

જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન, ગીર સોમનાથ

ક્રિયાત્મક સંશોધન સારાંશ

વર્ષ ૨૦૨૨-૨૩

પ્રેરક

વી.એમ.પંપાણિયા

પ્રાચાર્ય

જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન, ગીર સોમનાથ

સંકલન

ડૉ. ગીતા કે. સંજલીયા

લેકચરર

જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન, જૂનાગઢ

વર્ષ 2022-23 માં થયેલ સંશોધન અને ક્રિયાત્મક સંશોધનના સંશોધનના સારાંશ તૈયાર કરવા સંશોધન સારાંશવર્કશોપ યોજવામાં આવેલ. જેમાં સારાંશ તૈયાર કરવા માટે યોગદાન આપનાર ટીમની યાદી આ મુજબ છે.

ક્રમ	તજજ્ઞ શિક્ષકનું નામ	સંસ્થા	તાલુકો
1	નિતિનભાઈ મોરી	ઘાંટવડ કુમાર શાળા	કોડીનાર
2	રામ સામતભાઈ	સી.આર.સી ધુસીયા	તાલાળા
3	પરમાર રામસિંહભાઈ	સી.આર.સી ચેતન હનુમાન	સુત્રાપાડા
4	કાછેલા કનકસિંહ	મુસ્લિમ વિસ્તાર પ્રા.શાળા	સુત્રાપાડા
5	રામ જિજ્ઞેશભાઈ	વેરાવળ પે.સે.શાળા ૨	વેરાવળ
6	વાળા રમેશભાઈ	બી.આર.સી. ભવન સુત્રાપાડા	સુત્રાપાડા

અનુક્રમણિકા

ક્રમાંક	વિષય	સંશોધકનું નામ	પૃષ્ઠ ક્રમાંક
1	શ્રી ચિત્રાવડ પે સે.શાળાના " ધો-૬ના વિદ્યાર્થીઓ અંગ્રેજી વાંચનમાં નબળા છે.	ચાવડા અનિલ જે.	8
2	ઉભા પ્રાથમિક શાળાનાં ધોરણ ૮ સામાજિક વિજ્ઞાન વિષયમાં આધુનિક ભારતમાં કલામાં સમાવિષ્ટ કલા વિષે ગૌરવ અનુભવે અને તેમાં આવતી મુશ્કેલીઓનું નિવારણ મેળવે છે.	સોલંકી ભીમસીભાઈ હમીરભાઈ,	10
3	ધોરણ ૬ થી ૮ ના વિદ્યાર્થીઓ રિશેષ દરમ્યાન વર્ગમાં બેસી રહે છે.	ભોળા હરેશભાઈ આર.	12
4	વિદ્યુતપ્રવાહ અને તેની અસરો એકમ સમજવામાં મુશ્કેલી અનુભવે છે.	મોરી નિતિનભાઈ બાલુભાઈ	14
5	શ્રી બોળાસ પ્રાથમિક શાળા, ગીર સોમનાથના ધોરણ-૮ ના વિદ્યાર્થીઓ બીજગણિત પ્રત્યે અણગમો ધરાવે છે.	વંશ જશુભાઈ બી	16
6	શ્રી જાલેશ્વર પ્રાથમિક શાળાના ધોરણ ૬ ના બાળકોને ગણિતના અવયવ - અવયવી એકમ શીખવામાં પડતી મુશ્કેલી.	બારડ કનકસિંહ કે.	18
7	શ્રી ભેટાળી સીમ ૨ પ્રા. શાળાના ધોરણ -૫ ના વિદ્યાર્થીઓ વિસ્તૃત જવાબ લખવામાં ભુલ કરે છે.	વિરસોડિયા પ્રિયંકાબેન એમ	20
8	ધોરણ ૩ થી ૫ ના વિદ્યાર્થીઓ ગણિત વિષયના અભ્યાસક્રમમાં ૧ થી ૧૦ ના ઘડિયા આવડતા નથી .	રામ કાનાભાઈ હમીરભાઈ	22
9	ધોરણ -૧,૨ પ્રજ્ઞાવર્ગમાં ગણિત અર્લિ મેથ્સ કીટ પ્રવૃત્તિ કરાવવામાં શિક્ષકોને પડતી મુશ્કેલીઓ	પરમાર રામસિંહ	24
10	ધોરણ ૬થી ૮ ના વિદ્યાર્થીઓને વિજ્ઞાન વિષયમાં આકૃતિ સમજવામાં પડતી મુશ્કેલીઓ	હુમાયુઆઈ. ખારીવાલા	26
11	ધોરણ ૫ના વિદ્યાર્થીઓ ગણિત વિષયના અભ્યાસક્રમમાં આવતા અવયવ - અવયવી ઓછો રસ ધરાવે છે.	પટેલ સંદીપભાઈ	28
12	કોરોનાને કારણે બાળકોમાં આવેલ વર્તન પરીવર્તન નો અભ્યાસ કરવો	કુકુભા બી રાઠોડ	30
13	ધોરણ 6ના વિદ્યાર્થીઓનો અંકગણિત પ્રત્યે અણગમો ધરાવે છે.	રિધ્ધિશ એન.દવે	32
14	શ્રી લોઢવા કન્યા પ્રા. શાળાની ધોરણ- ૬ ની વિદ્યાર્થીનીઓને નકશાપૂર્તીમાં તકલિફ પડે છે.	શાહ દિપેન્કુમાર રાજેશભાઈ	34
15	શ્રી સરસ્વતી સીમ શાળાનાં ધોરણ - ૪નાં વિદ્યાર્થીઓ પ્રશ્નના પુરાવાક્રમમાં જવાબ લખતા નથી.	પુરોહિત આશિષભાઈ પી.	36
16	શ્રી બોડીદર કુમાર કલસ્ટરની શાળાના ધોરણ ૮ ના વિદ્યાર્થીઓને NMMS પરીક્ષામાં ભાગીદારી ઓછી તથા નબળું પરિણામ	ભાવસિંહ ડી.પઢીયાર	38

17	વિદ્યાર્થીઓ ભૌગોલિક પરિસ્થિતિનો પરિચય કે સ્થળભાન કરાવવામાં મુશ્કેલી અનુભવે છે.	સંદીપભાઈ સોલંકી	40
18	વેળાકોટ પ્રાથમિક શાળાનાં ધોરણ ૪ નાં વિદ્યાર્થીઓને ગણિતવિષયમાં અપૂર્ણાંક અને અપૂર્ણાંક આધારિત વ્યવહારુ કોયડા સમજવામાં મુશ્કેલી અનુભવે છે.	વાઢેળ પિયુષકુમાર પરબતભાઈ	42
19	શ્રી ઈટવાયા પ્રાથમિક શાળાનાં ધોરણ-૫ના બાળકોને ગણિતના 'તુ મારો ગુણક હુ તારો અવયવ' એકમ શીખવામાં પડતી મુશ્કેલી	પંડિત સાગરકુમાર લાખાભાઈ	44
20	ભૂગોળના અભ્યાસમાં વિદ્યાર્થીઓ પુથવીનું સ્થાન આકાર અને ગતિ વિશે સમજવામાં મુશ્કેલી અનુભવે છે.	વાળા રમેશભાઈ એ.	46
21	ઘો-૬ના વિદ્યાર્થીઓ ગુજરાતી પદ્યનુ ગદ્યમાં અનુવાદ કરવામાં મુશ્કેલી અનુભવે છે.	અશ્વિનકુમાર કે. શુદ્રા	48
22	ધોરણ 8 સામાજિક વિજ્ઞાન વિષયમાં "આધુનિક ભારત માં કલા" માં સમાવિષ્ટ ભારતની કલા પ્રજાના અંગેની માહિતી મેળવવામાં પડતી મુશ્કેલીઓ.	કટારીયા કરસન લાખાભાઈ	50
23	ધોરણ:- ૩ ના બાળકોમાં પાયાના વાંચન અને લેખન માટેની સમસ્યાઓ	ગોપાલભાઈ બી.જાદવ	52
24	ધોરણ ૬ થી ૮ ના વિદ્યાર્થીઓ અંગ્રેજી લેખનમાં પડતી મુશ્કેલીઓનો અભ્યાસ અને ઉપચાર વિષયના અભ્યાસક્રમમાં આવતી આકૃતિ દોરવામાં ઓછો રસ ધરાવે છે.	નરેન્દ્રસિંહ જેસીંગભાઈ મોરી	54
25	વિદ્યાર્થીઓ પુસ્તકો અને પુસ્તકાલયથી દૂર થતા જાય છે	મકવાણા દિનેશ બી.	56
26	જશાધાર પ્રા.શાળાના ધો.૬થી 8ના અમુક વિદ્યાર્થીઓના અક્ષરો ખરાબ થાય છે."	એચ. એન. બોરીયા.	58
27	ગીર ગઢડા તાલુકાની શાળાના ધોરણ :-8ના વિદ્યાર્થીઓની NMMS પરીક્ષામાં ભાગીદારી ઓછી તથા ઓછું પરિણામ	પ્રકાશકુમાર એન. સિંઘવ	60
28	વેળવા પ્રા. શાળાના ધોરણ ૩ થી ૮ ના વિદ્યાર્થીઓ સ્વમુલ્યાંકન કસોટીમાં અરુચિ દાખવે છે.	મકવાણા લાલજી આર.	62
29	મોટા ડેસર કન્યા પ્રાથમિક શાળાના ધોરણ -7 ની વિદ્યાર્થીનીઓ માપપદ્ધતિ, પરિકરના ઉપયોગથી ભૌમિતિક આકારો કરવામાં ભુલો કરે છે.	દેવમુરારી દેવેન્દ્ર પિતામ્બરભાઈ	64
30	ધોરણ ૩ ના વિદ્યાર્થીઓમાં વાંચન લેખનની કયાસના કારણો	મોરી પ્રતાપભાઈ એન .	66
31	'ધોરણ - 7 ના વિદ્યાર્થીઓ ગૃહકાર્ય યોગ્ય રીતે કરતા નથી.'	રામ સામતભાઈ એન.	68

32	“ ધોરણ છ થી આઠ ના વિદ્યાર્થીઓ રસપ્રદ રીતે વાર્તા કહી શકતા નથી”	મકવાણા સ્નેહાબેન પી.	70
33	ધોરણ ૮ નાં વિદ્યાર્થીઓ શ્લોક કંઠસ્થ કરવામાં મુશ્કેલી અનુભવાય છે.	બારૈયા મનુભાઈ એમ.	72
34	શાળાના બાળકો મધ્યાહન ભોજન માં ઓછો રસ ધરાવે છે.	હરદાસ હમીર વાળા	74
35	શ્રી ધામજેજ બંદર પ્રાથમિક શાળાના ધોરણ-૭ના વિદ્યાર્થીઓ પત્રલેખન કરવવામાં ભૂલ કરે છે.	વિરડા જગદીશભાઈ આર	76
36	ધોરણ પના વિદ્યાર્થીઓ ગણિત વિષયના અભ્યાસક્રમમાં અવયવ અવયવને અવયવીમાં મુશ્કેલી અનુભવે છે.	કકૈયા જતિનકુમાર સી.	78
37	શ્રી ઘંટિયા પ્રાથમિક શાળા ધોરણ-૩નાં વિદ્યાર્થીઓ ગૃહકાર્ય યોગ્ય રીતે કરતા નથી.	પ્રવિણભાઈ રામ	80
38	પ્રાથમિક શાળા પ્રાચી ના ધોરણ-પના ૨૮ બાળકોને ગણિત વિષયમાં અવયવ-અવયવી એકમ સમજવામાં મુશ્કેલી પડે છે.	મહેતા ગૌરવભાઈ કે.	82
39	વિદ્યાર્થીઓ માં ભાષાની લેખિત અને મૌખિક અભિવ્યક્તિમાં પ્રાદેશિક ભાષાની અસર.	ચુડાસમા બાબુભાઈ બી.	84
40	“વિદ્યાર્થીઓ અંકગણિત પ્રત્યે અણગમો ધરાવે છે.”	ઝાલા નિતાબેન	86
41	ધોરણ આઠના વિદ્યાર્થીઓ અંગ્રેજી વિષયમાં રસ લેતા નથી.	ટપૂભાઈ એમ ડોડીયા	88
42	ધો 6 ના વિદ્યાર્થીઓ લ.સા.અ. અને ગુ.સા.અ.માં સમસ્યા અનુભવે	મોરાસિયા જયેશભાઈ જે.	90
43	ક્લસ્ટરની અમુક શાળાના વિદ્યાર્થીઓ વ્યસન કરે છે	જોટવા દેવશીભાઈ બી	92
44	ધોરણ 7 ની વિદ્યાર્થીનીઓની અંગ્રેજી લેખનમાં તથા બોલવામાં પડતી મુશ્કેલીઓ.	પરબતભાઈ ચાંડેરા	94
45	‘ધોરણ - ૭ ની વિદ્યાર્થીનીઓ યોગ્ય રીતે ગૃહકાર્ય કરતી નથી.’	મયુરભાઈ વસોયા	96
46	શ્રી જરગલી પ્રાથમિક શાળાના ધોરણ ૬ થી ૮ ના વિદ્યાર્થીઓ ગણિત વિષયની અધ્યયન નિષ્પત્તિમાં કચાશ ધરાવે છે.	પારસભાઈ હિરપરા	98
47	ધોરણ-૬ નાં વિદ્યાર્થીનું અંગ્રેજી વાંચન નબળું છે.	ચોથાણી ભાવેશપી.	100

48	ગુણાકાર અને ભાગાકારની પ્રક્રિયા સમજવામાં મુશ્કેલી.	બારડ પ્રદીપકુમાર જગમલભાઈ	102
49	ઘોરણ 5 ના બાળકો ને અવયવ અને અવયવી સમજવામાં મુશ્કેલી પડે છે	કાછેલા કનકસિંહ એમ.	104
50	ઘોરણ 5 થી ૮ ના વિદ્યાર્થીઓ અપૂર્ણાકસંખ્યામાં ભૂલપડે છે.	મોલરીયા બંસીવાલા	106
51	ઘોરણ 5 થી 8 ના વિદ્યાર્થીઓ પ્રાથમિક ચિત્રકામ પરીક્ષામાં ભાગ લેતા નથી. ઘોરણ 5 થી 8 ના વિદ્યાર્થીઓ કલાઉત્સવમાં ભાગ લેતા નથી.	વિજયકુમાર મુળજીભાઈ ચંદવાણીયા	108
52	જશાપુર પ્રાથમિક શાળાના ધો. 8 ના બાળકો વ્યસન કરે છે તેના પર અભ્યાસ.	પ્રિયાબેન એલ.વાડોદરિયા	110
53	ઘોરણ 3 થી ૫ ના અમુક વિદ્યાર્થીઓગૃહ કાર્ય યોગ્ય રીતે પૂર્ણ કરતા નથી	હિરેનભાઈ ડી મહેતા	112
54	ઝાંખરવાડા ઘોરણ ના બાળકો અપૂર્ણાક, દશાંશ અપૂર્ણાકના સરવળા, બાદબાકી ,ગુણાકાર ભાગાકારમાં મુશ્કેલી પડે છે.	ડાભી કમલેશ પી	114
55	ઘોરણ 5 ના વિદ્યાર્થીઓમાં ભાષાની લેખિત અને મૌખિક અભિવ્યક્તિમાં પ્રાદેશિકભાષાની અસર.	સોલંકી પ્રવીણ ડી.	116
56	સીમર કુમાર પ્રાથમિક શાળાના ઘોરણ -૩ના વિદ્યાર્થીઓ જોડાક્ષરોના વાચન અને લેખનમાં ભુલો કરે છે.		118
57	અન્ય વિદ્યાર્થીના પ્રમાણમાં આદિવાસી સમાજના(સીટી કોમ્યુનિટી) વિદ્યાર્થીઓમાં શૈક્ષણિક વિકાસનો ક્રમ ધીમો હોવો.	અનિલકુમાર વી. ગોહિલ	120
58	"શ્રીધોકડવાપે.સે. શાળાના વિદ્યાર્થીઓ રિશેષ દરમિયાન વર્ગમાં બેસી રહે છે."	વાજા હિતેષકુમાર જે	122
59	ઘોરણ-૮ ના વિદ્યાર્થીઓને અંગ્રેજી વિષયમાં અર્થગ્રહણ અને અભિવ્યક્તિમાં પડતી મુશ્કેલીઓનો અભ્યાસ અને ઉપચાર.	ચાવડા માનસિંગભાઈ એલ.	124
60	વિદ્યાર્થીઓ ગુજરાતી વિષયના કવિઓ અને લેખકોના પરિચય પ્રત્યે અસભાનતા દાખવે છે.	ગોહિલ જયાબેન જે.	126
61	શ્રી ધૂડજીજવા પ્રાથમિક શાળાના ઘોરણ-૭ ના વિદ્યાર્થીઓ શ્લોક કંઠસ્થ કરવામાં મુશ્કેલી અનુભવે છે.	કુવાડીયા કમલેશ દેવદાનભાઈ	128
62	ઘોરણ-૬ નાં વિદ્યાર્થીઓમાં નકશા વાંચનમાં અનુભવાતી મુશ્કેલીઓ અને ઉપચારાત્મક શિક્ષણ કાર્ય	રોહિત ગોહિલ	130
63	ઉચ્ચ પ્રાથમિક શાળાના વિદ્યાર્થીઓની ગુજરાતી વિષયના કવિઓ અને લેખકોના પરિચય પ્રત્યેની અસભાનતા.	મેરામણભાઈ એમ. સોલંકી	132

64	ગુજરાતી વિષયના કવિઓ અને લેખકોના પરિચય પ્રત્યે વિદ્યાર્થીઓ અસભાનતા દાખવે છે	સચિનભાઈ અપારનાથી	134
65	હિન્દી વિષયમાં જોડણીમાં થતી ભૂલો	બારડ નિલેશભાઈ ડી.	136
66	ધોરણ 7 ના વિદ્યાર્થીઓ ગણિત વિષયમાં ઓછો રસ ધરાવે છે.	દામોદ્રા પરેશકુમાર	138
67	શાળાના વિદ્યાર્થીઓ શાળા બહાર અખાધ્ય ખોરાક આરોગે છે.	બારડ રમેશ એન.	140
68	ધોરણ ૬ થી ૮ ના વિદ્યાર્થીઓ ગણિત વિજ્ઞાન મંડળની દિન વિશેષની પ્રવૃત્તિઓમાં મુશ્કેલીઓ અનુભવે છે”	વાઘેલા પ્રકાશભાઈ	142
69	ધો. ૫ થી ૭ ના વિદ્યાર્થીઓનું હિંદી વાંચન નબળું છે.	દરજી વિપુલભાઈ	144

સારાંશ - 1

- વિષય : ભાષા શિક્ષણ
- વિભાગ : ઉચ્ચપ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક : શ્રી ચિત્રાવડ પે સે.શાળાના " ધો-૬ના વિદ્યાર્થીઓ અંગ્રેજી વાંચનમાં નબળા છે. "
- સંશોધકનું નામ : ચાવડા અનિલ જે. આ.શિ. ચિત્રાવડ પે સે.શાળ,તા.તાલાલા
- માર્ગદર્શકનું નામ : શ્રી સામતભાઈ રામ,સી.આર.સી.કો.ઓ.,બી.આર.સી.ભવન તાલાલા
- વર્ષ : ૨૦૨૨-૨૩

• પ્રસ્તાવના :

પ્રસ્તુત સંસોધન પણ આવા જ આશય થી કરવામાં આવેલ છે. મને મારા રોજ-બેરોજનાવર્ગ શિક્ષણ દરમિયાન એવું જોવામાં આવ્યું કે ધોરણ-૬ના બાળકો અંગ્રેજી વાચનમાં નબળા છે. આ સમસ્યાના નિવારણ માટે ઘણા મનોમંથનના અંતે ક્રિયાત્મક સંશોધન હાથ ધરવામાં આવ્યું.

• સમસ્યા :

શ્રી ચિત્રાવડ પે સે.શાળાના " ધો-૬ના વિદ્યાર્થીઓ અંગ્રેજી વાંચનમાં નબળા છે."

• સંશોધનનાં હેતુઓ :

- વિદ્યાર્થીઓ અંગ્રેજી વાંચનમાં પડતી મુશ્કેલી દૂર કરી શકાય.
- વિદ્યાર્થીઓને વારંવાર સ્પેલિંગનું ઉચ્ચારણ કરાવી અંગ્રેજી વાંચતા કરી શકાય.

• ઉત્કલ્પનાઓ :

- જો વિદ્યાર્થીઓને ગુજરાતી વાંચનમાં પડતી મુશ્કેલીઓ દૂર કરવામાં આવે તો અંગ્રેજી વાંચન કરતા શીખવી શકાય.
- જો વિદ્યાર્થીઓને વારંવાર સ્પેલિંગનું ઉચ્ચારણ કરાવવામાં આવે તો અંગ્રેજી વાંચતા કરી શકાય.
- જો શિક્ષકો દ્વારા વર્ગખંડમાં અંગ્રેજી શબ્દનો વારંવાર ઉપયોગ કરવામાં આવે તો વિદ્યાર્થીઓને અંગ્રેજી વાંચતા કરી શકાય.
- જો વિદ્યાર્થીઓને દ્રશ્ય-શ્રાવ્ય સાધનો અને કાર્ડની મદદથી શીખવવામાં આવે તો વિદ્યાર્થીઓને અંગ્રેજી વાંચતા કરી શકાય.

- પધ્ધતિ :
- અભ્યાસની રૂપરેખા :
 - પ્રાયોગિક પદ્ધતિ.
- નમૂનો :
 - તાલાલા તાલુકાની ચિત્રાવડ પે સે.શાળાના ધોરણ ૬ના વિદ્યાર્થીઓ.
- ઉપકરણ :
 - પ્રમાણિત ઉત્તર કસોટી અને પુર્વ કસોટી

- માહિતી એકત્રીકરણની રીત :

સમસ્યા વિશેની તમામ બાબતો જાણી તેના ઉકેલ શોધવા કેટલીક પાયાની જરૂરી માહિતી એકઠી કરવામાં આવી જેમાં

- ૧) વિદ્યાર્થીઓ સાથેના શિક્ષણકાર્ય દરમિયાન સતત મૂલ્યાંકન કરવામાં આવ્યું. જેમાં અંગ્રેજી શબ્દો અને વાક્યોનું વાંચન કરાવતા વિદ્યાર્થીઓ અંગ્રેજી સારી રીતે વાંચી શકતા નથી.
- ૨) વિદ્યાર્થીઓને શબ્દો અને વાક્યો લખવા અને વાંચવા આવતા તેમા પણ ભૂલ કરતા જણાયા
- ૩) વિદ્યાર્થીઓ સાથે વાતચીત કરી તેઓને કઈ બાબતમાં તકલીફ પડે છે. તેની નોંધ કરવામાં આવી.
- ૪) વર્તમાન સ્થિતિ અને પ્રયોગકાર્યની સ્થિતિ વચ્ચેની તુલના કરી યોજના ઘડવામાં આવી.

- માહિતીનું પૃથક્કરણ :
 - કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલાં પ્રાપ્તાંકોનું આંકશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથક્કરણ.
- પરિણામો/તારણો :

- ૧) વિદ્યાર્થીઓ આનંદથી ભણતા થયા.
- ૨) પચાસ ટકા વિદ્યાર્થીઓ અંગ્રેજી સાદા શબ્દો અને વાક્યો વાંચતા થયા.
- ૩) વિદ્યાર્થીઓ અંગ્રેજી વિષયનાં ભયથી મુક્ત થયા.
- ૪) વિદ્યાર્થીઓ ઉચ્ચારણ સાથે અંગ્રેજી વાંચતા થયા.
- ૫) વિદ્યાર્થીઓનાં કથનમાં ભાષા શુદ્ધતા જોવા મળી.
- ૬) વિદ્યાર્થીઓ અંગ્રેજી રસપુર્વક ભણતા થયા.

- સંશોધનનાં ફલિતાર્થો :
 - અન્ય સમસ્યાઓ માટે પણ આવાં પ્રયોગો હાથ ધરવાં જરૂરી.
 - શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવાં આવશ્યક છે.

- વિષય : સામાજીક વિજ્ઞાન
- વિભાગ: ઉચ્ચ પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક : ઉબા પ્રાથમિક શાળાનાં ધોરણ ૮ સામાજીક વિજ્ઞાન વિષયમાં આધુનિક ભારતમાં કલામાં સમાવિષ્ટ કલા વિષે ગૌરવ અનુભવે અને તેમાં આવતી મુશ્કેલીઓનું નિવારણ મેળવે છે.
- સંશોધકનું નામ : સોલંકી ભીમસીભાઈ હમીરભાઈ, આ.શિ., ઉબા પ્રાથમિક શાળા, તા.વેરાવળ
- માર્ગદર્શકનું નામ : સોલંકી બાલુભાઈ આર.
- વર્ષ: ૨૦૨૨-૨૩

પ્રસ્તાવના :

પ્રસ્તુતસંશોધનમાં ધોરણ ૮ ના સામાજીક વિષયમાં “ આધુનિક ભારતમાં કલા ” માં સમાવિષ્ટ ભારતની કલાના ગૌરવશાળી વારસા અંગેની માહિતી મેળવવામાં પડતી મુશ્કેલીઓ ,પ્રકરણમાં વિદ્યાર્થીઓને પડતી મુશ્કેલીઓ વિશે . આથી પ્રસ્તુત ક્રિયાત્મક સંશોધન હાથ ધરવામાં આવ્યું છે.

સમસ્યા :

ઉબા પ્રાથમિક શાળાનાં ધોરણ ૮નાં વિદ્યાર્થીઓને સામાજીક વિજ્ઞાન વિષયમાં આધુનિક ભારતમાં કલામાં સમાવિષ્ટ કલા વિષે ગૌરવ અનુભવે છે.અને તેમાં પડતી મુશ્કેલીઓનું નિવારણ મેળવે છે.

સંશોધનનાં હેતુઓ :

–સામાજીક વિજ્ઞાન વિષયમાં આધુનિક ભારતમાં કલામાં સમાવિષ્ટ કલા વિષે ગૌરવ અનુભવે છે.અને તેમાં પડતી મુશ્કેલીઓનું નિવારણ કરવામાં આવ્યું.અને તેની અસરકારકતા તપાસવી.

ઉત્કલ્પનાઓ :

–જો વિદ્યાર્થીઓને ઈતિહાસ ના અભ્યાસ દરમિયાન વધુ માં વધુ શૈક્ષણિક સાધનોનો ઉપયોગ કરવામાં આવે તો તેની ઉદાસીનતા દુર કરી શકાય છે.

– વિદ્યાર્થીઓને ઈતિહાસના સમય તેમજ આપણા ભવ્ય સાંસ્કૃતિક કલા વારસા અંગેની ઉડાણ પુર્વકની માહિતી આપવામાં આવે તો તેમને તેમની અગ્રતા દુર કરી શકાય.

પદ્ધતિ :

- અભ્યાસની રૂપરેખા :
 - પ્રાયોગિક પદ્ધતિ.
- નમૂનો :
 - વેરાવળ તાલુકાના ઉબા ગામની પ્રાથમિક શાળાનાં ધોરણ ૮ નાં ૧૭ વિદ્યાર્થીઓ.
- ઉપકરણ :
 - જ્ઞાનકુંજ પ્રોજેક્ટ,ચિત્રચાર્ટ ,ભારતના ભવ્ય વારસા અંગેનો ચાર્ટ માહિતી એકત્રીકરણની રીત :
 - ઈતિહાસ શિક્ષણમાં મહત્વની સમજ આપી ,ચિત્રો મારફત સમજ આપી ,જુદા જુદા પ્રદેશોના ઐતિહાસીક પરિસ્થિતિનો પરીચય આપ્યો , ઐતિહાસીક ઘટનાની માહિતી આપી,વિવિધ ઐતિહાસિક ઘટનાઓ.
- માહિતીનું પૃથક્કરણ :
 - પ્રદેશમાં થયેલી ઐતિહાસિક ઘટનાઓ અને વિવિધ વિડિયો દ્વારા પૃથક્કરણ.

પરિણામો/તારણો :

- ધોરણ ૮નાં ૯૦% વિદ્યાર્થીઓ ઉદાસીન રહ્યા.
- **ઐતિહાસીક પરિસ્થિતિનો પરીચય ૯૦ %વિદ્યાર્થીઓને બની શક્યા.**
- ૮૦%વિદ્યાર્થીઓ ઈતિહાસનું મહત્વ સમજી શક્યા .
- વિદ્યાર્થીઓમાંથી ૭૫ % વિદ્યાર્થીઓ ભારતના ભવ્ય વારસા આ અંગેથી પરીચિત થયા.

સંશોધનનાં ફલિતાર્થો :

- અન્ય સમસ્યાઓ માટે પણ આવાં પ્રયોગો હાથ ધરવાં જરૂરી.
- શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવાં આવશ્યક છે.

સારાંશ - 3

- વિભાગ: ઉચ્ચ પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક :“ધોરણ ૬ થી ૮ ના વિદ્યાર્થીઓ રિશેષ દરમ્યાન વર્ગમા બેસી રહે છે.”
- સંશોધકનું નામ : ભોળા હરેશભાઈ આર.
સી.આર.સી. કો ઓ. ધામળેજ,તાલુકો-સુત્રાપાડા,જિલ્લો-ગીર સોમનાથ
- માર્ગદર્શકનું નામ :ડૉ. એમ.વાય.વ્યાસ,શ્રેયાન વ્યાખ્યાતા,જિલ્લાશિક્ષણ અને તાલીમ ભવન, જૂનાગઢ
- વર્ષ:૨૦૨૨-૨૩

સારાંશ

- પ્રસ્તાવના :
 - શિક્ષક,આચાર્ય,સી.આર.સી. પોતાના વર્ગખંડના શિક્ષણ કાર્યમા અને શાળા પ્રવૃત્તિમા કેટલિક સમસ્યાઓ અનુભવે છે . આ સમસ્યાઓનો વૈજ્ઞાનીક ઢબે અભ્યાસ કરિ ઉકેલ મેળવવામા આવે છે. કોઇ પણ સજાગ શિક્ષક નાનકડુ સંશોધન કરી પોતાની સનસ્યાનો ઉકેલમેળવિ શકે છે. પ્રસ્તુત સંશોધનમા વિદ્યાર્થીઓ રિશેષ દરમ્યાન વર્ગ મા ન બેસી રહે તેવો પ્રયત્ન કરેલ છે.
 - આથી મને આ ક્રિયાત્મક સંશોધન કરવાની પ્રેરણા થઈ .આથી સુત્રાપાડા તાલુકાની છેવાડા વિસ્તારની રાખેજ ગામની સરકારી પ્રાથમિક શાળા ભણતા ધોરણ ૬ થી ૮ ના વિદ્યાર્થીઓ રિશેષ દરમ્યાન વર્ગમા બેસી રહે છે. આ બાળકો માટે ક્રિયાત્મક સંશોધન કરવાની પ્રેરણા મળી.
- સમસ્યા :
 - સુત્રાપાડા તાલુકાની છેવાડા વિસ્તારની રાખેજ ગામની સરકારી પ્રાથમિક શાળા આવેલી છે. જેમાં ધોરણ ૧ થી ૮ સુધીના વિદ્યાર્થીઓ અભ્યાસ કરે છે. તેમાં ધોરણ ૬ થી ૮ ના અમુક વિદ્યાર્થીઓ રિશેષદરમ્યાન વર્ગ મા બેસી રહે છે. આ વિદ્યાર્થીઓ પ્રસ્તુત સમસ્યાનું ક્ષેત્ર બને છે.
- સંશોધનનાં હેતુઓ :
 - * -ધો. ૬ થી ૮ ના અમુક બાળકોને રમત પ્રત્યે અણગમો.
 - * -શાળમા મેદાનની સુવિધાની અગવડ
- ઉત્કલ્પનાઓ :
 - રિશેષ શા માટે આપવામા આવે છે તેની પુરતી માહીતી શિક્ષકો બાળકોને આપે અને લગણીપુર્વક સમજાવે તો આ સમસ્યા હલ થઈ શકે તેમ છે.
 - જો શાળાનુ મેદાન આકર્ષક અને આનંદદાયી બનાવવામા આવે તો વિદ્યાર્થીઓને શાળાનુ મેદાન ગમે તો જ આ સમસ્યાનો હલ થઈ શકે.

- નમૂનો :
- પ્રયોગકાર્ય પહેલાં અંદાજે ૧૬ બાળકો એટલે કે ૬૦.૦૦% વિદ્યાર્થીઓ વર્ગમાં બેસી રહેતા હતા.
- પ્રયોગકાર્યના અંતે ૧૪બાળકો રિશેષ દરમ્યાન મેદાનમાં રમતા થઈ ગયા હતા.
- બાકી રહેલા ૨બાળકો અવારનવાર ગેરહાજર રહેવાના કારણે બધા બાળકોની હરોળમાં આવી શક્યા નથી.

- ઉપકરણ :

બાળકોને ૧૨ દિવસનું સુધારા કાર્યનું આયોજન .

- માહિતી એકત્રીકરણની રીત :

- શાળા મુલાકાત દરમ્યાન શાળામાં રિશેષના સમયમાં શિક્ષકો સાથે ચર્ચા અને વિદ્યાર્થીઓ વચ્ચે વિવિધ સ્પર્ધાઓ યોજવામાં આવી.

- માહિતીનું પૃથક્કરણ :

- કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલાં પ્રાપ્તિઓનું આંકશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથક્કરણ.

- પરિણામો/તારણો

- વિદ્યાર્થીઓને રિશેષના સમયની માહિતી આપવાથી ઘણા અંશે તેમનામાં પરિવર્તન આવી શક્યું. જ્યારે પહેલા દિવસે મે વિદ્યાર્થીઓ સમક્ષ મારી સમસ્યાનો પ્રસ્તાવ કર્યો ત્યારે તેમણે સહકાર આપ્યો. બિજા દિવસે હું વર્ગમાંગયો ત્યારે ૭૦% વિદ્યાર્થીઓએ પુછ્યુ સાહેબ રિશેષના સમયના સદુપયોગ કરવાથી અમારામાં ઘણું બધું પરિવર્તન આવી ગયું.

- વિષય : વિજ્ઞાન શિક્ષણ
- વિભાગ: ઉચ્ચ પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક :“વિદ્યુતપ્રવાહ અને તેની અસરો એકમ સમજવામાં મુશ્કેલી અનુભવે છે.”
- સંશોધકનું નામ : મોરી નિતિનભાઈ બાલુભાઈ
શ્રી ઘાંટવડ કુમાર પ્રા.શાળા, તાલુકો-કોડીનાર, જિલ્લો-ગીર સોમનાથ
- માર્ગદર્શકનું નામ : ડૉ.એમ.વાય.વ્યાસ, શ્રેયાન વ્યાખ્યાતા, જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન, જૂનાગઢ
- વર્ષ: ૨૦૨૨-૨૩

સારાંશ

- પ્રસ્તાવના :

આજે વિશ્વ હરણફાળ રીતે આગળ વધી રહ્યું છે . બાળકોમાં ગણિત-વિજ્ઞાનના પાયાના હેતુઓ સિદ્ધ થયેલા હશે તો જ બાળક આ ઝડપને પહોંચી વળશે અને વિશ્વ સાથે કદમ મિલાવી શકશે . વર્તમાન વિશ્વમાં વિજ્ઞાનના સઘન ઉપયોગને લીધે દરેક કાર્ય પરિણામલક્ષી બન્યું છે ત્યારે બાળકોની તાર્કિક શક્તિ ખીલવવા માટે ગણિત -વિજ્ઞાન જેવા વિષયો શાળામાં ભણાવવામાં આવે છે . વાલી અને સમાજમાં પણ એવી માન્યતા છે કે પોતાના બાળકો ઉચ્ચ ક્ષેત્રે ડોક્ટર , એન્જિનિયરીંગ, ટેકનિશિયન, સી.એ. વગેરે સારી તકો મેળવવા અને સફળતા પ્રાપ્ત કરવા ગણિત -વિજ્ઞાન જેવા વિષયો માટે પ્રાથમિક કક્ષાએથી જ વધુ સઘન શિક્ષણ તરફ લક્ષ આપે છે . વિદ્યાર્થીઓ પણ આ વિષયો પ્રત્યે વધુ ગંભીરતાથી વર્તે છે, છતાં ગણિત જેવા વિષયોમાં વધુ કયાશ રહેવાની માન્યતા લગભગ સર્વસામાન્ય છે.

આ સંસારમાં જો કોઈ સૌથી મોટું દાન હોય તો તે છે “વિદ્યાદાન અને જ્યારે પ્રભુએ આપણને આ કાર્ય કરવા માટે પસંદ કર્યા હોય ત્યારે આપણે તેને નિષ્ઠા પૂર્વક કરવું જ રહ્યું . આથી શાળામાં બધા જ બાળકો સરસ મજાનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરે પરંતુ ઘણીવાર અમુક પરિસ્થિતિમાં કોઈ કારણે બાળકો શાળાએ આવી જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી શકતા નથી . આથી મને આ ક્રિયાત્મક સંશોધન કરવાની પ્રેરણા થઈ . આથી કોડીનાર તાલુકાની છેવાડા વિસ્તારની ઘાંટવડ ગામની સરકારી કુમાર પ્રાથમિક શાળા ભણતા વિદ્યાર્થીઓ વિજ્ઞાન વિષયમાં વિદ્યુતપ્રવાહ અને તેની અસરો એકમમાં નબળા જોવા મળતા બાળકો માટે ક્રિયાત્મક સંશોધન કરવાની પ્રેરણા મળી.

- સમસ્યા :

કોડીનાર તાલુકાની છેવાડા વિસ્તારની ઘાંટવડ ગામની સરકારી કુમાર પ્રાથમિક શાળા આવેલી છે. જેમાં ધોરણ ૧ થી ૮ સુધીના વિદ્યાર્થીઓ અભ્યાસ કરે છે. તેમાં ધોરણ ૭ ના

વિદ્યાર્થીઓ વિજ્ઞાન વિષયમાં વિદ્યુતપ્રવાહ અને તેની અસરો એકમ સમજવામાં મુશ્કેલી અનુભવે છે. આ વિદ્યાર્થીઓ પ્રસ્તુત સમસ્યાનું ક્ષેત્ર બને છે.

• સંશોધનનાં હેતુઓ :

–વિજ્ઞાન ધોરણ 7 ના એકમ વિદ્યુત પ્રવાહ અને તેની રાસાયણિક અસરો એકમ સમજવામાં સરળતા.

–ધોરણ 7 વિદ્યાર્થીઓને વિદ્યુત પ્રવાહ અને તેની રાસાયણિક અસરો

• ઉત્કલ્પનાઓ :

- ❖ જુદીજુદી પ્રવૃત્તિ અને પ્રયોગ દ્વારા વિજ્ઞાનના એકમ શીખવવામાં આવે તો વિદ્યાર્થીઓ રસપૂર્વક શીખે.
- ❖ જો પ્રિય વિદ્યાર્થીને જૂથને બનાવીને પ્રવૃત્તિ કરાવી તે દ્વારા શિક્ષક પ્રત્યેનો અણગમો અને ક્ષોભ દૂર કરવા પ્રયાસ થાય.
- ❖ વિદ્યાર્થીઓને પ્રવૃત્તિમાં સામેલ કરી તથા જુદાજુદા ફોટોગ્રાફ્સ તથા વિડીયો બતાવી વિજ્ઞાન વિષયમાં રસ કેળવી શકાય.
- ❖ જો વિદ્યાર્થીઓને વિદ્યુતની સામાન્ય સમજ જ ન હોય તો વ્યવહારુ ઉદાહરણ આપી તથા ચાર્ટ વગેરે બતાવીને સમજ કેળવી શકાય.
- ❖ ઘરમાં તથા આજુબાજુમાં વિદ્યુતપ્રવાહથી ચાલતા ઉપકરણોની જાણકારી આપી વિદ્યુતપ્રવાહ અને તેની અસરો સમજાવવામાં આવે.

• પદ્ધતિ :

➤ અભ્યાસની રૂપરેખા :

- પ્રાયોગિક પદ્ધતિ.

➤ નમૂનો :

પ્રયોગકાર્ય પહેલાં અંદાજે ૫ બાળકો એટલે કે ૭૧.૪૨% વિદ્યાર્થીઓને વિદ્યુતની સામાન્ય સમજ ન હતી.

આ ઉપરાંત ૭ બાળકો એટલે કે ૧૦૦% બાળકોને વિદ્યુતપ્રવાહ અને તેની અસરોની સમજ ન હતી.

પ્રયોગકાર્યના અંતે ૩ બાળકો વિદ્યુતની સામાન્ય સમજ મેળવી શક્યા એટલે કે ૬૦% વિદ્યાર્થીઓ તેમાં સફળ થયા તથા વિદ્યુતપ્રવાહની સમજ મેળવવામાં ૪ વિદ્યાર્થીઓ એટલે કે ૫૭.૧૪% વિદ્યાર્થીઓ સફળ થયા.

બાકી રહેલા ૩ બાળકો અવારનવાર ગેરહાજર રહેવાના કારણે બધા બાળકોની હરોળમાં આવી શક્યા નથી પરંતુ તેમના જ્ઞાનમાં પણ વધારો થયો છે.

➤ ઉપકરણ :

એકમ કસોટીઓ તથા સત્રાંત કસોટીને પૂર્વ કસોટી તરીકે લીધેલ છે. સંશોધકે તૈયાર કરેલ ઉત્તર કસોટી.

➤ માહિતી એકત્રીકરણની રીત :

- પૂર્વ કસોટીને આધારે નિદાન. ઉપચાર સ્વરૂપે વિદ્યાર્થીઓને માન્ય લેખનરીતિ અંગે સમજ,ઈતર વાંચન અને પ્રશ્નોત્તરી દ્વારા અર્થગ્રહણ અને શબ્દ સમૃદ્ધિ માટેની તક, નિબંધલેખન, વાર્તા લેખન, પત્ર લેખન, અહેવાલ લેખન જેવાં માર્ગ સૂચિત લેખન કાર્ય દ્વારા સ્વતંત્ર લેખનનો મહાવરો. ઉત્તર કસોટીમાં શૈક્ષણિક સિદ્ધિનું માપન.

➤ માહિતીનું પૃથક્કરણ :

- કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલાં પ્રાપ્તાંકોનું આંકશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથક્કરણ.

- પરિણામો/તારણો :

–ધોરણ ૬ થી ૮નાં ૮૦% વિદ્યાર્થીઓ જોડણી સંબંધિત ભૂલો કરતાં હતાં. પ્રયોગકાર્યને અંતે તેમાં ૬૦%નો ઘટાડો થયો.

–આયોજનબદ્ધ શૈક્ષણિક વર્ગકાર્ય દ્વારા અધ્યયન અનુભવો પૂરાં પાડવામાં આવ્યાં હોવાથી ઉત્તર કસોટીમાં ૭૦% વિદ્યાર્થીઓએ ૬૦%થી વધુ ગુણ મેળવ્યાં હતાં.

– વૈવિધ્યપૂર્ણ શૈક્ષણિક અભિગમોથી વિદ્યાર્થીઓમાં સ્વતંત્ર લેખન પ્રત્યે રસ જાગૃત કરી શકાય.

–શ્રવણ, વાંચન,કથનઅનેલેખનનાં વારંવાર મહાવરાથી વિદ્યાર્થીઓનાં અર્થગ્રહણ અને અભિવ્યક્તિમાં અસરકારક સુધારો લાવી શકાય.

–વિદ્યાર્થીઓનાં મનોભાવોને સમજવાં માટે લેખિતનોંધ ઉપયોગી સાબિત થાય છે.

- સંશોધનનાં ફલિતાર્થો :

–અન્ય સમસ્યાઓ માટે પણ આવાં પ્રયોગો હાથ ધરવાં જરૂરી.

– શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવાં આવશ્યક છે.

સારાંશ - 5

- થીમ / વિષય :- ગણિત શિક્ષણ
- વિભાગ :- ઉચ્ચ પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક :-શ્રી બોળાસ પ્રાથમિક શાળા,ગીર સોમનાથના ધોરણ-૮ ના વિદ્યાર્થીઓ બીજગણિત પ્રત્યે અણગમો ધરાવે છે.
- ભાષા :- ગુજરાતી
- સંશોધકનું નામ :- વંશ જશુભાઈ બી
- ઓફિસ એડ્રેસ:- શ્રી બોળાસ પ્રાથમિક શાળા, તા-વેરાવળ, જિ- ગીર સોમનાથ
- વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩

૧.પ્રાસ્તાવિક :-

શિક્ષણકાર્યમાં આવતી જુદી-જુદી સમસ્યાઓને ક્રિયાત્મક સંશોધન મારફત વૈજ્ઞાનિક રીતે ઉકેલ લાવી શકાય છે. શિક્ષણ સુધારવા માટે ક્રિયાત્મક સંશોધન જરૂરી છે. કોઈપણ સજાગ શિક્ષક નાનકડું સંશોધન કરી પોતાની સમસ્યાનો ઉકેલ મેળવી શકે છે.

૨. સંશોધનનો હેતુ / સંશોધનના પ્રશ્નો / ઉત્કલ્પના :-

ધોરણ-૮ માં ગણિત વિષયના એકમ એક ચલ સુરેખ સમીકરણમાં ચલ, અચલ, સમીકરણનું સંતુલન, ફૂટપ્રશ્ન અને ઉકેલ મેળવવાની પદ્ધતિ,વ્યવહારુ કોઈડામાં પડતી મુશ્કેલીજાણીસુધારા લક્ષી કાર્યક્રમ તૈયાર કરવો.

૩. પદ્ધતિ :-

૩.૧ અભ્યાસની રૂપરેખા :-

- ક્રિયાત્મક ઉત્કલ્પનાઓને આધારે શિક્ષક સમસ્યાના વિવિધ કારણો નિવારવા જુદી-જુદી યોજનાઓ, કાર્યક્રમો, શૈક્ષણિક સાધનોનો વ્યવસ્થિત ઉપયોગ સમયનું આયોજન ગોઠવવામાં આવે છે. જેથી તેને કાર્ય યોજનામાં આવે છે. જેથી તેને કાર્ય યોજન તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. તેમાં યોગ્ય કાર્ય પદ્ધતિ જરૂરી સાધનો કાર્યનો ચોક્કસ ક્રમ વગેરે દર્શાવવામાં આવે છે. આ યોજનાને જરૂર પડે સારણીમાં દર્શાવવામાં આવે છે. અને તેનું અમલીકરણ કરી શકાય.

૩.૨ નમુનો :-

- ◆સહેતુક નમુનો શ્રીબોળાસ પ્રા શાળાના ધોરણ૮ ના વિદ્યાર્થીઓ, જેની કુલ સંખ્યા 40 હતી

૩.૨ ઉપકરણ:-

- ◆પ્રમાણિત ઉત્તર કસોટી અને પૂર્વ કસોટી

૩.૪ માહિતી એકત્રીકરણની રીત :-

- ◆ દ્રશ્ય સાધનોના માધ્યમ દ્વારા પ્રાયોગિક જૂથને અધ્યાયન નિયંત્રિત જૂથને પરંપરાગત રીતે અધ્યાયન ઉત્તર કસોટીમાં શૈક્ષણિક સિદ્ધિ નું માપન.

૩.૫ માહિતીનું પૃથ્થકરણ :-

- ◆ કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલા પ્રાપ્તાંકોનું અંક શાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથ્થકરણ

૪. પરિણામો / તારોણો:-

- ◆ પ્રાયોગિક કાર્યની રૂપરેખાને અંતે સમસ્યા ઉકેલમાં ઘણી સફળતા મળી.
- ◆ પ્રાયોગિક જૂથને નિયંત્રિત જૂથ કરતા સરેરાશ વધુ ગુણ પ્રાપ્ત થયા જે નોંધનીય છે.

૫. સંશોધન ફલિતાર્થો :-

- ◆ અન્ય પ્રકરણો માટે પણ આ પ્રયોગો હાથ ધરવા જરૂરી.
- ◆ શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવા આવશ્યક છે.

સારાંશ – 6

- વિષય:- ગણિતશિક્ષણ
- વિભાગ :- ઉચ્ચપ્રાથમિક
- સંશોધનનુંશીર્ષક :- શ્રી જાલેશ્વર પ્રાથમિક શાળાના ધોરણ 5 ના બાળકોને ગણિત ના અવયવ-અવયવી એકમ શીખવામાં પડતી મુશ્કેલી.
- ભાષા :- ગુજરાતી
- સંશોધકનુંનામ :- બારડ કનકસિંહ કે.
- ઓફિસએડ્રેસ :- શ્રી જાલેશ્વર પ્રાથમિક શાળા, તા-વેરાવળ, જિ- ગીરસોમનાથ
- વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩

૧. પ્રાસ્તાવિક :-

◆શિક્ષણકાર્યમાં આવતી જુદી-જુદી સમસ્યાઓને ક્રિયાત્મક સંશોધન મારફત વૈજ્ઞાનિક રીતે ઉકેલ લાવી શકાય છે. શિક્ષણ સુધારવા માટે ક્રિયાત્મક સંશોધન જરૂરી છે. કોઈપણ સજાગ શિક્ષક નાનકડું સંશોધન કરી પોતાની સમસ્યાનો ઉકેલ મેળવી શકે છે.

૨. સંશોધનનો હેતુ / સંશોધનના પ્રશ્નો / ઉત્કલ્પના :-

◆ધોરણ-5 માં ગણિત વિષયના એકમ એક ચલ સુરેખ સમીકરણમાં ચલ, અચલ, સમીકરણનું સંતુલન,ફૂટપ્રશ્ન અને ઉકેલ મેળવવાની પદ્ધતિ,વ્યવહારુ કોઈડામાં પડતી મુશ્કેલી જાણી સુધારાલક્ષી કાર્યક્રમ તૈયાર કરવો.

૩. પદ્ધતિ :-

૩.૧અભ્યાસની રૂપરેખા :-

◆ક્રિયાત્મક ઉત્કલ્પનાઓને આધારે શિક્ષક સમસ્યાના વિવિધ કારણો નિવારવા જુદી-જુદી યોજનાઓ, કાર્યક્રમો, શૈક્ષણિક સાધનોનો વ્યવસ્થિત ઉપયોગ સમયનું આયોજન ગોઠવવામાં આવે છે. જેથી તેને કાર્યયોજન તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. તેમાં યોગ્ય કાર્ય પદ્ધતિ જરૂરી સાધનો કાર્યનો ચોક્કસ ક્રમ વગેરે દર્શાવવામાં આવે છે. આયોજના ને જરૂર પડે સારણીમાં દર્શાવવામાં આવે છે. અને તેનું અમલીકરણ કરી શકાય.

૩.૨ નમુનો :-

◆સહેતુક નમુનો શ્રી બોળાસ પ્રા શાળાના ધોરણ 5 ના વિદ્યાર્થીઓ, જેની કુલ સંખ્યા હતી

૩.૨ ઉપકરણ:-

◆પ્રમાણિત ઉત્તરકસોટી અને પૂર્વકસોટી

૩.૪ માહિતી એકત્રીકરણની રીત :-

◆ દ્રશ્ય સાધનોના માધ્યમ દ્વારા પ્રાયોગિક જૂથને અધ્યાયન નિયંત્રિત જૂથને પરંપરાગત રીતે અધ્યાયન ઉત્તરકસોટીમાં શૈક્ષણિક સિદ્ધિનું માપન.

૩.૫ માહિતીનું પૃથ્થકરણ:-

◆ કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલા પ્રાપ્તાંકોનું અંકશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથ્થકરણ

૪. પરિણામો / તારોણો :-

◆ પ્રાયોગિક કાર્યની રૂપરેખાને અંતે સમસ્યા ઉકેલમાં ઘણી સફળતા મળી.

◆ પ્રાયોગિક જૂથને નિયંત્રિત જૂથ કરતા સરેરાશ વધુ ગુણ પ્રાપ્ત થયા જે નોંધનીય છે.

૫. સંશોધન ફલિતાર્થો :-

◆ અન્ય પ્રકરણો માટે પણ આ પ્રયોગો હાથ ધરવા જરૂરી.

◆ શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવા આવશ્યક છે.

સારાંશ - 7

- વિષય : ભાષા શિક્ષણ
- વિભાગ : પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક : શ્રી ભેટાળી સીમ 2 પ્રા. શાળાના ધોરણ -5 ના વિદ્યાર્થીઓ વિસ્તૃત જવાબ લખવામાં ભુલ કરે છે.
- સંશોધકનું નામ : વિરસોડિયા પ્રિયંકાબેન એમ.,આ.શિ. ભેટાળી સિમ 2,તા.વેરાવળ
- માર્ગદર્શકનું નામ : શ્રીવી.એમ.પંપાણિયા પ્રાચાર્ય, જિ.શિ.તા.ભવન,ગીર સોમનાથ
- વર્ષ : ૨૦૨૨-૨૩

સારાંશ

* પ્રસ્તાવના :

વિદ્યાર્થીઓ માતૃભાષા ગુજરાતીમાં હેતુલક્ષી કે ટૂંકજવાબી પ્રશ્નોમાં વધારે ગુણ મેળવે છે, પરંતુ સ્વતંત્ર લેખનમાં પાછળ રહી જાય છે;સ્વતંત્ર લેખન કરી શકતાં નથી અને જો કરે છે તો તેમાં ઘણી કચાશ રહી જવા પામે છે. આથી પ્રસ્તુત ક્રિયાત્મક સંશોધન હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું.

* સમસ્યા :

“ શ્રી ભેટાળી સિમ 2 પ્રા.શાળાના ધોરણ 5 ના વિદ્યાર્થીઓ વિસ્તૃત જવાબ લખવામાં ભૂલ કરે છે.

* સંશોધનનાં હેતુઓ :

–વિસ્તૃત જવાબ લખવામાં મુશ્કેલી અનુભવતા ધોરણ 5ના વિદ્યાર્થીઓની જાણકારી મેળવવી.

– ધોરણ 5ના વિદ્યાર્થીઓને વિસ્તૃત જવાબ લખવાનો વધારે ને વધારે મહાવરો કરાવી તેની

અસરકારકતા તપાસવી.

* ઉત્કલ્પનાઓ :

–વિદ્યાર્થીઓને માન્ય લેખનરીતિની સમજ આપી તેમનાં સ્વતંત્ર લેખનમાં સુધારો લાવી શકાય.

– વિદ્યાર્થીઓને ઈતર વાંચન પ્રત્યે અભિમુખ કરી તેમનાં શબ્દભંડોળમાં વધારો કરી શકાય.

– વિદ્યાર્થીઓને શ્રવણ અને વાંચનની વધારે તકો આપી તેમનાં અર્થગ્રહણમાં વધારો કરી શકાય.

– વિદ્યાર્થીઓને કથન-લેખન અભિવ્યક્તિની વધારેમાં વધારે તકો આપી તેમનાં આત્મવિશ્વાસમાં

વધારો કરી શકાય.

* પદ્ધતિ :

- અભ્યાસની રૂપરેખા :

– પ્રાયોગિક પદ્ધતિ.

- નમૂનો :
 - વેરાવળ તાલુકાની ભેટાળી સીમ -2 પ્રા. શાળાના ધોરણ 5ના વિદ્યાર્થીઓ.
- ઉપકરણ :
 - પ્રમાણિત ઉત્તર કસોટી અને પુર્વ કસોટી
- માહિતી એકત્રીકરણની રીત :
 - પૂર્વ કસોટીને આધારે નિદાન. ઉપચાર સ્વરૂપે વિદ્યાર્થીઓને માન્ય લેખનરીતિ અંગે સમજ, ઈતર વાંચન અને પ્રશ્નોત્તરી દ્વારા અર્થગ્રહણ અને શબ્દ સમૃદ્ધિ માટેની તક, નિબંધ લેખન, વાર્તા લેખન, પત્ર લેખન, અહેવાલ લેખન જેવાં માર્ગ સૂચિત લેખન કાર્ય દ્વારા સ્વતંત્ર લેખનનો મહાવરો. ઉત્તર કસોટીમાં શૈક્ષણિક સિદ્ધિનું માપન.
- માહિતીનું પૃથક્કરણ :
 - કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલાં પ્રાપ્તાંકોનું આંકશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથક્કરણ.
- * પરિણામો/તારણો :
 - ધોરણ 5 નાં ૮૦% વિદ્યાર્થીઓ જોડણી સંબંધિત ભૂલો કરતાં હતાં. પ્રયોગકાર્યને અંતે તેમાં ૬૦%નો ઘટાડો થયો.
 - આયોજનબદ્ધ શૈક્ષણિક વર્ગકાર્ય દ્વારા અધ્યયન અનુભવો પૂરાં પાડવામાં આવ્યાં હોવાથી ઉત્તર કસોટીમાં ૭૦% વિદ્યાર્થીઓએ ૬૦%થી વધુ ગુણ મેળવ્યાં હતાં.
 - વૈવિધ્યપૂર્ણ શૈક્ષણિક અભિગમોથી વિદ્યાર્થીઓમાં સ્વતંત્ર લેખન પ્રત્યે રસ જાગૃત કરી શકાય.
 - શ્રવણ, વાંચન, કથન અને લેખનનાં વારંવાર મહાવરાથી વિદ્યાર્થીઓનાં અર્થગ્રહણ અને અભિવ્યક્તિમાં અસરકારક સુધારો લાવી શકાય.
 - વિદ્યાર્થીઓનાં મનોભાવોને સમજવાં માટે લેખિતનોંધ ઉપયોગી સાબિત થાય છે.
- * સંશોધનનાં ફલિતાર્થો :
 - અન્ય સમસ્યાઓ માટે પણ આવાં પ્રયોગો હાથ ધરવાં જરૂરી.
 - શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવાં આવશ્યક છે.

સારાંશ - 8

- થીમ / વિષય :- ગણિત શિક્ષણ
- વિભાગ :- નિમ્ન પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક :- ધોરણ 3 થી 5 ના વિદ્યાર્થીઓ ગણિત વિષયના અભ્યાસક્રમમાં 1 થી 10 ના ઘડિયા આવડતા નથી .
- ભાષા :- ગુજરાતી
- સંશોધકનું નામ :- રામ કાનાભાઈ હમીરભાઈ
- ઓફિસ એડ્રેસ :- જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન, જી. ગીર સોમનાથ .
- **E-mail:-**
- વર્ષ :- 2022-23

૧. પ્રાસ્તાવિક :-

◆ શિક્ષણમાં ગુણવત્તા લાવવા ઘડિયા આવશ્યક છે. જે અન્વયે ગણિત શિક્ષણમાં ધોરણ 3 થી 5 ના પાઠ્યપુસ્તક માટે સરળ શૈક્ષણિક કાર્યક્રમની સંરચના કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે. ચાર્ટનો ઉપયોગ કરે છે

૨. સંશોધનનો હેતુ / સંશોધનના પ્રશ્નો / ઉત્કલ્પના :-

◆ બાળકો ને વિવિધ સરળ રીતો દ્વારા ધોરણ 3 થી 5 ના બાળકો ને ગણિત વિષયમાં શરૂઆતથી જ ઘડિયા આવડવા અત્યંત આવશ્યક છે.

◆ ધોરણ 3 થી 5 ના ગણિત વિષયમાં આડા આવડા પલાખાં તેમજ સાદી ગણતરી શીખવવી

૩. પદ્ધતિ :-

૩.૧ અભ્યાસની રૂપરેખા :-

- કંઠસ્થકરવું
- ઘડિયા ગાન કરાવવું

૩.૨ નમુનો :-

- સહેતુક નમુનો હરમડિયા કુમાર પ્રા શાળાના ધોરણ 3 થી 5 ના વિદ્યાર્થીઓ , જેની કુલ સંખ્યા 39 હતી

૩.૨ ઉપકરણ:-

- પ્રમાણિત ઉત્તર કસોટી અને પૂર્વ કસોટી

૩.૪ માહિતી એકત્રીકરણની રીત :-

- દ્રશ્ય સાધનોના માધ્યમ દ્વારા પ્રાયોગિક જૂથને અધ્યાયન નિયંત્રિત જૂથને પરંપરાગત રીતે અધ્યાયન ઉત્તર કસોટીમાં શૈક્ષણિક સિદ્ધિ નું માપન.

૩.૫ માહિતીનું પૃથ્થકરણ :-

- કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલા પ્રાપ્તકોનું અંક શાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથ્થકરણ

૪. પરિણામો / તારોણો:-

- પ્રાયોગિક જૂથ પર પ્રયોગનું અમલીકરણ કરતા તેઓમાં વધારો જોતા પ્રયોગની અસરકારકતા જોવા મળી.
- પ્રાયોગિક જૂથને નિયંત્રિત જૂથ કરતા સરેરાશ વધુ ગુણ પ્રાપ્ત થયા જે નોંધનીય છે.

૫. સંશોધન ફલિતાર્થો :-

- અન્ય પ્રકરણો માટે પણ આ પ્રયોગો હાથ ધરવા જરૂરી.
- શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવા આવશ્યક છે.

સારાંશ - 9

- વિષય : પ્રજ્ઞા શિક્ષકો
 - વિભાગ: નિમ્ન પ્રાથમિક
 - સંશોધનનું શીર્ષક : ધોરણ -૧,૨ પ્રજ્ઞાવર્ગમાં ગણિત અર્લિ મેથ્સ કીટ પ્રવૃત્તિ કરાવવામાં શિક્ષકોને પડતી મુશ્કેલીઓ
 - સંશોધકનું નામ : પરમાર રામસિંહભાઈ જી સી.આર.સી.ચેતનહનુમાન
 - માર્ગદર્શકનું નામ : ડો.રમેશભાઈ જે.બારડ બી.આર.સી.કો.ઓર્ડી - સુત્રાપાડા
 - વર્ષ:૨૦૨૨-૨૩
 - સારાંશ
 - પ્રસ્તાવના :
 - શિક્ષણ વિભાગ દ્વારા પ્રજ્ઞા વર્ગમાં આપેલ અર્લિ મેથ્સ કીટ ના વર્ગમાં ઉપયોગ બાબતે શાળાના શિક્ષકોને પડતી મુશ્કેલીઓ ના કારણો જાણવા તથા તેનું નિરાકરણ લાવવાના અસરકારક પ્રયત્નો વિચારવા.
 - સમસ્યા :
 - ધોરણ -૧,૨ પ્રજ્ઞાવર્ગમાં ગણિત અર્લિ મેથ્સ કીટ પ્રવૃત્તિ કરાવવામાં શિક્ષકોને પડતી મુશ્કેલીઓ
 - સંશોધનનાં હેતુઓ :
 - અર્લિમેથ્સ કિટના ઉપયોગ સંદર્ભે મુશ્કેલી અનુભવતા શિક્ષકોની માહિતી મેળવવી.
 - અપાયેલ તાલિમની અસરકારકતા ચકાસવી અને જરૂર મુજબનું માર્ગદર્શન પુરું પાડવું.
 - ઉત્કલ્પનાઓ :
 - જો શિક્ષકો તાલીમ દરમિયાન અર્લિ મેથ્સ કિટ અંગેની પુરતી તાલીમ મેળવે તો વર્ગમાં અર્લિ મેથ્સ કિટનો સુવ્યવસ્થિત ઉપયોગ થઈ શકે છે.
 - જો અર્લિ મેથ્સ કીટની માર્ગદર્શિકાનો વ્યવસ્થિત અભ્યાસ કરવામાં આવે તો પ્રવૃત્તિઓ સારી રીતે કરાવી શકાય.
 - જો જુથ આધારિત પ્રવૃત્તિઓ કરાવવામાં આવે તો અર્લિ મેથ્સ કીટનો સારી રીતે ઉપયોગ થઈ શકે છે
- પદ્ધતિ :
- અભ્યાસની રૂપરેખા :
 - નિદર્શન પદ્ધતિ.
 - નમૂનો :
 - શ્રી ચેતન હનુમાન કલસ્ટરની તમામ શાળાઓ

ઉપકરણ :

- શાળા મુલાકાત દરમ્યાન પ્રજ્ઞા શિક્ષકોને અર્લિ મેથ્સ કિટના અભિપ્રાયો જણાવવા પ્રશ્નોતરી પદ્ધતિ દ્વારા તથા તેના ઉપયોગ ની પદ્ધતિ જણાવવા માટેની પ્રશ્નોતરી પદ્ધતિ.

માહિતી એકત્રીકરણની રીત :

- શિક્ષકો પાસેથી અર્લિ મેથ્સ કિટમા સમાવિષ્ટ સાહિત્ય ની માહિતી
- અર્લિ મેથ્સ કિટનો વર્ગમાં ઉપયોગની પદ્ધતિ.

માહિતીનું પૃથક્કરણ :

- પ્રશ્નોતરી પદ્ધતિ દ્વારા દરેક શાળાના પ્રજ્ઞા શિક્ષકો પાસેથી મળેલ માહિતી તથા અભિપ્રાયોના આધારે અર્લિ મેથ્સ કિટનો વર્ગમાં થતા ઉપયોગની સમિક્ષા

પરિણામો/તારણો :

- શિક્ષકોમાં અર્લિ મેથ્સ કિટની કિટની પ્રવૃત્તિઓની પુરતી સમજ ના હોવાના લીધે વર્ગખંડમાં યોગ્ય રીતે પ્રવૃત્તિઓ ન કરાવી શકતા માલુમ પડેલ.
- મોટાભાગના શિક્ષકો સમજના અભાવે અભાવે વર્ગખંડમાં પ્રવૃત્તિઓ કરવામાં મુશ્કેલી અનુભવતા હતા
- શિક્ષકોને અર્લિ મેથ્સ કિટના ઉપયોગ વખતે પડતી મુશ્કેલીમાં સંશોધક દ્વારા અપાતુ વ્યક્તિગત માર્ગદર્શન ઉપયોગી નિવડ્યુ.
- શિક્ષકો દ્વારા મેથ્સ કિટનો વારંવાર મહાવરો કરવાથી પ્રવૃત્તિઓ કેવી રીતે કરવી તે સમજી શક્યા.
- તાલીમ દરમ્યાન શિક્ષકોને જુથમા મેથ્સકિટની વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ કરાવવામાં આવી જેથી તેઓ સારી રીતે પ્રવૃત્તિઓ કરાવતા શીખી શક્યા.

સંશોધનનાં ફલિતાર્થો :

- સમયાંતરે બદલાતા અભ્યાસક્રમ અને પાઠ્યપુસ્તકોના વર્ગમાં અસરકારક ઉપયોગની ખાત્રી કરવા આવા પ્રકારના સંશોધન મદદરૂપ નિવડે છે.
- શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવાં આવશ્યક છે.

સારાંશ - 10

- થીમ / વિષય:- વિજ્ઞાન શિક્ષણ
- વિભાગ :- ઉચ્ચ પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક :- ધોરણ ૬થી ૮ ના વિદ્યાર્થીઓને વિજ્ઞાન વિષયમાં આકૃતિ સમજવામાં પડતી મુશ્કેલીઓ
- ભાષા :- ગુજરાતી
- સંશોધકનું નામ :- હુમાયુઆઈ. ખારીવાલા
- ઓફિસ એડ્રેસ :- જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન, વેરાવળ, ગીરસોમનાથ
- E-mail:- dietgirsomnath@gmail.com
- વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩

૧. પ્રાસ્તાવિક :-

◆ શિક્ષણમાં ગુણવત્તા લાવવા સમય સમયે આવશ્યક છે. જે અન્વયે વિજ્ઞાન શિક્ષણમાં ધોરણ ૬થી ૮ ના પાઠ્ય પુસ્તક માટે સરળ શૈક્ષણિક કાર્યક્રમની સંરચના કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે. ચાર્ટનો ઉપયોગ કરે છે

૨. સંશોધનનો હેતુ / સંશોધનના પ્રશ્નો / ઉત્કલ્પના :-

◆ ગીરસોમનાથ જિલ્લાના ધોરણ ૬ થી ૮ના પાઠ્યપુસ્તકમાં આવતી આકૃતિઓમાં સરળીકરણ કરવા માટે વિવિધ ઉપકરણોનો વિનિયોગ કરી સુધારાલક્ષી કાર્યક્રમ તૈયાર કરવો.

◆ ધોરણ ૬થી ૮ ના વિજ્ઞાન વિષયની આકૃતિઓને ઘટના ને કારણો સાથે જોડે છે. આ અંગેના કાર્યક્રમની અસરકારકતા તપાસવી.

૩. પદ્ધતિ :-

૩.૧ અભ્યાસની રૂપરેખા :-

◆ પ્રાયોગિક પદ્ધતિ

૩.૨ નમુનો :-

◆ સહેતુક નમુનો ઈણાજ પે.સેન્ટર શાળાના ધોરણ ૬ થી ૮ ના વિદ્યાર્થીઓ, જેની કુલ સંખ્યા ૭૦ હતી

૩.૨ ઉપકરણ:-

◆ પ્રમાણિત ઉત્તરકસોટી અને પૂર્વકસોટી

૩.૪ માહિતી એકત્રીકરણની રીત :-

◆ દ્રશ્ય સાધનોના માધ્યમ દ્વારા પ્રાયોગિક જૂથને અધ્યાયન નિયંત્રિત જૂથને પરંપરાગત રીતે અધ્યાયન ઉત્તરકસોટીમાં શૈક્ષણિક સિદ્ધિનું માપન.

૩.૫ માહિતીનું પૃથ્થકરણ:-

◆કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલા પ્રાપ્તાંકોનું અંકશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથ્થકરણ

૪. પરિણામો / તારોણો :-

◆પ્રાયોગિક જૂથ પર પ્રયોગનું અમલીકરણ કરતા તેઓમાં વધારો જોતા પ્રયોગની અસરકારકતા જોવા મળી.

◆પ્રાયોગિક જૂથને નિયંત્રિત જૂથ કરતા સરેરાશ વધુ ગુણ પ્રાપ્ત થયા જે નોંધનીય છે.

૫. સંશોધન ફલિતાર્થો :-

◆અન્ય પ્રકરણો માટે પણ આ પ્રયોગો હાથ ધરવા જરૂરી.

◆શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવા આવશ્યક છે.

સારાંશ - 11

- થીમ / વિષય :- ગણિત
- વિભાગ :- નિમ્ન પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક :- ધોરણ પના વિદ્યાર્થીઓ ગણિત વિષયના અભ્યાસક્રમમાં
 - આવતા અવયવ - અવયવી ઓછો રસ ધરાવે છે.
- ભાષા :- ગુજરાતી
- સંશોધકનું નામ :- પટેલ સંદીપભાઈ સુરેશભાઈ
- ઓફિસ એડ્રેસ:- જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન, બિલખા રોડ, જુનાગઢ.
- E-mail:- dietjunagadh@gmail.com
- વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩

૧. પ્રાસ્તાવિક :-

◆ શિક્ષણમાં ગુણવત્તા લાવવા સમય સમયે આવશ્યક છે. જે અન્વયે ગણિત શિક્ષણમાં ધોરણ પ ના પાઠ્યપુસ્તક માટે સરળ શૈક્ષણિક કાર્યક્રમની સંરચના કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે. ઘડિયાનો ઉપયોગ કરે છે

૨. સંશોધનનો હેતુ / સંશોધનના પ્રશ્નો / ઉત્કલ્પના :-

◆ ગીરસોમનાથ જિલ્લાના ધોરણ પના પાઠ્યપુસ્તકમાં આવતા અવયવ - અવયવી સરળીકરણ કરવા માટે વિવિધ પદ્ધતિઓ અને પ્રવૃત્તિનો વિનિયોગ કરી સુધારા લક્ષી કાર્યક્રમ તૈયાર કરવો.

◆ ધોરણ પના ગણિત વિષય ના અવયવ - અવયવીમાં મુશ્કેલીના કારણો સાથે જોડે છે. આ અંગેના કાર્યક્રમની અસરકારકતા તપાસવી.

૩. પદ્ધતિ :-

૩.૧ અભ્યાસની રૂપરેખા :-

◆ ગણન પદ્ધતિ

૩.૨ નમુનો :-

◆ સહેતુક નમુનો બળેવલા પ્રા શાળાના ધોરણ પના વિદ્યાર્થીઓ, જેની કુલ સંખ્યા ૨૮ હતી

૩.૨ ઉપકરણ:-

◆ પ્રમાણિત ઉત્તર કસોટી અને પૂર્વ કસોટી

૩.૪ માહિતી એકત્રીકરણની રીત :-

◆ વિવિધ રમતના માધ્યમ દ્વારા પ્રાયોગિક જૂથને અધ્યાયન નિયંત્રિત જૂથને પરંપરાગત રીતે અધ્યાયન ઉત્તર કસોટીમાં શૈક્ષણિક સિદ્ધિ નું માપન.

૩.૫ માહિતીનું પૃથ્થકરણ :-

◆ કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલા પ્રાપ્તકોનું અંક શાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથ્થકરણ

૪. પરિણામો / તારોણો:-

♦વિવિધ રમતોના જૂથ દ્વારા ઘડિયાનું અમલીકરણ કરતા તેઓમાં વધારો બાળકો ભાગ લેતા અવયવ - અવયવી ની અસરકારકતા જોવા મળી.

♦વિવિધ જૂથને નિયંત્રિત જૂથ કરતા સરેરાશ વધુ ગુણ પ્રાપ્ત થયા જે નોંધનીય છે.

૫. સંશોધન ફલિતાર્થો :-

♦અન્ય પ્રકરણો માટે પણ આ પ્રયોગો હાથ ધરવા જરૂરી.

♦શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે ગણન પદ્ધતિ કરવી આવશ્યક છે.

સારાંશ – 12

- થીમ / વિષય :- વિજ્ઞાન શિક્ષણ
- વિભાગ :- યગિયા ગામના બાળકો
- સંશોધનનું શીર્ષક :-કોરોનને કારણે બાળકોમાં આવેલ વર્તન પરીવર્તનનો અભ્યાસ કરવો
- ભાષા :- ગુજરાતી
- સંશોધકનું નામ :- ક્કુભા બી રાઠોડ.
- ઓફિસ એડ્રેસ:- શ્રી યગિયા પ્રાથમિક શાળા. તા સુત્રાપાડા. જી ગીર સોમનાથ
- E-mail:-Kakubharathod25@gmail.com
- વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩

૧.પ્રાસ્તાવિક :-

- ◆ વિદ્યાર્થીઓના જીવનમાં આવેલ આ અમૂલ પરિવર્તન ને લીધે અમોએ યગિયા ગામના વિદ્યાર્થીઓનો જીવનમાં કોરોનાને કારણે આવેલ પરિવર્તનનો અભ્યાસ કરવાનો નક્કી કરેલ અને પુરાને લીધે તેઓએ પોતાની રોજીંદી જીવન શૈલી અને શિક્ષણ મેળવવા માટેનો સેલિયોમાં કેવો ફેરફાર કરેલ તેઓના આ સમયગાળા દરમિયાન શું મુશ્કેલીઓ સામનો કરવો પડ્યો અને પડતી મુશ્કેલીઓ નિવારવા માટે શું ફેરફાર કરી શકાય તે માટે એક કેસ સ્ટડી કરેલ તે માટે અહીં પ્રસ્તુત છે.

૨. સંશોધનનો હેતુ / સંશોધનના પ્રશ્નો / ઉત્કલ્પના :-

- વિદ્યાર્થીઓના કોરોના મહામારી પહેલા અને પછીના તેમના જીવનમાં આવેલા પરિવર્તનોને જાણવા.
- વિદ્યાર્થીઓ કોરોના મહામારી પછી જીવનમાં આવેલા યોગ્ય પરિવર્તનને હમેશા સ્વીકારતો થાય.

૩. પદ્ધતિ :-

આ સંશોધન માટે અમે કુલ બે મેથડો અપનાવી છે તેનાં દ્વારા જ અમે અમારી ટીમ સાથે જ આ સંશોધન કાર્ય કર્યું છે. તેના દ્વારા અમારા સંશોધન વિસ્તારના વિદ્યાર્થીઓનું ગ્રુપ બનાવી આ સંશોધન કાર્ય કર્યું છે.

(1) Method - 1 By ફોર્મ

હાલની પરિસ્થિતિને કેન્દ્રમાં રાખીને અમારી ટીમ દ્વારા પ્રશ્નોત્તરી કરવામાં આવી તેના અલગ અલગ કુલ 10 પ્રસ્નો રાખવામાં આવ્યા હતા.

અમે આ પ્રસ્નોતરી બનાવવા માટે યગિયા ગામના અલગ અલગ કુલ વિસ્તારોના વિદ્યાર્થીઓની પરિસ્થિતિ જાણી અને તેને કેન્દ્રમાં રાખીને આ પ્રશ્નોત્તરી નું એક google ફોર્મ તૈયાર કર્યો.

યગિયા ગામના વિદ્યાર્થીઓ કોરોના મહામારીમાં ઓનલાઇન શિક્ષણ માટે ટેકનોલોજી નો ઉપયોગ કરે છે? શા માટે? તે જાણવા તેમજ ઘરમાં સાથે શાકભાજી ઉગાડીને તેનો ખોરાક તરીકે ઉપયોગ કરે છે કે નહીં ? તથા ઘરની બહાર થતી વખતે માસ્ક નો ઉપયોગ કરે છે કે નહીં તથા ઘરની અંદર પ્રવેશતા પહેલા

સેનિટાઈઝર તથા હેન્ડવોશ થી વ્યવસ્થા સાફ કર્યા પછી જ ઘરમાં પ્રવેશ છે કે નહીં વગેરે જેવી બાબતો જાણવા માટે અનેક ફોર્મ અહીં તૈયાર કર્યું છે

(2) Method - 2by Onlain Meeting

અમે વિદ્યાર્થીઓને સમજાવ્યું કે કોરોના મહામારી વચ્ચે વર્ચ્યુઅલ ક્લાસમાં ઓડિયો , વિડિયો પીચર નો ઉપયોગ કરી સોશિયલ ડિસેન્સના ના પાલન સાથે કેવી રીતે ભણી શકાય . માઈક્રોસોફ્ટ ટીમ જેવી એપ્સ ની અંદર સ્ક્રીન સેરિંગ લાઈટ બોર્ડ વિડીયો સિંગ વગેરે જેવા ટૂલ્સ નો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે . જેના કારણે વિદ્યાર્થીઓ વર્ગખંડમાં શિક્ષણ મેળવતા હોય તેઓ અનુભવ થાય છે એપ્લિકેશનનો ઉપયોગ કેવી રીતે કરી શકાય તેના વિડીયો ગ્રુપમાં શેર કર્યો.

૪. પરિણામો / તારોણો:-

અમે ચર્ચિયા ગામના વિદ્યાર્થીઓની સમસ્યા જાણી હતી તે સમસ્યાનો ઉકેલ લઈ આવવા માટે ઘણી કામગીરી કરી હતી અને અમને તેમના પરિણામો મળ્યા.

- આર્થિક રીતે પછાત વર્ગના વિદ્યાર્થીઓ કે છે ટેકનોલોજીથી અજાણ છે તેઓને ટેકનોલોજીથી માહિતગાર થયા.

-જે વિદ્યાર્થીઓ whatsappગેમ્સ facebookઅને instagramમાં સમય બગાડતા હતા તેઓ ઘરે રહી ઈન્દોર ગેમ રમ્યા સારા પુસ્તકો વાંચ્યા પરિવાર સાથે સમય અને બધી જ પ્રવૃત્તિઓ કરતા હતા.

- વિદ્યાર્થીઓ નવી ટેકનોલોજી નો ઉપયોગ કરતા થયા તેથી તેના માનસિક ક્ષમતામાં વધારો થયો

- કોરોના મહામારીને કારણે ઘરનો ખોરાક લેવાથી તેમના સ્વાસ્થ્ય પર સો ટકા અસર થઈ અને અન્ય બીમારીઓનો ફોક બનવા અટકાયા તેમજ ઘર ખર્ચ ઓછો થતો જોવા મળ્યો

-વિદ્યાર્થીઓ પોતાના મા-બાપ તેમજ તથા દર્દી અને પાડોશીઓની ટેકનોલોજીથી માહિતગાર કર્યા

- ઓનલાઈન શિક્ષણ મેળવવાથી વિદ્યાર્થીઓ શાળાએ આવવા સવારનો સમય બચ્યો અને તેનો ઉપયોગ તેઓએ સાચા પુસ્તકોને વાંચવા માટે કર્યો

- ઘરમાં રહેવાથી અને ઘરનો ખોરાક લેવાથી અન્ય બીમારીઓનો ભોગ બનતા અટકાયા પ્રતિકારક શક્તિ માં વધારો થયો અને બહારનો ખોરાક લેવાનો તાળીયુ.

૫. સંશોધન ફલિતાર્થો :-

અમારા આ સંશોધનથી અમને જાણવા મળ્યું કે વિદ્યાર્થીઓ મોટાભાગે કોરોનાની અસર ને સામાન્ય રીતે લે છે.

- વિદ્યાર્થીઓ ઘરના વાવેલા લીલા શાકભાજી તેમજ ઘરનો ખોરાક લેવાને બદલે ફાસ્ટ ફૂડનો લેવાનો પસંદ કરે છે

- વિદ્યાર્થીઓ માસ્ક ની ઉપયોગીતા વિશે તેને ગંભીરતા નથી

- ઘણા વિદ્યાર્થીઓ ટેકનોલોજીના અભાવના કારણે કોરોનાથી માહિતગાર નથી

- પરિવારની આર્થિક સ્થિતિ નબળી હોવાને કારણે વિદ્યાર્થીઓ મજૂરી તરફ ફર્યા છે જેથી કોરોનો સંક્રમ વધશે

સારાંશ - 13

- વિષય :- ગણિત શિક્ષણ
- વિભાગ :- ઉચ્ચ પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક :- ધોરણ 6ના વિદ્યાર્થીઓનો અંકગણિત પ્રત્યે અણગમો ધરાવે છે.
- ભાષા :- ગુજરાતી
- સંશોધકનું નામ :- રિધિશ એન.દવે, આ.શિ. , શ્રી રમળેચી પ્રાથમિક શાળા તા.તાલાલા
- માર્ગદર્શકનું નામ :- ડો.ભરત જી.સોલંકી હિરણવેલ પ્રાથમિક શાળા તા. તાલાલા
- વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩

૧. પ્રાસ્તાવિક :-

◆ શિક્ષણમાં ગુણવત્તા લાવવા સમય સમયે આવશ્યક છે. જે અન્વયે ગણિત શિક્ષણમાં ધોરણ ૬ ના પાઠ્યપુસ્તક માટે સરળ શૈક્ષણિક કાર્યક્રમની સંરચના કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે.

૨. સંશોધનનો હેતુ / સંશોધનના પ્રશ્નો / ઉત્કલ્પના :-

◆ શિક્ષણકાર્યમાં આવતી જુદી જુદી સમસ્યાઓને ક્રિયાત્મક સંશોધન મારફત વૈજ્ઞાનિક રીતે ઉકેલ લાવી શકાય છે.

◆ ધોરણ 6માં અંકગણિતના પાયાના જરૂરી જ્ઞાનની પૂર્તિ કરી અંકગણિત સમજે.

૩. પદ્ધતિ :-

૩.૧ અભ્યાસની રૂપરેખા :-

◆ પ્રાયોગિક પદ્ધતિ

૩.૨ નમુનો :-

◆ સહેતુક નમુનો રમળેચી પ્રા શાળાના ધોરણ 6ના વિદ્યાર્થીઓ.

૩.૨ ઉપકરણ:-

◆ પ્રમાણિત ઉત્તર કસોટી અને પૂર્વ કસોટી

૩.૪ માહિતી એકત્રીકરણની રીત :-

◆ ધોરણ 6માં ગણિત વિષયના એકમ નફોખોટમાં ગણતરી દરમિયાન પ્રશ્નોતરી દ્વારા ઉકેલ મેળવતી સમયે વિદ્યાર્થીઓનું અવલોકન.

૩.૫ માહિતીનું પૃથ્થકરણ :-

◆ કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલા પ્રાપ્તાંકોનું અંક શાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથ્થકરણ.

૪. પરિણામો / તારણો:-

◆ વિદ્યાર્થીઓને ગણિતના ગમ્મતભર્યા કોયડા દ્વારા વિષયની સમજણ આપી અંકગણિતના જ્ઞાનમાં વધારો કરી શકાયો.

◆ વિદ્યાર્થીઓને પ્રાથમિક જ્ઞાન અને પુનરાવર્તન દ્વારા અંકગણિતના પાયાનું જ્ઞાન મજબૂત બન્યું.

૫. સંશોધન ફલિતાર્થો :-

◆ સહઅભ્યાસિક પ્રવૃત્તિ વૈવિધ્યપૂર્ણ તેમજ નવીન પ્રકારની બનાવવી.

◆ શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવા આવશ્યક છે.

સારાંશ - 14

- થીમ / વિષય :- સામાજિક વિજ્ઞાન
- વિભાગ :- ઉચ્ચ પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક :-શ્રી લોઢવા કન્યા પ્રા. શાળાની ધોરણ- 5 ની વિદ્યાર્થીનીઓને નકશાપૂર્તીમા તકલિફ પડે છે.
- ભાષા :- ગુજરાતી
- સંશોધકનું નામ :- શાહ દિપેનકુમાર રાજેશભાઈ
- ઓફિસ એડ્રેસ:- શ્રી લોઢવા કન્યા પ્રા.શાળા, તા. સુત્રાપાડા જિ. ગીર સોમનાથ.
- E-mail:- lodhavakanya.sutrapada@gmail.com
- વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩

૧.પ્રાસ્તાવિક :-

◆શિક્ષણમાં ગુણવત્તા લાવવા સમય સમયે સંશોધનો આવશ્યક છે. જે અન્વયે સામાજિક વિજ્ઞાન શિક્ષણમાં ધોરણ 5 ના પાઠ્યપુસ્તક માટે સરળ શૈક્ષણિક કાર્યક્રમની સંરચના કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે.નકશાનો ઉપયોગ કરે છે

૨. સંશોધનનો હેતુ / સંશોધનના પ્રશ્નો / ઉત્કલ્પના :-

- ◆ ધોરણ 6 સામાજિક વિજ્ઞાનના પાઠ્યપુસ્તકમાં આવતા નકશાઓમાં સરળીકરણ કરવા માટે વિવિધ ઉપકરણોનો વિનિયોગ કરી સુધારા લક્ષી કાર્યક્રમ તૈયાર કરવો.
- ◆ ધોરણ 5 ના સામાજિક વિજ્ઞાન વિષયના નકશાઓને ઘટના તેમજ કારણો સાથે જોડે છે. આ અંગેના કાર્યક્રમની અસરકારકતા તપાસવી.

૩. પદ્ધતિ :-

૩.૧ અભ્યાસની રૂપરેખા :-

- પ્રાયોગિક પદ્ધતિ

૩.૨ નમુનો :-

- સહેતુક નમુનો શ્રી લોઢવા કન્યા પ્રા. શાળાના ધોરણ 6 ની વિદ્યાર્થીનીઓ, જેની કુલ સંખ્યા ૩૨ હતી.

૩.૨ ઉપકરણ:-

- પ્રમાણિત એકમ કસોટિ, ઉત્તર કસોટી અને પૂર્વ કસોટી

૩.૪માહિતી એકત્રીકરણની રીત :-

- દ્રશ્ય સાધનોના માધ્યમ દ્વારા પ્રાયોગિક જૂથને અધ્યાયન નિયંત્રિત જૂથને પરંપરાગત રીતે અધ્યાયન ઉત્તર કસોટીમાં શૈક્ષણિક સિદ્ધિ નું માપન.

૩.૫ માહિતીનું પૃથ્થકરણ :-

- કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલા પ્રાપ્તાંકોનું અંક શાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથ્થકરણ

૪. પરિણામો / તારોણો:-

- પ્રાયોગિક જૂથ પર પ્રયોગનું અમલીકરણ કરતા તેઓમાં વધારો જોતા પ્રયોગની અસરકારકતા જોવા મળી.
- પ્રાયોગિક જૂથને નિયંત્રિત જૂથ કરતા સરેરાશ વધુ ગુણ પ્રાપ્ત થયા જે નોંધનીય છે.

૫. સંશોધન ફલિતાર્થો :-

- અન્ય ધોરણો માટે પણ આ પ્રયોગો હાથ ધરવા જરૂરી.
- શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવા આવશ્યક છે.

સારાંશ - 15

- થીમ / વિષય :- ભાષા
- વિભાગ :- પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક :- શ્રી સરસ્વતી સીમ શાળાનાં ધોરણ – ૪નાં વિદ્યાર્થીઓ પ્રશ્નના પુરા વાક્યમાં જવાબ લખતા નથી.
- ભાષા :- ગુજરાતી
- સંશોધકનું નામ :- પુરોહિત આશિષભાઈ પી.
- ઓફિસ એડ્રેસ:- શ્રી સરસ્વતી સીમ શાળા – પ્રાંસલી, તા : સુત્રાપાડા, જી : ગીર સોમનાથ
- E-mail:- ashish.talala@gmail.com
- વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩

૧. પ્રાસ્તાવિક :-

- પ્રાયોજક ધોરણ – ૩ થી ૫ શિક્ષક તરીકે કામ કરતા હતા ત્યારે વિવિધ ટેસ્ટ , એકમ કસોટી તથા પ્રશ્ન જવાબનાં સ્વ-અધ્યયન કાર્ય દરમ્યાન જાણવા મળ્યું કે ધોરણ – ૪ નાં વિદ્યાર્થીઓ પ્રશ્નોના જવાબ પુરા વાક્યમાં લખતા નથી.

૨. સંશોધનનો હેતુ / સંશોધનના પ્રશ્નો / ઉત્કલ્પના :-

- વિદ્યાર્થીઓને વ્યવહારુ પ્રશ્નો કે જેના વિષે તેઓ જાણે છે તેવા પ્રશ્નોના પુરા વાક્યોમાં મૌખિક જવાબ આપવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવામાં આવે.
- વિદ્યાર્થીને આવડતા પ્રશ્નોના જવાબનો પુરા વાક્યમાં જવાબ લખાવી તેઓને પુરા વાક્યમાં જવાબ લખવાની ટેવ પાડવામાં આવે.

૩. પદ્ધતિ :-

૩. અભ્યાસની રૂપરેખા :-

- વિદ્યાર્થીઓને પ્રશ્નોના જવાબ મૌખિક રીતે પુરા વાક્યમાં આપવાની ટેવ પાડી તથા તેઓ દ્વારા અપાયેલ જવાબ ને શિક્ષક દ્વારા પુરા વાક્યમાં બોલી ત્યાર બાદ પોતાની મૌલિક શક્તિથી નોટબૂકમાં નોંધ કરાવવી.

૪. પરિણામો / તારોણો:-

- ◆વિદ્યાર્થીઓ પુરા વાક્યમાં જવાબ લખતા થયા.
- ◆પ્રશ્નના પુરા વાક્યમાં જવાબ લખવાની ટેવનો વિકાસ થયો.

૫. સંશોધન ફલિતાર્થો :-

- ◆ અન્ય પ્રકરણો માટે પણ આ પ્રયોગો હાથ ધરવા જરૂરી.
- ◆ શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવા આવશ્યક છે.

- વિષય :NMMS પરીક્ષા
- વિભાગ:સી.આર.સી
- સંશોધનનું શીર્ષક :શ્રી બોડીદર કુમાર ક્લસ્ટરની શાળાના ધોરણ ૮ ના વિદ્યાર્થીઓને NMMS પરીક્ષામાં ભાગીદારી ઓછી તથા નબળું પરિણામ
- સંશોધકનું નામ :ભાવસિંહ ડી.પઢીયાર,સી.આર.સી.,બોડીદર કુમાર, તા.ગીરગઢડા
- માર્ગદર્શકનું નામ :જીવ્નેશગીરી જીવનગીરી ગૌસ્વામી,આચાર્ય ,શ્રી શાણાવાંકિયા પ્રાથમિક શાળા
- વર્ષ:૨૦૨૨-૨૩

સારાંશ

- પ્રસ્તાવના :
 - વિદ્યાર્થીઓનેNMMS જેવી વિવિધ પરીક્ષામાં ભાગ લે તે હાલના સમયમાં ખુબ જરૂરી છે ,આવી પરીક્ષાથી બાળકો ભવિષ્યમાં વિવિધ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષામાં સારો દેખાવ કરી શકશે.
- સમસ્યા :
 - શ્રી બોડીદર કુમાર ક્લસ્ટરની શાળાના ધોરણ ૮ ના વિદ્યાર્થીઓને NMMS પરીક્ષામાં ભાગીદારી ઓછી તથા નબળું પરિણામ
- સંશોધનનાં હેતુઓ :
 - –અમારા ક્લસ્ટરની તમામ શાળાઓમાંથી મહત્તમ બાળકો આ પરીક્ષામાં ભાગ લે અને તેમાં ખુબ સારો દેખાવ કરે
- ઉત્કલ્પનાઓ :
 - –પરીક્ષાની માહિતી આપી ભય દુર કરી શકાય
 - –વિદ્યાર્થીઓને વિવિધ રીતે પ્રોત્સાહન આપવામાં આવે તો તૈયારી વધે
 - –વિદ્યાર્થીઓને વધારાના સમયમાં તૈયારી કરાવવામાં આવે તો પરિણામ સારું મળે.
 - –વિદ્યાર્થીઓને વિવિધ સાહિત્ય પૂરું પાડવામાં આવે.
- પદ્ધતિ :
- અભ્યાસની રૂપરેખા :
 - વિવિધ પદ્ધતિ.
- નમૂનો :
 - ગીરગઢડા તાલુકાના બોડીદર કુમાર ક્લસ્ટરની કુલ ૮ પ્રાથમિક શાળાનાં ધોરણ ૮ નાં વિદ્યાર્થીઓ.
- ઉપકરણ :

–વિવિધ સાહિત્ય

માહિતી એકત્રીકરણની રીત :

–શરૂઆતમાં વાલીઓ,શિક્ષકો અને આચાર્ય એ રીતે તમામ સાથે ચર્ચા ,ત્યારબાદ વધુ બાળકો આ પરીક્ષા આપે તે માટે વિશેષ પ્રયત્નો .

• માહિતીનું પૃથક્કરણ :

– કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલાં પ્રાપ્તાંકોનું આંકશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથક્કરણ.

• પરિણામો/તારણો :

- વિવિધ પ્રયત્નો દ્વારા બાળકોની સંખ્યામાં વધારો થયો હતો,

- વર્ષ ૨૦૨૦-૨૧ માં ૫૮ બાળકોએ પરીક્ષામાં ભાગ લીધો હતો જેમાં વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨ માં વધારો થતા ૮૩ અને ૨૦૨૨-૨૩ માં વધારો થતા ૧૧૫ બાળકોએ ભાગ લીધો હતો.

- વૈવિધ્યપૂર્ણ શૈક્ષણિક અભિગમોથી વિદ્યાર્થીઓમાં પરીક્ષાપ્રત્યે રસ જાગૃત કરી શકાય.

- શિક્ષકો વર્ગમાં નિયમિત બાળકોને તૈયારી કરાવે તે માટે પ્રયત્નો

- વિદ્યાર્થીઓનાં મનોભાવોને સમજવાં માટે લેખિતનોંધ ઉપયોગી સાબિત થાય છે.

• સંશોધનનાં ફલિતાર્થો :

–અન્ય સમસ્યાઓ માટે પણ આવાં પ્રયોગો હાથ ધરવાં જરૂરી.

–શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવાં આવશ્યક છે.

સારાંશ - 17

- વિષય :સામાજિક વિજ્ઞાન .
- વિભાગ:ઉચ્ચ પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક :વિદ્યાર્થીઓ ભૌગોલિક પરિસ્થિતીનો પરિચય કે સ્થળભાન કરાવવામાં મુશ્કેલી અનુભવે છે.
- સંશોધકનું નામ : સંદીપભાઈ સોલંકી બી.આર.સી.કો.ઓર્ડિનેટર વેરાવળ ,તા-વેરાવળ,જીલ્લો-ગીરસોમનાથ
- માર્ગદર્શકનું નામ :રામ હરદેવભાઈ સી.આર.સી.કો.ઓર્ડિનેટર સાસણ,તા-મેંદરડા,જીલ્લો-જુનાગઢ
- વર્ષ:૨૦૨૨-૨૩

સારાંશ

- પ્રસ્તાવના :
વેરાવળ તાલુકાની અમુક શાળાના અમુક વિદ્યાર્થીઓ ભૌગોલિક પરિસ્થિતીનો પરિચય કે સ્થળભાન કરાવવામાં મુશ્કેલી અનુભવે છે. જે સુધારવા અને તેને આ સમસ્યાના સમાધાન તરફ લઈ જવાપ્રસ્તુત ક્રિયાત્મક સંશોધન હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું.
- સમસ્યા :
- વિદ્યાર્થીઓ ભૌગોલિક પરિસ્થિતીનો પરિચય કે સ્થળભાન કરાવવામાં મુશ્કેલી અનુભવે છે.
- સંશોધનનાં હેતુઓ :
 - વેરાવળ તાલુકાની અમુક શાળાના અમુક વિદ્યાર્થીઓ ભૌગોલિક પરિસ્થિતીનો પરિચય કે સ્થળભાન કરાવવામાં મુશ્કેલી અનુભવે છે તે મારી વિઝિટ દરમિયાન તપાસ્યું.
 - ધોરણ ૮નાં વિદ્યાર્થીઓને ભૌગોલિક પરિસ્થિતીનો પરિચય કે સ્થળભાન કરાવવામાં મુશ્કેલી અનુભવે છે તે અસરકારકતા તપાસવી.
- ઉત્કલ્પનાઓ :
 - વિદ્યાર્થીઓને ભૂગોળ અભ્યાસ દરમિયાન વદધૂમાં વધુ શૈક્ષણિક સાધનોનો ઉપયોગ કરવામાં આવે તો તેની ઉદાસીનતા દૂર કરી શકાય .
 - વિદ્યાર્થીઓને નકશાનો અને તેની સંજ્ઞાનો ગહન અભ્યાસ અને જાણકારી આપવામાં આવે તો સમસ્યા દૂર કરી શકાય.
 - વિદ્યાર્થીઓને નકશાપૂર્તિનું મહત્વ સમજાવવું .

પદ્ધતિ :

- અભ્યાસની રૂપરેખા :
-અવલોકન પદ્ધતિ.

- નમૂનો :
–વેરાવળ તાલુકાની અમુક શાળાના અમુક વિદ્યાર્થીઓ.
- ઉપકરણ : વિવિધ ભૌગોલિક નકશા અને ચાર્ટ, નકશાપૂર્તિ.
- માહિતી એકત્રીકરણની રીત :
– પૂર્વ કસોટીને આધારે નિદાન. ઉપચાર સ્વરૂપે વિદ્યાર્થીઓને ભૌગોલિક પરિસ્થિતીનો પરિચય કે સ્થળભાનમાં મુશ્કેલી અને થતી સમસ્યાઓ જાણી મહાવરો. ઉત્તર કસોટીમાં શૈક્ષણિક સિદ્ધિનું માપન.
- માહિતીનું પૃથક્કરણ :
– કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલાં પ્રાપ્તાંકોનું આંકશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથક્કરણ.

પરિણામો/તારણો :

- કુલ વિદ્યાર્થીઓ માથી ૯૦% વિદ્યાર્થીઓ ઉદાસીન રહ્યા.
- જે તે પ્રદેશની ભૌગોલિક ઘટનાને સાંકળવાથી ૮૦% વિદ્યાર્થીઓ સરળતાથી સમજી શક્યા જ્યારે ૩ % વિદ્યાર્થીઓ નીરસ જણાયા .
- ભૌગોલિક પરિસ્થિતીનો પરિચય ૯૦% વિદ્યાર્થીઓ સમજી શક્યા.
- કુલ વિદ્યાર્થીઓ માથી ૭૫% વિદ્યાર્થીઓ ભૌગોલિક પરિસ્થિતીનો સ્થળભાન કરાવતા થયા .

સંશોધનનાં ફલિતાર્થો :

- પ્રસ્તુત સંશોધન વેરાવળ તાલુકાની અમુક શાળાના અમુક વિદ્યાર્થીઓ ભૌગોલિક પરિસ્થિતીનો પરિચય કે સ્થળભાન કરાવવામાં મુશ્કેલી અનુભવે છે તે અંગે કરવામાં આવેલ હતું.
- આ સંશોધન વર્ગશિક્ષકને તેમજ શાળાને આવી સમસ્યાઓ સુધારવામાં મદદરૂપ બનશે.

- વિષય :ગણિત શિક્ષણ
- વિભાગ:નિમ્ન પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક :વેળાકોટ પ્રાથમિક શાળાનાં ધોરણ ૪ નાં વિદ્યાર્થીઓને ગણિતવિષયમાં અપૂર્ણાંક અને અપૂર્ણાંક આધારિત વ્યવહારુ કોયડા સમજવામાં મુશ્કેલી અનુભવે છે.
- સંશોધકનું નામ :વાહેળ પિયુષકુમાર પરબતભાઈ,આ.શિ., વેળાકોટ પ્રાથમિક શાળા, તા.ગીરગઢડા
- માર્ગદર્શકનું નામ :ડૉ.એમ.વાય.વ્યાસ, વ્યાખ્યાતા,જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન,જૂનાગઢ
- વર્ષ:૨૦૨૨-૨૩

સારાંશ

*પ્રસ્તાવના :

વિદ્યાર્થીઓને ગણિત વિષયમાં પાયાના હેતુઓ સિધ્ધ થયેલા હોવા જરૂરી છે.તો જ બાળક આગળ વધી શકે. આથી પ્રસ્તુત ક્રિયાત્મક સંશોધન હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું.

*સમસ્યા :

વેળાકોટ પ્રાથમિક શાળાનાં ધોરણ ૪ નાં વિદ્યાર્થીઓને ગણિત વિષયમાં અપૂર્ણાંકમાં પડતી મુશ્કેલીઓનો અભ્યાસ.

*સંશોધનનાં હેતુઓ :

–વિદ્યાર્થીઓ અપૂર્ણાંક વિષે સમજ મેળવી અપૂર્ણાંક આધારિત વ્યવહારુ કોયડા ઉકેલતા શીખે

–વિદ્યાર્થીઓ અપૂર્ણાંકનો રોજીંદા જીવનમાં ઉપયોગ કરે

*ઉત્કલ્પનાઓ :

–જો જુદી જુદી પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા ગણિત શીખવવામાં આવે તો વિદ્યાર્થીઓ રસપૂર્વક શીખે

–વિદ્યાર્થીઓને આકૃતિમાં કલર પુરવાની પ્રવૃત્તિ કરાવવામાં આવે અપૂર્ણાંકનો ખ્યાલ સ્પષ્ટકરી શકાય

–વિદ્યાર્થીઓને વ્યવહારુ કોયડાની સમજ અને વધુ મહાવરો કરાવવામાં આવે તો વધુ સમજ મેળવે.

–વિદ્યાર્થીઓને મૂલ્યાંકન માટે ડીજીટલ પદ્ધતિઓનો ઉપયોગ કરવામાં આવે તો બાળકોને વધુ રસ પડે

*પદ્ધતિ :

- અભ્યાસની રૂપરેખા :

–વિવિધ પદ્ધતિ.

- નમૂનો :

–ગીરગઢડા તાલુકાના વેળાકોટ ગામની પ્રાથમિક શાળાનાં ધોરણ ૪ નાં ૨૪ વિદ્યાર્થીઓ.

- ઉપકરણ :
 - પૂર્વ કસોટી તેમજસંશોધકે તૈયાર કરેલ ઉત્તર કસોટી.
- માહિતી એકત્રીકરણની રીત :
 - પૂર્વ કસોટીને આધારે નિદાન. ઉપચાર સ્વરૂપે વિદ્યાર્થીઓનેઅપૂર્ણાંક અને તેના કોયડા અંગે સમજ,વિવિધ પ્રવૃત્તિ દ્વારા અને ટી.એલ.એમ દ્વારા સમજ,. ઉત્તર કસોટીમાં શૈક્ષણિક સિદ્ધિનું માપન.
- માહિતીનું પૃથક્કરણ :
 - કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલાં પ્રાપ્તાંકોનું આંકશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથક્કરણ.

***પરિણામો/તારણો :**

- ધોરણ ૬ થી ૮નાં૭૫% વિદ્યાર્થીઓ અપૂર્ણાંક સંબંધિત ભૂલો કરતાં હતાં. પ્રયોગકાર્યને અંતે તેમાં ૫૦%નો ઘટાડો થયો.
- આયોજનબદ્ધ શૈક્ષણિક વર્ગકાર્ય દ્વારા અધ્યયન અનુભવો પૂરાં પાડવામાં આવ્યાં હોવાથી ઉત્તર કસોટીમાં ૫૦% વિદ્યાર્થીઓએ ૬૦%થી વધુ ગુણ મેળવ્યાં હતાં.
- વૈવિધ્યપૂર્ણ શૈક્ષણિક અભિગમોથી વિદ્યાર્થીઓમાં અપૂર્ણાંક પ્રત્યે રસ જાગૃત કરી શકાય.
- વ્યવહારુ કોયડાના વારંવાર મહાવરાથી વિદ્યાર્થીઓમાં અસરકારક સુધારો લાવી શકાય.
- વિદ્યાર્થીઓનાં મનોભાવોને સમજવાં માટે લેખિત નોંધ ઉપયોગી સાબિત થાય છે.

***સંશોધનનાં ફલિતાર્થો :**

- અન્ય સમસ્યાઓ માટે પણ આવાં પ્રયોગો હાથ ધરવાં જરૂરી.
- શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવાં આવશ્યક છે.

સારાંશ - 19

- વિષય :ગણિત શિક્ષણ
- વિભાગ:નિમ્ન પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક :શ્રી ઈટવાયા પ્રાથમિક શાળાનાં ધોરણ-પના બાળકોને ગણિતના 'તુ મારો ગુણક હુ તારો અવયવ' એકમ શીખવામાં પડતી મુશ્કેલી
- સંશોધકનું નામ : પંડિત સાગરકુમાર લાખાભાઈ આ.શિ., ઈટવાયા પ્રાથમિક શાળા, તા.ગીરગઢડા
- માર્ગદર્શકનું નામ : ડૉ. ચાવડા કાજલબેન બી. આ.શિ., ઈટવાયા પ્રાથમિક શાળા
- વર્ષ:૨૦૨૨-૨૩

સારાંશ

*પ્રસ્તાવના :

વિદ્યાર્થીઓને ગણિત વિષયમાં પાયાના હેતુઓ સિધ્ધ થયેલા હોવા જરૂરી છે.તો જ બાળક આગળ વધી શકે. આથી પ્રસ્તુત ક્રિયાત્મક સંશોધન હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું.

*સમસ્યા :

ઈટવાયા પ્રાથમિક શાળાનાં ધોરણ-પના બાળકોને ગણિતના 'તુ મારો ગુણક હુ તારો અવયવ ' એકમ શીખવામાં પડતી મુશ્કેલી અભ્યાસ.

*સંશોધનનાં હેતુઓ :

- વિદ્યાર્થીઓ અવયવ વિષે સમજ મેળવી અવયવ આધારિત વ્યવહારુ કોયડા ઉકેલતા શીખે
- વિદ્યાર્થીઓ અવયવ નો રોજીંદા જીવનમાં ઉપયોગ કરે

*ઉત્કલ્પનાઓ :

- જો બાળકોને વિભાજ્ય અને અવિભાજ્ય સંખ્યાની સમજ કેળવશે તો તે સરળતાથી અને ઝડપથી અવયવો પાડી શકશે.
- જો શિક્ષક ધ્યાન રાખી સમયાંતરે ઘડિયા કે પલાખાનો મહાવરો કરાવતા રહે તો બાળકો તે ભૂલી જાય નહિ.
- જો શિક્ષક પ્રાર્થનામાં કે તાસની શરૂઆતમાં કોઈ ગાણિતિક કોયડા કે ગાણિતિક ઉખાણા પૂછે અને બાળકોની સાથે તેની ચર્ચા કરે તો બાળકોને ગણિત વિષયમાં રસ પેદા થાય.
- જો શિક્ષક પૂર્વજ્ઞાન કે પુનરાવર્તન વખતે દરેક બાળકનું વ્યક્તિગત ધ્યાન રાખી મૂલ્યાંકન કરે તો બાળકોમાં ગણિતના પાયાના ખ્યાલો સ્પષ્ટ થઈ જશે અને આગળનો મુદ્દો તેને કઠીન લાગશે નહિ.

*પદ્ધતિ :

- અભ્યાસની રૂપરેખા :
– પ્રાયોગિક પદ્ધતિ.

- નમૂનો :
–ગીરગઢડા તાલુકાના ઈટવાયા ગામની પ્રાથમિક શાળાનાં ધોરણ 5 નાં 15 વિદ્યાર્થીઓ.
- ઉપકરણ :
–એકમ કસોટીઓ તથા સત્રાંત કસોટીને પૂર્વ કસોટી તરીકે લીધેલ છે. સંશોધકે તૈયાર કરેલ ઉત્તર કસોટી.
- માહિતી એકત્રીકરણની રીત :
–પૂર્વ કસોટીને આધારે નિદાન. ઉપચાર સ્વરૂપે વિદ્યાર્થીઓને અવયવ અને તેના કોયડા અંગે સમજ,વિવિધ પ્રવૃત્તિ દ્વારા અને ટી.એલ.એમ દ્વારા સમજ,. ઉત્તર કસોટીમાં શૈક્ષણિક સિદ્ધિનું માપન.
- માહિતીનું પૃથક્કરણ :
– કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલાં પ્રાપ્તાંકોનું આંકશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથક્કરણ.

*પરિણામો/તારણો :

- દરરોજ પ્રાર્થનામાં કોયડા ઉકેલ કરાવવાથી બાળકોને ગણિત વિષયમાં ખુબ રસ પાડવા લાગ્યો .
હાલમાં ૮૧.૨૫% બાળકોને ગણિત વિષય ઓછો અધરો લાગે છે.
- બાળકોનું સમયાંતરે વ્યક્તિગત મૂલ્યાંકન કરી નબળા બાળકો ઉપર વિશેષ ધ્યાન આપવાથી હાલમાં ૮૧.૨૫ % બાળકોને એકમમાં સમજ પડે છે.
- વિવિધ શૈક્ષણિક સાધન સામગ્રીના ઉપયોગથી અને વિવિધ શૈક્ષણિક પદ્ધતિઓના ઉપયોગથી બાળકોને એકમ સમજવામાં સરળતા થઇ હાલમાં ૮૧ .૨૫ % બાળકોને એકમ સહેલો લાગે છે જ્યારે ૯ .૬૮% બાળકોને થોડો અધરો લાગે છે.

*સંશોધનનાં ફલિતાર્થો :

- અન્ય સમસ્યાઓ માટે પણ આવાં પ્રયોગો હાથ ધરવાં જરૂરી.
- શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવાં આવશ્યક છે.

સારાંશ - 20

- થીમ / વિષય :- સામાજિક વિજ્ઞાન
- વિભાગ :- ઉચ્ચ પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક :- “ભૂગોળના અભ્યાસમાં વિદ્યાર્થીઓ પૃથ્વીનું સ્થાન આકાર અને ગતિ વિશે સમજવામાં મુશ્કેલી અનુભવે છે “
- ભાષા :- ગુજરાતી
- સંશોધકનું નામ :-વાળા રમેશભાઈ એ. બ્લોક રિસોર્સ પર્સન નિપુણ ભારત તા.સુત્રાપાડા
- ઓફિસ એડ્રેસ :- બીઆરસી ભવન સુત્રાપાડા. સમગ્ર શિક્ષા તા.સુત્રાપાડા જી. ગીરસોમનાથ
- મોબાઈલ 9979411069 E-mail:- valaramesh69@gmail.com
- વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩

સમસ્યા :- ભૂગોળના અભ્યાસમાં વિદ્યાર્થીઓ પૃથ્વીનું સ્થાન આકાર અને ગતિ વિશે સમજવામાં મુશ્કેલી અનુભવે છે

સમસ્યા ક્ષેત્ર :- સુત્રાપાડા તાલુકાની 91 સરકારી પ્રાથમિક શાળાઓ.

પાયાની જરૂરિ માહિતી :-

હું સમગ્ર શિક્ષા અંતર્ગત વેરાવળ તાલુકામાં 2012 થી જોડાઈને પ્રજ્ઞા અભિગમ માં કામ કરું છું .જ્યારે સુત્રાપાડા તાલુકામાં બ્લોક રીસોર્સ પર્સન પ્રજ્ઞા તરીકે વર્ષ 2017 થી કાર્યરત છું સુત્રાપાડા તાલુકાની તમામ સરકારી પ્રાથમિક શાળામાં મારે શાળા મુલાકાત કરવાની થાય છે મારી મુલાકાત દરમિયાન શિક્ષકોની સમસ્યાઓ મારા સુધી આવવા લાગી તાલુકાની મોટાભાગની શાળાઓમાં પૃથ્વી વિશે સમજવામાં બાળકો મુશ્કેલી અનુભવે છે. તમામ શિક્ષકો ની એકસરખી સમસ્યા મારા ધ્યાને આવી રિસોર્સ પર્સન તરીકે શિક્ષકોની સમસ્યાનો ઉકેલ લાવવોએ મારી કામગીરીનો ભાગ હોવાના કારણે સમસ્યાના મૂળ સુધી જવું જરૂરી લાગ્યું સમસ્યા જાણતા એક કારણ સર્વસામાન્ય ધ્યાને આવ્યું. જેના ઉપર પહેલું કામ કરવાનું વિચાર્યું.

સમસ્યાના સંભવિત કારણો :-

સમગ્ર તાલુકામાં પ્રજ્ઞા અભિગમની સમસ્યાને ધ્યાને લેતા સંશોધકે પ્રસ્તુત સમસ્યાને વધુ વિસ્તૃતતા થી ઓળખવાનો પ્રયત્ન કર્યો છે.

ઉત્કલ્પનાઓ :-

- ભૂગોળ વિષયને શરૂઆત થી જ શિક્ષક દ્વારા રસપ્રદ બનાવવામાં આવે.
- ભૂગોળ વિષયનું અધ્યયન વિદ્યાર્થીઓ ભૂગોળખંડમાં બેસીને કરે એવું આયોજન થાય
- નવી રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ ૨૦૨૦ અને શિક્ષણ પદ્ધતિમાં બાળકોને પ્રવૃત્તિ લક્ષી શિક્ષણની જરૂરિયાત બાબતે વાલીઓ જાણકાર બને .
- ભૂગોળના અભ્યાસ માટે નકશાઓ ચાર્ટ અને પૃથ્વીના ગોળા જેવા તમામ ટીએલએમ વર્ગમાં ઉપલબ્ધ રહે.

- ગોખણપટ્ટી યુક્ત વ્યાખ્યાન પદ્ધતિના બદલે પ્રોજેક્ટ પદ્ધતિ કે નિદર્શન પદ્ધતિ દ્વારા પૃથ્વીના સ્થાન આકાર અને ગતિની સમજ આપવામાં આવે.
 - વર્ગમાં આધુનિક ટેકનોલોજીનો મહત્તમ ઉપયોગ કરી પૃથ્વી વિશે સમજ આપવામાં આવે.
 - પ્રવૃત્તિ દ્વારા બાળકો દ્રઢતાપૂર્વક શીખી શકશે આ બાબત વાલીઓને સમજાવતા પ્રવૃત્તિ તેમજ પ્રોજેક્ટકાર્ય માં તેમનો સહકાર મળવા લાગશે
- પ્રયોગકાર્ય ની રૂપરેખા :-
- સંશોધકે સમગ્ર તાલુકાની તમામ સરકારી શાળાઓના શિક્ષકોની સમસ્યાને વાચા આપવા તેમજ તેનો ઉકેલ લાવવા માટે તમામ સરકારી પ્રા.શાળાઓમાં નીચે મુજબ કાર્ય આયોજન કરેલ હતું.
- સામાજિક વિષયના શિક્ષકોની તાલીમ દરમિયાન પૃથ્વી એકમ સરળતાથી સમજાવવાની કોશિષ કરવામાં આવી.
 - દરેક શાળામાં સામાજિક વિષયના અભ્યાસ માટે ભૂગોળખંડ કાર્યરત કરવાનું આયોજન કરવામાં આવ્યું.
 - ભૂગોળના તમામ ટીએલએમ અને પૃથ્વીનો ગોળો સામાજિક વિષયના વર્ગમાં જ રાખવાનું આયોજન કરવામાં આવ્યું.
 - ભૂગોળના અભ્યાસ માટે ટેકનોલોજીના મહત્તમ ઉપયોગ માટે દરેક આચાર્યને આ સુવિધા વધારવાની સમજ આપવામાં આવી.
 - ગોખણપટ્ટી આધારિત પ્રશ્નોતરીના બદલે વિચારપ્રેરક અને અધ્યયન નિષ્પત્તિ આધારિત પ્રશ્નાવલી તૈયાર કરવામાં આવી.
 - શાળા, ક્લસ્ટર અને તાલુકા જિલ્લા લેવેલે થતા ગણિતવિજ્ઞાન પર્યાવરણ પ્રદર્શનમાં બાળકોને મુલાકાતો કરાવવા તમામ શાળાઓને પ્રેરિત કરી.
 - એકમ આધારિત ટેસ્ટ તૈયાર કરી બાળકોની યાદશક્તિ અને રસરુચિ ચકાસવાનું આયોજન કરવામાં આવ્યું.
 - શાળામાં ઉપલબ્ધ અન્ય સંદર્ભ સાહિત્ય કે જેનો ઉપયોગ ભૂગોળ સમજવામાં કરવામાં આવ્યો.
 - શાળાઓની દીવાલો કે અન્ય મેદાનની જગ્યાઓમાં ભૂગોળના ખ્યાલો રજૂ કરતા ચિત્રો બનાવવાનું આયોજન કરવામાં આવ્યું.

મૂલ્યાંકન :-

- શિક્ષણ વિભાગ દ્વારા લેવામાં આવતી એકમકસોટીમાં બાળકોના પરિણામ પર ખાસ નજર રાખવામાં આવી.
- પ્રાર્થનાસભામાં ભૂગોળ તેમજ અવકાશને લગતા પ્રશ્નો જાણવા જેવું અંતર્ગત રાખી ચકાસણી કરેલ.
- ભૂગોળ વિષયનું ગૃહકાર્ય અને એમાં વાલીની સહી કરાવવાનું આયોજન કરવામાં આવ્યું.

- ગૃહકાર્યમાં સોંપેલ પ્રોજેક્ટકાર્ય બાળકને શ્રેષ્ઠશિક્ષણ તરફ લઈ જાય છે તે બાબતથી વાલીઓ જાણકાર બને એ માટે વાલીની સહી કરાવવાનો આગ્રહ રાખ્યો.
- ટેકનોલોજી અને એના સદઉપયોગ માટે બાળકોને ભૂગોળને લગતું સાહિત્ય મોબાઈલમાં મળી રહે એ માટે લિંક આપવામાં આવી.

તારણ અને પરિણામ :-

- સુત્રાપાડાતાલુકાની તમામ સરકારી શાળાઓમાં ભૂગોળ વિષયમાં પૃથ્વી એકમ શીખવવામાં સરળતા થવા લાગી.
- વિદ્યાર્થીઓ ગોખણપટ્ટી મુક્ત દૃઢતા પૂર્વક ભૂગોળ સમજતા થયા.
- વિદ્યાર્થીઓને ભૂગોળ વિષયમાં રસ અને રુચિ થવા લાગી.
- ભૂગોળની સાથે અવકાશીય ઘટનાઓ વિશે પણ વિદ્યાર્થીઓ સચોટ જાણકારી મેળવવામાં સફળ થયા.
- ટેકનોલોજી અને ટીએલએમના ઉપયોગથી ભૂગોળ વિષય ખુબજ સરળ અને રસપ્રદ બનવા લાગ્યો.

ઉપસંહાર :-

પ્રસ્તુત સંશોધન સુત્રાપાડા તાલુકાની તમામ સરકારી શાળાઓમાં અભ્યાસ કરતા વિદ્યાર્થીઓને ધ્યાનમાં રાખી હાથ ધરાયેલ હતું. વિસ્તૃત રીતે અવલોકન પૃથક્કરણ અને અર્થઘટન કરવાથી તેના ચોક્કસ પરિણામ મળ્યા અને તાલુકાની તમામ સરકારી શાળાના શિક્ષકોને નડતી અભિગમલક્ષી ભૂગોળ વિષયની સમસ્યાનો કાયમી ઉકેલ પણ મળ્યો. આ સંશોધન દ્વારા સુત્રાપાડા સિવાયના અન્ય તાલુકા કે અન્ય જિલ્લાની કોઈપણ સરકારી પ્રા.શાળાને સામાજિક વિષયની સમસ્યા હોય તો આ સંશોધન એ સમસ્યાના ઉકેલ માટે કારગત નિવડશે. આ સંશોધનને કારણે સરકારી શાળાઓના શિક્ષણ પ્રત્યે વાલીઓની માનસિકતા સકારાત્મક બની અને સરકારી શાળાઓ પ્રત્યે લોકોમાં આકર્ષણ વધ્યું. સંશોધનનું શ્રેષ્ઠ પરિણામએ પણ કહી શકાય કે ખાનગી શાળાઓમાંથી સરકારીશાળાઓમાં નામાંકનમા ખૂબ વધારો થયો. જો કોઈ સુધારાત્મક બાબતમાં મારું આ સંશોધન કોઈને ક્યાંક કામ આવશે તો હું મારી મહેનત અને મારા નિષ્ઠાપૂર્વકના પ્રયાસને સાર્થક ગણીશ.

સારાંશ - 21

- વિષય :- ભાષા શિક્ષણ
- વિભાગ :- ઉચ્ચ પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક:- " ઘો-ડના વિદ્યાર્થીઓગુજરાતી પદ્યનુ ગદ્યમાં અનુવાદ કરવામાં મુશ્કેલી
 - અનુભવે છે.
- સંશોધકનું નામ:-અશ્વિનકુમાર કે. શુદ્રા આ.શિ.રાણવશી પ્રા.શાળા તા- ઉના
- માર્ગદર્શકનું નામ:-ડો. એમ.વાય. વ્યાસ લેકચરર જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન, જૂનાગઢ
- વર્ષ - ૨૦૨૨-૨૩

સારાંશ :-

- ❖ પ્રસ્તાવના :- પ્રસ્તુત સંશોધન મારા રોજ-બેરોજના શિક્ષણ કાર્ય દરમિયાન ઘોરણ-ડના બાળકો ગુજરાતી પદ્યનુ ગદ્યમાં અનુવાદ કરવામાં મુશ્કેલી અનુભવે છે.આથી પ્રસ્તુતસંશોધન હાથ ધરવામાં આવ્યું.
- ❖ સમસ્યા :- શ્રી રાણવશી પ્રાથમિક શાળાના " ઘો-ડના વિદ્યાર્થીઓગુજરાતી પદ્યનુ ગદ્યમાં અનુવાદ કરવામાં મુશ્કેલી અનુભવે છે.
- ❖ સંશોધનનાં હેતુઓ :-
 - શ્રી રાણવશી પ્રાથમિક શાળાના " ઘો-ડના વિદ્યાર્થીઓગુજરાતી પદ્યનુ ગદ્યમાં અનુવાદ કરવામાં મુશ્કેલી અનુભવે છે. તેની માહિતી મેળવવી.
 - વિદ્યાર્થીઓને સુભાષિતો - કાવ્યપંક્તિઓનો વારંવાર મહાવરો કરાવ્યો.
- ❖ ઉત્કલ્પનાઓ :-
 - ૧) વિદ્યાર્થીઓને ગુજરાતી વાંચન- લેખનમાં પડતી મુશ્કેલીઓ દૂર કરવામાં આવે તો પદ્યનુ ગદ્યમાં અનુવાદ કરતા શીખવી શકાય.
 - ૨) વિદ્યાર્થીઓનું શબ્દભંડોળ વધારીને ગદ્ય- પદ્યનુ અનુવાદ કરતા શીખવી શકાય.
 - ૩) વિદ્યાર્થીઓને સુભાષિતો -કાવ્ય પંક્તિઓનું વારંવાર અનુવાદ કરાવવામા આવે તો પદ્ય- ગદ્ય અનુવાદકરતા શીખવી શકાય.
- ❖ પદ્ધતિ :-
 - ૧) અભ્યાસની રૂપરેખા :-
 - પ્રાયોગિક પદ્ધતિ
 - ૨) નમુનો :- રાણવશી પ્રાથમિક શાળાના " ઘો-ડના વિદ્યાર્થીઓ
 - ૩) ઉપકરણો :- પ્રમાણિત ઉત્તર કસોટી અને પૂર્વ કસોટી આધારીત નિદાન,

૪) માહિતી એકત્રીકરણની રીત :-પૂર્વ કસોટી આધારીત નિદાન, ઉપચાર સ્વરૂપે કાવ્યપંક્તિ અનુવાદની સમજ, શબ્દ ભંડોળ વિકસીત કરવાની રમતો, સુભાષિત તથા કાવ્યપંક્તિઓનાં વારંવારનો મહાવરો, ઉત્તર કસોટીમાં શૈક્ષણિક સિદ્ધીનું માપન

૫) માહિતીનું પુથ્થકરણ :- કસોટીની કલમો દ્વારા મેળવેલા પ્રાપ્તાંકોનુ શાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પુથ્થકરણ

❖ પરિણામ/તારાણો

- વિદ્યાર્થીઓ કાવ્યનો રસાસ્વાદ માણતા થયા.
- ધો.કનાં ૯૦ટકા વિદ્યાર્થીઓ પદ્યનુ ગદ્યમાં રૂપાંતર કરી શકતા ન હતા. પ્રયોગ કાર્યનાં અંતે ૬૦ ટકા વિદ્યાર્થીઓ પદ્ય ગદ્ય અનુવાદ કરતા થયા.
- વિદ્યાર્થીઓને સુભાષિતોનેસમજતા અને અનુવાદ કરતા થયા.

❖ સંશોધનનાં ફલિતાર્થો

- અન્ય સમસ્યાઓ માટે પણ પ્રાયોગો હાથ ધરવા જરૂરી.
- શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે પ્રાયોગો કરવા આવશ્યક છે.

- થીમ / વિષય:- સામાજિક કવિજ્ઞાન
- વિભાગ :- ઉચ્ચ પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક :- ધોરણ 8 સામાજિક વિજ્ઞાન વિષયમાં "આધુનિકભારતમાંકલા" માં સમાવિષ્ટ ભારતની કલા પ્રજાના અંગેની માહિતી મેળવવામાં પડતી મુશ્કેલીઓ.
- ભાષા :- ગુજરાતી
- સંશોધકનુંનામ :- કટારીયા કરસન લાખાભાઈ
- વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩

૧. પ્રાસ્તાવિક :-

શિક્ષણમાં ગુણવત્તા લાવવા સમયસમયે આવશ્યક છે. સામાજિક વિજ્ઞાન વિષયમાં "આધુનિક ભારતમાં કલા" માં સમાવિષ્ટ ભારતની કલા પ્રજાના અંગેની માહિતી મેળવવામાં પડતી મુશ્કેલીઓ. પ્રકરણમાં વિદ્યાર્થીઓને પડતી મુશ્કેલીઓ વિષે સંશોધન હાથ ધરવામાં આવ્યું છે

૨. સંશોધનનો હેતુ / સંશોધનના પ્રશ્નો / ઉત્કલ્પના :-

શ્રી ડારી પ્રાથમિક શાળામાં ધોરણ 8 ના સામાજિક વિજ્ઞાન વિષયમાં "આધુનિક ભારતમાં કલા" માં સમાવિષ્ટ ભારતની કલા પ્રજાના અંગેની માહિતી મેળવવામાં પડતી મુશ્કેલીઓ. પ્રકરણમાં વિદ્યાર્થીઓને પડતી મુશ્કેલીઓ વિષે સંશોધન હાથ ધરવામાં આવ્યું છે

૩. પદ્ધતિ :-

૩.૧ અભ્યાસની રૂપરેખા :-

- ◆પ્રાયોગિક પદ્ધતિ

૩.૨ નમુનો :-

- ◆સહેતુક નમુનો ડારી પ્રા શાળાના ધોરણ 8 ના વિદ્યાર્થીઓ,

૩.૨ ઉપકરણ:-

- ◆પ્રમાણિત ઉત્તર કસોટી અને પૂર્વકસોટી

૩.૪માહિતી એકત્રીકરણની રીત :-

- ◆દ્રશ્ય સાધનોના માધ્યમ દ્વારા પ્રાયોગિક જૂથને અધ્યાયન નિયંત્રિત જૂથને પરંપરાગત રીતે અધ્યાયન ઉત્તરકસોટીમાં શૈક્ષણિક સિદ્ધિનું માપન.

૩.૫ માહિતીનું પૃથ્થકરણ:-

- ◆કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલા પ્રાપ્તાંકોનું અંકશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથ્થકરણ

૪. પરિણામો / તારોણો :-

◆પ્રાયોગિક જૂથ પર પ્રયોગનું અમલીકરણ કરતા તેઓમાં વધારો જોતા પ્રયોગની અસરકારકતા જોવા મળી.

◆પ્રાયોગિક જૂથને નિયંત્રિત જૂથ કરતા સરેરાશ વધુ ગુણ પ્રાપ્ત થયા જે નોંધનીય છે.

૫. સંશોધન ફલિતાર્થો :-

◆અન્ય પ્રકરણો માટે પણ આ પ્રયોગો હાથ ધરવા જરૂરી.

◆શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવા આવશ્યક છે.

સારાંશ - 23

- વિષય :વાંચન અને લેખન માટેની સમસ્યાઓ
- વિભાગ: નિમ્ન પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક : ધોરણ:- 3 ના બાળકોમાં પાયાના વાંચન અને લેખન માટેની સમસ્યાઓ
- સંશોધકનું નામ : ગોપાલભાઈ બી.જાદવ, બી.આર.પી. પ્રજ્ઞા - ગીર ગઢડા
-
- માર્ગદર્શકનું નામ :જીવ્નેશગીરી જીવનગીરી ગૌસ્વામી,આચાર્ય ,
શ્રી શાણાવાંકિયા પ્રાથમિક શાળા
- વર્ષ:૨૦૨૨-૨૩

સારાંશ

*પ્રસ્તાવના :

પ્રાથમિક શિક્ષણમાં કાર્યકર્તા કામ કરતા શિક્ષકોને તેમના શિક્ષણમાં આવતી સમસ્યાઓને હલ કરવાની પદ્ધતિ ક્રિયાત્મક સંશોધન છે ક્રિયાત્મક સંશોધનને સાચી રીતે જો શિક્ષક સમજે તો તેની રોજબરોજની સમસ્યાઓનો વૈજ્ઞાનિક ઉકેલ મેળવી શકે છે શિક્ષકો માટેનું વર્ગકાર્ય ની શાળાકાર્યની મુશ્કેલીઓમાં થી ઉદભવતું સંશોધન છે શિક્ષકને આત્મ અવલોકન વર્ગ અવલોકન શિક્ષણકાર્ય અસરકારક બનાવવામાં અને શાળા કાર્યક્રમમાં સુધારો લાવવામાં ઉપયોગી બને છે શાળા મુલાકાત દરમિયાન ધોરણ ત્રણ માં અભ્યાસ કરતા વિદ્યાર્થીઓમાં વાંચન લેખનમાં વારંવાર ભૂલો કરતા જોવા મળેલ ગુજરાતી ભાષા આપણી માતૃભાષા છે હોશિયાર વિદ્યાર્થી પણ વારંવાર વાંચન લેખનમાં ભૂલ કરતા જોવા મળે આવા વિદ્યાર્થીઓને શિક્ષકોને આદર્શરૂપ નિવડે તે માટે પ્રસ્તુત સંશોધન હાથ ધરવામાં આવેલ છે.આથી પ્રસ્તુત ક્રિયાત્મક સંશોધન હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું.

*સમસ્યા :

ધોરણ:- ૩ના બાળકોમાં પાયાના વાંચન અને લેખન માટેની સમસ્યાઓ.

*સંશોધનનાં હેતુઓ :

- શાળામાં અભ્યાસ કરતા વિદ્યાર્થી પ્રારંભિક તબક્કાથી જ વાંચન લેખનથી માહિતગાર થાય.
- વિદ્યાર્થીમાં થતી વાંચન લેખનમાં થતી ભૂલો અટકે.
- વિદ્યાર્થીઓ ને વાંચન લેખનમાં પડતી મુશ્કેલીઓ દૂર થાય.
- વિદ્યાર્થીઓ શરૂઆત થી જ વાંચન લેખનમાં જોડાક્ષર અને ઉચ્ચારણમાં આવતી પ્રાદેશિક ભાષાનો ઉપયોગ ટાળે.
- વિદ્યાર્થીઓ વાંચન લેખનનો સતત મહાવરો કરે.

***ઉત્કલ્પનાઓ :**

- જો પૂરતા દ્રશ્યશ્રાવ્ય અનુભવો દ્વારા પાડવામાં આવેતો વાંચન લેખનમાં સ્પષ્ટ રીતે કરી શકે.
- જો વાતચીત દરમિયાન બાળકમાં વાંચન લેખનના ઉચ્ચારણમાં થતી ભૂલો તરફ ધ્યાન દેવામાં આવે તો વિદ્યાર્થીઓમાં વાંચન લેખન સ્પષ્ટ રીતે કરી શકે.
- જો વાંચન લેખનમાં થતી ભૂલો જે તે સમયે જ સુધારી લેવામાં આવે તો ભૂલો સુધારી શકે.
- જો વાંચન લેખનનો મહાવરો યોગ્ય રીતે કરવામાં આવે તો વાંચન લેખનની ભૂલો દૂર કરી શકે.
- જો વાંચન લેખનમાં યોગ્ય પદ્ધતિનો ઉપયોગ થાય તો ભૂલો સુધારી શકે.
- જો વર્ગમાં બાળકોને યોગ્ય TLM ,સંદર્ભ સાહિત્યનો ઉપયોગ કરવામાં આવે તો ભૂલો સુધારી શકે.

***પદ્ધતિ :**

- અભ્યાસની રૂપરેખા :
–વિવિધ પદ્ધતિ.
- નમૂનો :
–ગીરગઢડા તાલુકાના પ્રાથમિક શાળાનાં ધોરણ ૩નાં વિદ્યાર્થીઓ.
- ઉપકરણ :
–વિવિધ સાહિત્ય,પ્રજ્ઞા સાહિત્ય
- માહિતી એકત્રીકરણની રીત :
 - સૌ પ્રથમ આ પ્રયોગકાર્ય હાથ ધરવા માટે ધોરણ ત્રણ ના બાળકોમાં પાયાના વાંચન લેખન માટેની સમસ્યાના કારણોની માહિતી મેળવવામાં આવી.
 - શાળામાં વર્ગખંડમાં બાળકોમાં રહેલ વાંચન લેખનની સમસ્યામાં કયાકયા પગલાં લેવામાં આવે છે અને તેના માટે ટીએલએમ સંદર્ભ સાહિત્યનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે તેની સંપૂર્ણ જાણકારી મેળવવામાં આવી.
 - NEP નીપૂણ ભારત અંતર્ગત એફ.એલ.એન.કાર્ય આધારે વાંચન લેખનમાં નબળા બાળકોને અપગ્રેડ કરવા માટેની પ્રવૃત્તિ હાથ ધરવામાં આવી છે.
 - બાળકમાં વાંચન લેખનકાર્યમાં બાળક નબળું છે તે બાળક વાંચન લેખન સરળતા થી ભુલ રહિત કરી શકે માટે વર્ગખંડ પ્રવૃત્તિનું સમાધાન કરેલ.
- માહિતીનું પૃથક્કરણ :
– કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલાં પ્રાપ્તકોનું આંકશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથક્કરણ.

***પરિણામો/તારણો :**

- વિવિધ પ્રયત્નો દ્વારા બાળકોની સંખ્યામાં વધારો થયો હતો,
- વૈવિધ્યપૂર્ણ શૈક્ષણિક અભિગમોથી વિદ્યાર્થીઓમાં પરીક્ષાપ્રત્યે રસ જાગૃત કરી શકાય.
- વિદ્યાર્થીને વ્યક્તિગત માર્ગદર્શન આપવું.

- વિદ્યાર્થીને વારંવાર વાંચન લેખનનો મહાવરો કરાવવો.
- વિદ્યાર્થીને વર્ગખંડમાં પ્રોત્સાહિત કરવા અઘરા શબ્દોનો સતત મહાવરો કરાવો.
- વિદ્યાર્થી જ્યાં ભૂલ કરે તેનું માર્ગદર્શન આપે ભુલ સુધારવી.
- વિદ્યાર્થીને વારંવાર અનુલેખનનો મહાવરો કરાવો.
- વિદ્યાર્થીના વાલીઓને તેમની વાંચન લેખનની ભૂલોથી વાકેફ કરવા.
- વિદ્યાર્થીઓના ગૃહકાર્યની નિયમિત તપાસ કરવી અને ભૂલો તરફ ધ્યાન દોરવું.
- ઝડપથી અને સારી રીતે વાંચન લેખનકાર્ય માં શિખતા બાળકોને પ્રાર્થનાસભામાં બિરદાવવા.
- શિક્ષક દ્વારા વિદ્યાર્થીઓના સતત સંપર્કમાં રહેવું.
- શિક્ષકો વર્ગમાં નિયમિત બાળકોને તૈયારી કરાવે તે માટે પ્રયત્નો
- વિદ્યાર્થીઓનાં મનોભાવોને સમજવાં માટે લેખિતનોંધ ઉપયોગી સાબિત થાય છે.

*સંશોધનનાં ફલિતાર્થો :

- અન્ય સમસ્યાઓ માટે પણ આવાં પ્રયોગો હાથ ધરવાં જરૂરી.
- શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવાં આવશ્યક છે.

સારાંશ - 24

- થીમ / વિષય :- અંગ્રેજી
- વિભાગ :- ઉચ્ચ પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક :- ધોરણ ૬ થી ૮ ના વિદ્યાર્થીઓ અંગ્રેજી લેખનમાં પડતી મુશ્કેલતીઓનો અભ્યાસ અને ઉપચાર વિષયના અભ્યાસક્રમમાં આવતી આકૃતિ દોરવામાં ઓછો રસ ધરાવે છે.
- ભાષા :- અંગ્રેજી
- સંશોધકનું નામ :- નરેન્દ્રસિંહ જેસીંગભાઈ મોરી
- E-mail:- dietgirsomnath@gmail.com
- વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩

૧. પ્રાસ્તાવિક :-

◆ શિક્ષણમાં ગુણવત્તા લાવવા સમય સમયે આવશ્યક છે. જે અન્વયે વિજ્ઞાન શિક્ષણમાં ધોરણ ૬ થી ૮ ના પાઠ્યપુસ્તક માટે સરળ શૈક્ષણિક કાર્યક્રમની સંરચના કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે. ચાર્ટનો ઉપયોગ કરે છે

૨. સંશોધનનો હેતુ / સંશોધનના પ્રશ્નો / ઉત્કલ્પના :-

- ગીર સોમનાથ જિલ્લાના ધોરણ ૬ થી ૮ના પાઠ્યપુસ્તકમાં આવતી આકૃતિઓમાં સરળીકરણ કરવા માટે વિવિધ ઉપકરણોનો વિનિયોગ કરી સુધારા લક્ષી કાર્યક્રમ તૈયાર કરવો.
- ધોરણ ૬ થી ૮ના અંગ્રેજી વિષયની આકૃતિઓને ઘટનાને કારણો સાથે જોડે છે. આ અંગેના કાર્યક્રમની અસરકારકતા તપાસવી.

૩. પદ્ધતિ :-

૩.૧ અભ્યાસની રૂપરેખા :-

- પ્રાયોગિક પદ્ધતિ

૩.૨ નમુનો :-

- સહેતુક નમુનો મહોબતપરા પ્રા શાળાના ધોરણ ૬ થી ૮ ના વિદ્યાર્થીઓ, જેની કુલ સંખ્યા ૨૪ હતી

૩.૨ ઉપકરણ:-

- પ્રમાણિત ઉત્તર કસોટી અને પૂર્વ કસોટી

૩.૪ માહિતી એકત્રીકરણની રીત :-

- દ્રશ્ય સાધનોના માધ્યમ દ્વારા પ્રાયોગિક જૂથને અધ્યાયન નિયંત્રિત જૂથને પરંપરાગત રીતે અધ્યાયન ઉત્તર કસોટીમાં શૈક્ષણિક સિદ્ધિ નું માપન.

૩.૫ માહિતીનું પૃથ્થકરણ :-

- કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલા પ્રાપ્તિઓનું અંક શાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથ્થકરણ

૪. પરિણામો / તારોણો:-

- પ્રાયોગિક જૂથ પર પ્રયોગનું અમલીકરણ કરતા તેઓમાં વધારો જોતા પ્રયોગની અસરકારકતા જોવા મળી.
- પ્રાયોગિક જૂથને નિયંત્રિત જૂથ કરતા સરેરાશ વધુ ગુણ પ્રાપ્ત થયા જે નોંધનીય છે.

૫. સંશોધન ફલિતાર્થો :-

- અન્ય પ્રકરણો માટે પણ આ પ્રયોગો હાથ ધરવા જરૂરી.
- શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવા આવશ્યક છે.

- થીમ / વિષય :- પુસ્તક વાંચન
- વિભાગ :- ઉચ્ચ પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક :-વિદ્યાર્થીઓ પુસ્તકો અને પુસ્તકાલયથી દૂર થતા જાય છે
- ભાષા :- ગુજરાતી
- સંશોધકનું નામ :- મકવાણા દિનેશ બી. , સીઆરસી કો ઓર્ડિનેટર,નાથળ તા.ઉના , જિ -ગીર સોમનાથ
- વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩

૧.પ્રાસ્તાવિક :-

શિક્ષક પોતાના વર્ગખંડનાં શિક્ષણ કાર્યમાં અને શાળા પ્રવૃત્તિઓમાં કેટલીક સમસ્યાઓ અનુભવે છે . આ સમસ્યાઓનો વૈજ્ઞાનિક ઢબે અભ્યાસકરી ઉકેલ મેળવવાનો માર્ગ પ્રસ્તુત સંશોધનમાં વિદ્યાર્થીઓની પુસ્તકો અને પુસ્તકાલય પ્રત્યેની નિરસતાને દૂર કરવાનો પ્રયત્ન હાથ ધરેલ છે

૨. સંશોધનનો હેતુ / સંશોધનના પ્રશ્નો / ઉત્કલ્પના :-

- ⇒ વિદ્યાર્થીઓને પુસ્તક પરિચય આપી પુસ્તકો તરફ વાળવામાં આવે.
- ⇒ વિદ્યાર્થીઓની વાંચનની આગસ કયું પુસ્તક વાંચવું તે બાબતના માર્ગદર્શનથી દૂર કરવામાં આવે તો.
- ⇒ શિક્ષણને વિવિધ પદ્ધતિ, પ્રયુક્તિ, પ્રવૃત્તિ દ્વારા જિવંત બનાવવામાં આવે તો.
- ⇒ વિદ્યાર્થીઓના વાંચકોનું મિત્રમંડળ બનાવવું અને દરેક સપ્તાહે /પખવાડિયે ચર્ચા સભા રાખવામાં આવે તો.
- ⇒ વિદ્યાર્થીઓને જિલ્લા / તાલુકા પુસ્તકાલયોમાં અથવાતો ઈન્ટરનેટ પરથી તેમની વાંચન જરૂરિયાતની પુર્તિનું માર્ગદર્શન અપાયતો.
- ⇒ વિદ્યાર્થીઓની વાંચનશક્તિ ખીલે તેવા કાર્યક્રમો યોજવામાં આવે તો.

૩. પદ્ધતિ :-

૩.૧ અભ્યાસની રૂપરેખા :-

- પ્રાયોગિક પદ્ધતિ

૩.૨ નમુનો :-

- સહેતુક નમુનો કેસરીયા પે સે શાળાના ધોરણ 6 થી 8 ના વિદ્યાર્થીઓ, જેની કુલ સંખ્યા ૧૮ હતી

૩.૨ ઉપકરણ:-

- ⇒ સમસ્યાને હલ કરવા નીચે મુજબ પંદર દિવસના કાર્યનું સુધારકાર્ય આયોજન કર્યું હતું.
- ⇒ પ્રમાણિત ઉત્તર કસોટી અને પૂર્વ કસોટી

૩.૪માહિતી એકત્રીકરણની રીત :-

- પંદર દિવસના કાર્યનું સુધારકાર્ય આયોજન કરીને શૈક્ષણિક સિદ્ધિ નું માપન.

૩.૫ માહિતીનું પૃથ્થકરણ :-

- કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલા પ્રાપ્તાંકોનું અંક શાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથ્થકરણ

૪. પરિણામો / તારોણો:-

- ⇒ વિદ્યાર્થીઓએ પુસ્તકો માટે પુસ્તકાલયની મુલાકાત લીધી.
- ⇒ વિદ્યાર્થીઓ સામાયિકો અને છાપાના લેખો વાંચતા થયા.
- ⇒ વિદ્યાર્થીઓ પુસ્તકો વાંચતા થયા.
- ⇒ વિદ્યાર્થીઓ વેબસાઈટ પરથી પુસ્તકોની માહિતી મેળવીવાંચતા થયા.
- ⇒ વિદ્યાર્થીઓ પુસ્તક વાંચન મિત્રમંડળમાં જોડાયા.
- ⇒ વિદ્યાર્થીઓ પુસ્તકોનાં વાંચનથી દૂર રહ્યા.

૫. સંશોધન ફલિતાર્થો :-

- ⇒ માર્ગદર્શન અને પ્રોત્સાહન આપવાથી કોઈ શાળા કે વર્ગના વિદ્યાર્થીને જ નહીં પરંતુ કોઈ પણ વ્યક્તિને વાંચન તરફ આકર્ષી શકાય/વાંચતા કરી શકાય.

- વિષય: ગુજરાતી
- વિભાગ : ઉચ્ચપ્રાથમિક
- સંશોધનનુંશીર્ષક :“જશાધાર પ્રા.શાળાના ધો6થી 8ના અમુક વિદ્યાર્થીઓના અક્ષરો ખરાબ થાય છે.”
- સંશોધકનુંનામ : વજુભાઈ કે ચાંડેરા
- માર્ગદર્શકનુંનામ : એચ. એન. બોરીયા. પી.સી હિંગરાજીયા
- વર્ષ: ૨૦૨૨-૨૩
-

સારાંશ

પ્રસ્તાવના :

આ સંશોધન માત્ર એક વ્યક્તિથી થઈ શકતું નથી .પરંતુ સહિયારા સર્જનથી થાય છે . સંશોધન નો હાલમાં યુગમાં અનેક ક્ષેત્રોમાં થવા લાગ્યા છે .પ્રસ્તુત સંશોધન પણ એક આવા સંશોધન માં સંશોધન જ ગણાય છે . વિના સહકાર નહિ ઉધ્ધાર કે ઝાઝા હાથ રળિયામણા એ કહેવત અંતર્ગત કોઈપણ કાર્યમાં જો કોઈનો સાથ સહકાર મળી રહે તો તે કાર્ય વધારે ટીપી ઉઠે છે . જીવનમાં કોઈપણ ક્ષેત્રમાં સફળતા ના શિખરો સર કરવા માટે અથાક પ્રયત્નો ઉપરાંત માર્ગદર્શન ની જરૂર પડે છે.

બાળકો સાથે પૂરો સમય વિતાવવાની તક મળી ત્યારે હું મારા નસીબને ભાગ્યશાળી માનું છું કે મને ક્રિયાત્મક સંશોધન કરવાનો મોકો મળ્યો કે જેમાં બાળકોના અક્ષરો સુધારવાનો મોકો મળ્યો . બાળકોનો એકમકસોટી, હોમવર્ક ચકાસવા ,બાળકોના અક્ષરો ખરાબ જોવા મળ્યા તેનાથી મને સંશોધન કરવાની પ્રેરણા મળી.

સમસ્યા :

જશાધાર પ્રા. શાળાના ધોરણ 6 થી 8ના અમુક બાળકોના અક્ષરો ખરાબ થાય છે
સંશોધનનાં હેતુઓ :

- બાળકો તેમના અક્ષરો સારા કરવા પ્રેરીત કરવા

ઉત્કલ્પનાઓ :

- વિદ્યાર્થી સાથે ચર્ચા કરીને
- વિદ્યાર્થીઓ શ્રુતલેખન કરાવીને
- વિદ્યાર્થીઓનું ગૃહકાર્ય તપાસીને
- વિદ્યાર્થીઓનું અનુલેખન કરાવીને
- સંશોધનકર્તાના પોતાના અનુભવ કરીને.

પદ્ધતિ :

1.અભ્યાસની રૂપરેખા :

- અક્ષર લેખન પદ્ધતી

2.નમૂનો :

- પ્રયોગકાર્ય પહેલા અંદાજે 10 થી 15 બાળકોના એટલે કે 15 થી 20 ટકા વિદ્યાર્થીઓના અક્ષરો ખરાબ થતા હતા
- પ્રયોગકાર્યના અંતે 4 બાળકોના અક્ષરો સુધારવામાં તકલીફ પડી એટલે કે 70 થી 80% રિઝલ્ટ મળ્યું
- બાકીના બે બાળકો ગેરહાજરીના લીધે પરિણામ મળી શક્યું નથી

3.ઉપકરણ :

- નોટબુક તથા એકમ કસોટી ને પૂર્ણ કસોટી તરીકે લીધેલ છે
- સંશોધકે તૈયાર કરેલ નોટબુક

4.માહિતીએકત્રીકરણનીરીત :

- પૂર્વ કસોટીને આધારે નિદાન ,ઉપચાર સ્વરૂપે વિદ્યાર્થીઓને માન્ય લેખન રીતો અંગે સમજ, ઈતર પ્રવૃત્તિ,વાંચન અને પ્રશ્નોત્તરી દ્વારા અર્થગ્રહણ, નિબંધલેખન, અહેવાલ લેખન જેવાં માર્ગ સૂચિત લેખનકાર્ય દ્વારા સ્વતંત્ર લેખનનો મહાવરો.

5.માહિતીનું પૃથક્કરણ :

- અલગ અલગ લેખન કસોટી દ્વારા મળેલાં પ્રાપ્તકોનું આંકશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથક્કરણ.

પરિણામો/તારણો :

- પ્રાથમિક શાળાના ધોરણ 6થી8ના 30% બાળકોના અક્ષરો ખરાબ થતા હતા પ્રયોગકાર્યને અંતે તેમાં 90% નો ઘટાડો થયો.
- શ્રવણ,વાંચન,લેખન,કથન દ્વારા વારંવાર મહાવરાથી વિદ્યાર્થીઓના અર્થગ્રહણ અને અક્ષરલેખનમાં અસરકારક સુધારો લાવી શક્યા.

સંશોધનનાં ફલિતાર્થો :

- અન્ય સમસ્યાઓ માટે પણ આવાં પ્રયોગો હાથ ધરવાં જરૂરી છે .
- શિક્ષણમાં સુધારા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવાં આવશ્યક છે.

સારાંશ - 27

- વિષય :NMMS પરીક્ષા
- વિભાગ:નિમ્નપ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક : ગીર ગઢડા તાલુકાની શાળાના ધોરણ :-8ના વિદ્યાર્થીઓની NMMS પરીક્ષામાંભાગીદારી ઓછી તથા ઓછું પરિણામ
- સંશોધકનું નામ :પ્રકાશ કુમાર એન. સિંઘવ, શ્રીરસુલપરાપ્રાથમિકશાળા, તાલુકો :-ગીરગઢડા
- માર્ગદર્શકનું નામ :જીવ્નેશગીરી જીવનગીરી ગૌસ્વામી,આચાર્ય , શ્રી શાણાવાંકિયા પ્રાથમિક શાળા
- વર્ષ:૨૦૨૨-૨૩

સારાંશ

*પ્રસ્તાવના :

પ્રાથમિક શિક્ષણ ક્ષેત્રે ગુજરાતે છેલ્લા દસકામાં ગતિશીલતાના અનુભવ કર્યા છે . આ માટે એને જીસીઆરટી ગાંધીનગર અને ssa દ્વારા અભિનવ પ્રયોગો અને કાર્યક્રમ હાથ ધરવામાં આવે છે . જેમાં વિવિધ શિષ્યવૃત્તિની પરીક્ષાઓ જેવી કે NMMS વગેરેનો સમાવેશ થાય છે અને તેમાં મહત્તમ બાળકો ભાગ લે તથા પાસ થઈ મેરિટમાં સ્થાન મેળવે વિદ્યાર્થીઓને NMMS જેવી વિવિધ પરીક્ષામાં ભાગ લે તે હાલના સમયમાં ખુબ જરૂરી છે ,આવી પરીક્ષાથી બાળકો ભવિષ્યમાં વિવિધ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષામાં સારો દેખાવ કરી શકશે. આથી પ્રસ્તુત ક્રિયાત્મક સંશોધન હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું.

*સમસ્યા :

- ગીર ગઢડા તાલુકાની શાળાના ધોરણ :-8ના વિદ્યાર્થીઓની NMMS પરીક્ષામાંભાગીદારી ઓછી તથા ઓછું પરિણામ.

*સંશોધનનાં હેતુઓ :

- ગીર ગઢડા તાલુકાની તમામ શાળાઓમાંથી મહત્તમ બાળકો આ પરીક્ષામાં ભાગ લે અને તેમાં ખુબ સારો દેખાવ કરે.

*ઉત્કલ્પનાઓ :

- પરીક્ષાની માહિતી આપી ભય દૂર કરી શકાય
- વિદ્યાર્થીઓને વિવિધ રીતે પ્રોત્સાહન આપવામાં આવે તો તૈયારી વધે
- વિદ્યાર્થીઓને વધારાના સમયમાં તૈયારી કરાવવામાં આવે તો પરિણામ સારું મળે.
- વિદ્યાર્થીઓને વિવિધ સાહિત્ય પૂરું પાડવામાં આવે.
- વિદ્યાર્થીઓને સંદર્ભ સાહિત્ય નો મહાવરો અગાઉના વર્ષના પેપર નું સોલ્યુશન કરાવવામાં આવે તો

પરિણામ સાચું મળે.

–વર્ગખંડ સમયપત્રકમાં NMMS નો ઉમેરો કરી અને વધારાના સમયમાં સમયદાન કરાય તો સમસ્યા હલ થાય

*પદ્ધતિ :

- અભ્યાસની રૂપરેખા :
–વિવિધ પદ્ધતિ.
- નમૂનો :
–ગીરગઢડા તાલુકાના પ્રાથમિક શાળાનાં ધોરણ ૮ નાં વિદ્યાર્થીઓ.
- ઉપકરણ :
–વિવિધ સાહિત્ય
- માહિતી એકત્રીકરણની રીત :
–શરૂઆતમાં વાલીઓ,શિક્ષકો અને આચાર્યએ રીતે તમામ સાથે ચર્ચા,ત્યારબાદ વધુ બાળકો આ પરીક્ષા આપે તે માટે વિશેષ પ્રયત્નો .
- માહિતીનું પૃથક્કરણ :
– કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલાં પ્રાપ્તાંકોનું આંકશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથક્કરણ.

*પરિણામો/તારણો :

- વિવિધ પ્રયત્નો દ્વારા બાળકોની સંખ્યામાં વધારો થયો હતો,
- વર્ષ ૨૦૨૦-૨૧ માં ૩૮૭ બાળકોએ પરીક્ષામાં ભાગ લીધો હતો જેમાં વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨ માં વધારો થતા ૫૪૪ અને ૨૦૨૨-૨૩ માં વધારો થતા ૬૯૭ બાળકોએ ભાગ લીધો હતો.
- વૈવિધ્યપૂર્ણ શૈક્ષણિક અભિગમોથી વિદ્યાર્થીઓમાં પરીક્ષાપ્રત્યે રસ જાગૃત કરી શકાય.
- શિક્ષકો વર્ગમાં નિયમિત બાળકોને તૈયારી કરાવે તે માટે પ્રયત્નો
- વિદ્યાર્થીઓનાં મનોભાવોને સમજવાં માટે લેખિતનોંધ ઉપયોગી સાબિત થાય છે.

*સંશોધનનાં ફલિતાર્થો :

- અન્ય સમસ્યાઓ માટે પણ આવાં પ્રયોગો હાથ ધરવાં જરૂરી.
- શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવાં આવશ્યક છે.

સારાંશ - 28

- થીમ / વિષય :- ગુજરાતી
- વિભાગ :- ઉચ્ચ પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક :- વેળવા પ્રા. શાળાના ધોરણ ૩ થી ૮ ના વિદ્યાર્થીઓ સ્વમુલ્યાંકન કસોટીમા અરુચિ દાખવે છે.
- ભાષા :- ગુજરાતી
- સંશોધકનું નામ :- મકવાણા લાલજી આર.
- વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩

પ્રાસ્તાવિક :-

- ગુણવત્તાયુક્ત અસરકારક શિક્ષણકાર્ય લાવવા સમયાનુસાર જરૂરી પરિવર્તનો આવશ્યક છે. રજ્યસરકાર દ્વારા વોટ્સેપ આધારિત સ્વમુલ્યાંકનની વ્યવસ્થા કરવામા આવી છે. આ પ્રવૃત્તિ અંતર્ગત બહુક પોતની જાતે જવબો આપે છે. અને પોતાના અભ્યાસનુ સ્વમુલ્યાનકન કરે છે.

સમસ્યા :- વેળવા પ્રા. શાળાના ધોરણ ૩ થી ૮ ના વિદ્યાર્થીઓ સ્વમુલ્યાંકન કસોટીમા અરુચિ દાખવે છે.

સંશોધનનો હેતુ :-

- ગીરસોમનાથ જિલ્લાના કોડીનાર તાલુકાના વેળવા પ્રા. શાળાના ધો. ૬ થી ૮ ના વિદ્યાર્થીઓનુ સ્વમુલ્યાંકન કસોટીમા અરુચિનુ કારણ જાણી કસોટીમા વધુમા વધુ ભાગ લેવા માટે પ્રેરિત કરવા.

ઉત્કલ્પનાઓ :-

- વાલી સમ્પર્ક , નેટવર્ક કનેક્ટીવીટીમા સુધા , પ્રેક્ટિકલ સમજૂતિઅને શિક્ષકોના વિશેષ પ્રયત્નો વડે અપવાથી વિદ્યાર્થીઓને સ્વમુલ્યાંકન કસોટી તરફ પ્રેરિત કરી શકાય.

પદ્ધતિ :-

- પ્રાયોગિક પદ્ધતિ

અભ્યાસની રૂપરેખા :-

નમુનો :-

- વેળવા પ્રા. શાળાના ધોરણ ૩ થી ૮ ના વિદ્યાર્થીઓ.

ઉપકરણ :-

- મોબાઈલ, ટેબલેટ, કોમ્પ્યુટર વગેરે...

માહિતી એકત્રીકરણની રીત :-

- વિદ્યાર્થીઓને પડતી અગવડતા , વાલી સમ્પર્ક , મોબાઈલ નેટવર્કની ગુણવત્તા , જરૂરી મોબાઈલ રિચાર્જના પ્રશ્નો, પ્રેક્ટીકલ માહિતી વગેરે બાબતે જરૂરી માહિતી એકત્રિત કરવામા આવી.

માહિતીનું પૃથ્થકરણ :-

- માહિતીનું એકત્રિકરણ બાદ દરેક મુદ્દાઓનું યોગ્ય વિશ્લેષણ કરવામાં આવ્યું.

પરિણામો / તારોણો :-

- વિધ્યાર્થીઓ સ્વમુલ્યાનકન કસોટી આપવા માટે પ્રેરિત થયા. વિધ્યાર્થીઓ અને વલીઓમાં જગૃતી આવી.

પ. સંશોધન ફલિતાર્થો :-

- સ્વમુલ્યાનકન કસોટી આપતા વિધ્યાર્થીઓની સંખ્યામાં નોંધપાત્ર વધારો જોવા મળ્યો.
- ૨૬.૧૪ ટકા વિધ્યાર્થીઓ જે ટેસ્ટ માં જોડાતા હતા તે ક્રિયાત્મક સંશોધન બાદ ૫૮.૮૨ ટકા વિધ્યાર્થીઓ ટેસ્ટમાં જોડાતા થયા.

વિષય : ગણિત

વિભાગ : ઉચ્ચ પ્રાથમિક

શંશોધનનું શીર્ષક : મોટા ડેસર કન્યા પ્રાથમિક શાળાના ધોરણ -7 ની વિદ્યાર્થીનીઓ

માપપદ્ધતિ, પરિકરના ઉપયોગથી ભૌમિતિક આકારો કરવામાં ભુલો કરે છે.

શંશોધનનું નામ : દેવમુરારી દેવેન્દ્ર પિતામ્બરભાઈ

સી. આર. સી. ઉના - 2

સી.આર.સી. ભવન ઉના 2

માર્ગદર્શક : વી. એમ. પંપાણિયા

ડાયેટ પ્રાચાર્યશ્રી

ડાયેટ ગીર સોમનાથ

પ્રસ્તાવના

પ્રાથમિક શાળાઓ વધારે સાધન અને સંપન્ન થતી જાય છે. સમગ્ર શિક્ષા અને ડાયટના પ્રયત્નોથી પ્રાથમિક શાળાઓમાં નામાંકન , સ્થાયીકરણ , અને ગુણવત્તાના સોપાનોમાં ધીમે ધીમે પ્રગતિ થતી જોવા મળે છે. શિક્ષક આજે વધારે સાધન સમૃદ્ધ થયો છે. તેની સતત તાલીમો તેમને તેમના કાર્યમાં ઉપયોગી બની રહી છે. છતાં પણ આજે શિક્ષક પાસે નાની મોટી સમસ્યાઓ હલ કરવાની પદ્ધતિ ક્રિયાત્મક સંશોધન છે. ક્રિયાત્મક સંશોધનને સાચી રીતે જો શિક્ષક સમજે તો તે પોતાની રોજબરોજની સમસ્યાઓનો વૈજ્ઞાનિક ઉકેલ મેળવી શકે છે. સંશોધનને સાચી રીતે જો શિક્ષક સમજે તો પોતાની રોજબરોજની સમસ્યાઓનો વૈજ્ઞાનિક ઉકેલ મેળવી શકે છે. શિક્ષકો માટેનું વર્ગ કાર્યની શાળા કાર્યની મુશ્કેલીઓમાંથી ઉદભવનું સંશોધન છે. શિક્ષકને આત્મ અવલોકન, વર્ગ શિક્ષણ કાર્ય અસરકારક બનાવવામાં અને શાળા કાર્યક્રમમાં સુધારો લવવામાં ઉપયોગી છે. શિક્ષકને સંશોધન બનાવી વર્ગ વ્યવહાર સુધારણા તથા સ્થાનિક સમસ્યાઓનો ત્વરિત ઉકેલ માટે શિક્ષકો દ્વારા સરળ પ્રયોગાત્મક સંશોધન છે. કોઈ એક ચોકકસ સમસ્યાને લગતી હકીકતોનું વ્યાખ્યાત એકત્રીકરણ વિશ્લેષણ અને અર્થઘટન કરવાની પ્રક્રિયા એટલે સંશોધન.

A Scientific research is systematic controlled empirical and critical investigation of hypothetical proportions about the presumed relation among nature phenomena. શાળા મૂલાકાતો દરમિયાન ધોરણ -7 માં અભ્યાસ કરતા મોટા ડેસર કન્યા શાળાની વિદ્યાર્થીનીઓ માપપદ્ધતિ, પરિકરના ઉપયોગથી ભૌમિતિક આકારો કરવામાં ભુલો કરતા જોવા મળેલ છે. ભૂમિતિમાં પાયાની બાબત જો કોઈ હોય તો તે ભૌમિતિક આકારો છે. શિક્ષકમિત્રોને આદર્શરૂપ નિવડે તે માટે પ્રસ્તુત સંશોધન પ્રોજેક્ટ હાથ ધરવામાં આવેલ છે.

સમસ્યા:

મોટા ડેસર કન્યા પ્રાથમિક શાળાની ઘોરણ -7 ના વિદ્યાર્થીનીઓ માપપટ્ટી, પરિકરના ઉપયોગથી ભૌમિતિક આકારો કરવામાં ભૂલો કરે છે.

સંશોધનના હેતુઓ

- શાળામાં અભ્યાસ કરતા વિદ્યાર્થીનીઓ પ્રારંભિક તબક્કાથી ભૌમિતિક આકારોથી માહિતગાર થાય.
- વિદ્યાર્થીનીમાં ભૌમિતિક આકારોમાં થતી ભૂલો અટકે.
- વિદ્યાર્થીનીઓને ભૌમિતિક આકારો માં થતી તકલીફ દૂર થાય.
- વિદ્યાર્થીનીઓ શરૂઆતથી જ ભૌમિતિક આકારોનો મહાવરો મળે.

માહિતી નું પૃથ્થકરણ (પ્રી -ટેસ્ટ તેમજ પોસ્ટ ટેસ્ટ)

સંશોધનદ્વારા સંશોધન દરમિયાન લેવાયેલ પ્રી -ટેસ્ટ અને પોસ્ટ ટેસ્ટના પરિણામોને સારણી સ્વરૂપે નીચે દર્શાવેલ છે. જે દ્વારા જાણી શકાય છે. તે વિદ્યાર્થીનીઓમાં સંશોધનના અંતે પરિણામમાં સુધારો થયેલ છે.

- થીમ / વિષય :- ગુજરાતી
- વિભાગ :- પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક :- ધોરણ 3 ના વિદ્યાર્થીઓમાં વાંચન લેખનની ક્યાસના કારણો
- ભાષા :- ગુજરાતી
- સંશોધકનું નામ :- મોરી પ્રતાપભાઈ એન .
- વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩

• પ્રાસ્તાવિક :-

- શિક્ષણમાં ગુણવત્તા લાવવા સમય સમયે આવશ્યક છે. જે અન્વયે ગુજરાતી વાંચન લેખન શિક્ષણમાં ધોરણ 3 ના પાઠ્યપુસ્તક માટે સરળ શૈક્ષણિક કાર્યક્રમની સંરચના કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે. ચાર્ટનો ઉપયોગ કરે છે

• સંશોધનનો હેતુ / સંશોધનના પ્રશ્નો / ઉત્કલ્પના :-

- વિદ્યાર્થીઓમાં વાંચન લેખનમાં થતી ભૂલો અટકે,
- શાળામાં અભ્યાસ કરતાં પ્રારંભિક તબક્કાથી વાંચન લેખન કરતાં થાય

• પદ્ધતિ :-

- ૩.૧ અભ્યાસની રૂપરેખા :-
પ્રાયોગિક પદ્ધતિ

- ૩.૨ નમુનો :-

સહેતુક નમુનો શ્રી સિંધાજ કન્યાશાળા પ્રા શાળાના ધોરણ 3 માં અભ્યાસ કરતાં વિદ્યાર્થીઓ,

- ૩.૨ ઉપકરણ:-

ઉત્તર કસોટી અને પૂર્વ કસોટી

- ૩.૪ માહિતી એકત્રીકરણની રીત :-

પ્રાયોગિક જૂથને શાળા મુલાકાત દરમિયાન વાંચન લેખન કરાવતા જાણવા મળ્યું

• પરિણામો / તારોણો:-

- પ્રાયોગિક જૂથ પર પ્રયોગનું અમલીકરણ કરતા તેઓમાં વધારો જોતા પ્રયોગની અસરકારકતા જોવા મળી.
- પ્રાયોગિક જૂથને વાંચન લેખન માં થતી ભૂલોમાં સુધાર થતો જોવા મળેલ જેનોંધનીય છે.

• સંશોધન ફલિતાર્થો :-

- અન્ય પ્રકરણો માટે પણ આ પ્રયોગો હાથ ધરવા જરૂરી.
- શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવા આવશ્યક છે.

શીમ / વિષય :- ગૃહકાર્ય

વિભાગ :- ઉચ્ચ પ્રાથમિક

સંશોધનનું શીર્ષક:- 'ધોરણ - 7 ના વિદ્યાર્થીઓ ગૃહકાર્ય યોગ્ય રીતે કરતા નથી.'

ભાષા :- ગુજરાતી

સંશોધકનું નામ :- રામ સામતભાઈ એન.

વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩

૧. પ્રાસ્તાવિક :-

પ્રવર્તમાન સમયમાં શિક્ષક વર્ગખંડમાં શિક્ષણ કાર્ય કરતાં કે વર્ગ બહારની વિદ્યાર્થીઓની પ્રવૃત્તિ ઓનું અવલોકન કરતાં અનેક સમસ્યાઓનો ઉકેલ લાવવો અનિવાર્ય થઈ રહ્યું છે . વિદ્યાર્થીઓ સારૂ ભણે તથા જીવનલક્ષી શિક્ષણ મેળવે તે જરૂરી બની ગયું છે.

૨. સંશોધનનો હેતુ / સંશોધનના પ્રશ્નો / ઉત્કલ્પના :-

- જો શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓનું ગૃહકાર્ય નિયમિત તપાસે તો વિદ્યાર્થીઓ ગૃહકાર્ય યોગ્ય રીતે કરતા થશે.
- જો શિક્ષક ગૃહકાર્ય આપવામાં વિદ્યાર્થીઓની રસ અને રૂચિ ધ્યાનમારાખી ગૃહકાર્ય આપેતો વિદ્યાર્થીઓ ગૃહકાર્ય યોગ્ય રીતે કરતા થશે.

૩. પદ્ધતિ :-

૩.૧ અભ્યાસની રૂપરેખા :-

- પ્રાયોગિક પદ્ધતિ

૩.૨ નમુનો :-

- સહેતુક નમુનો ધુસિયા પ્રા શાળાના ધોરણ 7ના વિદ્યાર્થીઓ, જેની કુલ સંખ્યા 34 હતી

૩.૨ ઉપકરણ:-

- પ્રમાણિત પ્રશ્નાવલી

૩.૪ માહિતી એકત્રીકરણની- રીત :-

- શાળામાં મુલાકાત દરમ્યાન વિદ્યાર્થીઓના ગૃહકાર્ય અંગે શિક્ષક પાસેથી માહિતી મેળવી અને વિદ્યાર્થીઓની નોટબુકમાં ગૃહકાર્ય તપાસી અને માહિતી એકત્રિત કરવામાં આવી.

૩.૫ માહિતીનું પૃથ્થકરણ :-

- પ્રશ્નાવલી દ્વારા મળેલા પ્રાપ્તાંકોનું અંક શાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથ્થકરણ

૪. પરિણામો / તારોણો:-

- વધાર્થીઓના અવલોકન પરથી એજાણવા મળ્યું હતું કે વર્ગના લગભગ ૮૦% વિદ્યાર્થીઓ ગૃહકાર્ય યોગ્ય રીતે કરતા ન હતા.

- જ્યારે આશરે ૯૦ % વિદ્યાર્થીઓ નિયમીત યોગ્ય રીતે ગૃહકાર્ય લાવતા હતા .જ્યારે ૨૦ % વિદ્યાર્થી ઓ ગૃહકાર્ય સંપૂર્ણ પણે લાવતા જ નહોતા.

૫. સંશોધન ફલિતાર્થી :-

- અન્ય પ્રકરણો માટે પણ આ પ્રયોગો હાથ ધરવા જરૂરી.
- શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવા આવશ્યક છે.

- થીમ / વિષય :- ગુજરાતી
- વિભાગ :- ઉચ્ચ પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક :- “ ધોરણ છ થી આઠ ના વિદ્યાર્થીઓ રસપ્રદ રીતે વાર્તા કહી શકતા નથી”
- ભાષા :- ગુજરાતી
- સંશોધકનું નામ :- મકવાણા સ્નેહાબેન પી.
- ઓફિસ એડ્રેસ:- સીઆરસી ભવન દેવળી કુમાર તાલુકો- કોડીનાર જિલ્લો- ગીર સોમનાથ
- E-mail:- sneha.makvana@gmail.com
- વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩

૧. પ્રાસ્તાવિક :-

- નિપુણ ભારત અંતર્ગત હાલમાં આપણી દરેક શાળામાં વાર્તા સ્પર્ધા નું સુંદર આયોજન સરકારશ્રીના પરિપત્ર મુજબ કરવામાં આવેલ હતું જેમાં મારા દેવળી કુમાર ક્લસ્ટરની તમામ શાળાઓએ ભાગ લીધેલ હતો. જેમાં વાર્તા કથન તથા વાર્તા લેખનમાં અમુક શાળાઓએ થોડી નિરસતા દાખવેલ જેથી એ આ વિષય પર મને ક્રિયાત્મક સંશોધન કરવાનો વિચાર આવ્યો.

૨. સંશોધનનો હેતુ / સંશોધનના પ્રશ્નો / ઉત્કલ્પના :-

- જો વિદ્યાર્થીઓને વાર્તાઓના પુસ્તકો વાંચવા આપવામાં આવે તો વિદ્યાર્થીઓ રસપ્રદ રીતે વાર્તા કહી શકે.
- જો વિદ્યાર્થીઓને ક્લાસમાં આરોહ અવરોહ સાથે સુંદર વાર્તા સંભળાવવામાં આવે તો વિદ્યાર્થીઓ રસપ્રદ રીતે વાર્તા કહી શકે.

૩. પદ્ધતિ :-

૩.૧ અભ્યાસની રૂપરેખા :-

- પ્રાયોગિક પદ્ધતિ

૩.૨ નમુનો :-

- દામલી પ્રાથમિક શાળા પીપળી પ્રાથમિક શાળા અને સરખડી પ્રાથમિક શાળાનો સમાવેશ કરવામાં આવેલ હતો. દરેક શાળામાંથી દસ દસ વિદ્યાર્થીઓ નમુના તરીકે પસંદ કરવામાં આવેલ હતા.

૩.૨ ઉપકરણ:-

- પ્રમાણિત વાર્તા કથન

૩.૪ માહિતી એકત્રીકરણની રીત :-

- વાર્તા કથન અને બાળકોને ગમતી વાર્તા લેખન.

૩.૫ માહિતીનું પૃથ્થકરણ :-

- વાર્તાઓનું સંકલન કરાવ્યું.

૪. પરિણામો / તારોણો:-

- 60% બાળકો વાર્તા નો બોધ ગ્રહણ કરતા થયા.
- 20% બાળકો સુંદર રીતે આરોહ અવરોહ સાથે વાર્તાઓ કહેતા થયા.
- 20% બાળકો વાર્તાની પુસ્તિકા નો સંગ્રહ કરતા થયા.

૫. સંશોધન ફલિતાર્થો :-

- શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓને રસપ્રદ રીતે વાર્તા કહેવા અંગે માર્ગદર્શન આપશે.
- શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓને સારી રીતે વાર્તાઓ કહેશે.
- શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓને વાર્તાઓનો સંગ્રહ કરવામાં મદદરૂપ થશે.
- શિક્ષક વાર્તાઓ કઈ તેના અંગે શું સમજ્યા તેના વિશે જાણવાનો પ્રયત્ન કરશે.

સારાંશ - 33

- થીમ / વિષય :- સંસ્કૃત
- વિભાગ :- ઉચ્ચ પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક :- “ ધોરણ ૮ નાં વિદ્યાર્થીઓ શ્લોક કંઠસ્થ કરવામાં મુશ્કેલી અનુભવાય છે.”
- ભાષા :- ગુજરાતી
- સંશોધકનું નામ :- બારૈયા મનુભાઈ એમ.
- ઓફિસ એડ્રેસ:- કોડીનાર કન્યા સીઆરસી કોડીનાર જિલ્લો ગીર સોમનાથ
- E-mail:- baraiya.manubhai@gmail.com
- વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩

૧. પ્રાસ્તાવિક :-

- વિદ્યાર્થીઓને શ્લોક કંઠસ્થ કરવામાં મુશ્કેલી અનુભવતા આ સંશોધન કરવામાં આવેલ.

૨. સંશોધનનો હેતુ / સંશોધનના પ્રશ્નો / ઉત્કલ્પના :-

- જો વિદ્યાર્થીઓને સાદા અને સરળ શ્લોકો કંઠસ્થ કરવામાં આવે તો વિદ્યાર્થીઓ રસપ્રદરીતે કંઠસ્થ કરી શકશે.

૩. પદ્ધતિ :-

૩.૧ અભ્યાસની રૂપરેખા :-

- પ્રાયોગિક પદ્ધતિ

૩.૨ નમુનો :-

- નાની ફાફળી પ્રાથમિક શાળાના 18 વિદ્યાર્થીઓ નમુના તરીકે પસંદ કરવામાં આવેલ હતા.

૩.૨ ઉપકરણ:-

- પ્રમાણિત શ્લોક કથન

૩.૪ માહિતી એકત્રીકરણની રીત :-

- શ્લોક કથન અને બાળકોને ગમતા શ્લોક લેખન.

૩.૫ માહિતીનું પૃથ્થકરણ :-

- શ્લોકોનું સંકલન કરાવ્યું.

૪. પરિણામો / તારોણો:-

- 60% બાળકો શ્લોકો નો બોધ ગ્રહણ કરતા થયા.
- 20% બાળકો સુંદર રીતે આરોહ અવરોહ સાથે શ્લોકો કહેતા થયા.
- 20% બાળકો શ્લોકોની પુસ્તિકા નો સંગ્રહ કરતા થયા.

૫. સંશોધન ફલિતાર્થો :-

- વિદ્યાર્થીઓ શ્લોકનું મહત્વ સમજવા માટે તત્પર બન્યા.
- વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષકે સોપેલા શ્લોક ધરેથી નિયમિત લાવવા લાગ્યા. અને શ્લોકનું ક્લાસમાં પણવારંવાર રટણ કરવા લાગ્યા.
- વિદ્યાર્થીઓ શ્લોકનું ગાન કરવામાં વધારે આગ્રહ રાખતા હતા.
- વિદ્યાર્થીઓ શ્લોક માટે નો તાસ ફાળવાય તેવો આગ્રહ રાખતા હતા.

સારાંશ-34

- થીમ / વિષય :- પોષણ
- વિભાગ :- ઉચ્ચ પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક :- શાળાના બાળકો મધ્યાહન ભોજન માં ઓછો રસ ધરાવે છે.
- ભાષા :- ગુજરાતી
- સંશોધકનું નામ :- હરદાસ હમીર વાળા
- વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩

૧. પ્રાસ્તાવિક :-

- ◆ શિક્ષણમાં ગુણવત્તા લાવવા સમય સમયે આવશ્યક છે. જે અન્વયે શાળા ના બધા બાળકો મધ્યાન ભોજન યોજના નો લાભ લે માટે સરળ કાર્યક્રમની સંરચના કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે.

૨. સંશોધનનો હેતુ / સંશોધનના પ્રશ્નો / ઉત્કલ્પના :-

- ◆ ગીર સોમનાથ જિલ્લાના ધોરણ 6 થી 8ના બાળકો નો અભ્યાસ કરી સુધારા લક્ષી કાર્યક્રમ તૈયાર કરવો.
- ◆ મધ્યાન ભોજન મેનૂ તથા ગુણવત્તાની અસરકારકતા તપાસવી.

૩. પદ્ધતિ :-

૩.૧ અભ્યાસની રૂપરેખા :-

- ◆ પ્રાયોગિક પદ્ધતિ

૩.૨ નમુનો :-

- ◆ સહેતુક નમુનો મીઠાપુર પ્રા શાળાના ધોરણ 6 થી 8 ના વિદ્યાર્થીઓ, જેની કુલ સંખ્યા 140 હતી.

૩.૨ ઉપકરણ:-

- ◆ પ્રમાણિત આંકડા બૂક મુજબ સંખ્યા

૩.૪ માહિતી એકત્રીકરણની રીત :-

- ◆ અલગ અલગ શાળા વિઝિટ દ્વારા મેનૂ ક્વાલિટી નું માપન.

૩.૫ માહિતીનું પૃથ્થકરણ :-

- ◆ મળેલ માહિતી નું પૃથ્થકરણ

૪. પરિણામો / તારોણો:-

- ◆ પ્રાયોગિક જૂથ પર પ્રયોગનું અમલીકરણ કરતા તેઓમાં વધારો જોતા સંખ્યા વધારા ની અસરકારકતા જોવા મળી.
- ◆ પ્રાયોગિક જૂથને નિયંત્રિત જૂથ કરતા સરેરાશ વધુ બાળકો લાભ લેતા થયા જે નોંધનીય છે.

૫. સંશોધન ફલિતાર્થો :-

- ◆ અન્ય શાળા માટે પણ આ પ્રયોગો હાથ ધરવા જરૂરી.
- ◆ શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવા આવશ્યક છે.

સારાંશ-35

- વિષય : ભાષા શિક્ષણ
- વિભાગ : ઉચ્ચ પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક : શ્રી ધામળેજ બંદર પ્રાથમિક શાળાના ધોરણ-૭ના વિદ્યાર્થીઓ પત્રલેખન કરવવામાં ભૂલ કરે છે.
- સંશોધકનું નામ : વિરડા જગદીશભાઈ આર. શ્રી ધામળેજ બંદર પ્રાથમિક શાળા -
- વર્ષ : ૨૦૨૨-૨૩

પ્રસ્તાવના:

- વિદ્યાર્થીઓ માતૃભાષા ગુજરાતીમાં હેતુલક્ષી કે ટૂંકજવાબી પ્રશ્નોમાં વધારે ગુણ મેળવે છે , પરંતુ પત્રલેખન કરવામાં ભૂલ કરે છે. વિદ્યાર્થીઓ સારી રીતે પત્રલેખન કરતાં થાય એટલામાટે આ ક્રિયાત્મક સંશોધન હાથ ધરવામાં આવ્યું છે।

સમસ્યા :

- શ્રી ધામળેજ બંદર પ્રાથમિક શાળાના ધોરણ-૭ ના વિદ્યાર્થીઓ પત્રલેખન કરવવામાં ભૂલ કરે છે.

સંશોધનનાં હેતુઓ :

- ગુજરાતી પત્રલેખનમાં મુશ્કેલી અનુભવતાં ધોરણ ૬ થી ૮નાં વિદ્યાર્થીઓની જાણકારી મેળવવી.
- ધોરણ ૬ થી ૮નાં વિદ્યાર્થીઓને પત્રલેખન શીખવી અપાયેલ મહાવરાની અસરકારકતા તપાસવી.
- ધોરણ ૬ થી ૮ નાં વિદ્યાર્થીઓને માળખા પ્રમાણે પત્રલેખન કરતાં શીખવવું.

ઉત્કલ્પનાઓ :

- -જો શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓને પત્ર લખવા માટે આત્મવિશ્વાસ વધારે તો વિદ્યાર્થીઓને પોતાના લખેલા પત્રની હાંસી ઉડાવવાની શંકા કે ડર રહેતો નથી.
- જો શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓને પત્ર લખવા પ્રોત્સાહિત કરે તો વિદ્યાર્થીઓ પત્ર લખવા પ્રેરિત થાય.
- જો શિક્ષક ભાષા અંગેનું જ્ઞાન વધારે અને વિશિષ્ટ શબ્દોનો ઉપયોગ કરે તો પત્ર લખવામાં વિદ્યાર્થીઓ પણ વિશિષ્ટ શબ્દોનો ઉપયોગ કરતાં થશે.
- જો શિક્ષક પ્રાદેશિક ભાષાનો ઉપયોગ ટાળે અને શુદ્ધ ભાષા વાપરે તો વિદ્યાર્થીઓ પણ પત્ર શુદ્ધ ભાષામાં લખશે.
- જો શિક્ષક પત્રના અનુભવ દરમિયાન મળવાપાત્ર વ્યક્તિનું સરનામું લખવાની ટેવ પાડે તો ક્યારેક વિદ્યાર્થીઓને ભૂલ થવાની સંભાવના રહેતી નથી.
- જો શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓને અલગ અલગ વિષય પર પત્ર લેખન કરાવે તો વિદ્યાર્થીઓને ક્યાં વિષય પર પત્ર કેવી રીતે લખવો તેનો ખ્યાલ આવશે.

પદ્ધતિ:

1.અભ્યાસની રૂપરેખા:

- પ્રાયોગિક પદ્ધતિ. વિવિધ પત્રોના નમૂના સમજાવ્યા.

2.નમૂનો:

- સુત્રાપાડા તાલુકાના ધામળેજ બંદર ગામની પ્રાથમિક શાળાનાં ધોરણ ૬ થી ૮ ના ૫૦ વિદ્યાર્થીઓ.

3.ઉપકરણ:

- પત્રલેખનની કસોટીઓ તથા પત્રલેખનસ્પર્ધા લીધેલ છે. સંશોધકે તૈયાર કરેલ પત્રલેખનના નમૂના.

4.માહિતી એકત્રીકરણની રીત:

- વિદ્યાર્થીઓએ કરેલ અગાઉના પત્ર લેખનના નમૂનાનો અભ્યાસ કર્યો.
- વિદ્યાર્થીઓને પત્ર લેખનના ક્રમિક માળખાથી અવગત કર્યા.
- ગૃહકાર્ય લેખનમાં પત્ર લેખન લેખવા માટે આપ્યો.
- વિદ્યાર્થીઓ આકર્ષક પત્ર લખતા શીખે તે માટે પત્ર લેખન સ્પર્ધાનું આયોજન કરવામાં આવ્યું.

5.માહિતીનું પૃથક્કરણ:

- કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલાં પ્રાપ્તિઓનું આંકશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથક્કરણ.

પરિણામો/તારણો:

- સમગ્ર કાર્ય પછી જે પરિણામો મળ્યા છે તે નીચે મુજબ છે.
- ૭૫% વિદ્યાર્થીઓને પત્ર લેખન મોટા ભાગે આવડી ગયું છે.
- મોટા ભાગના વિદ્યાર્થીઓ માળખા પ્રમાણે અને યોગ્ય શબ્દોમાં પત્ર લેખન કરતાં થયા છે.
- ૧૫% વિદ્યાર્થીઓ મધ્યમ પ્રકારનો પત્ર લખે છે.
- ૧૦% વિદ્યાર્થીઓ હજુ પત્ર લેખન કરવામાં ભૂલ કરે છે.
- વિદ્યાર્થીઓ ખૂબ જ સરળતાથી, સ્વાભાવિક, રસપૂર્વક અને ભાષા શુદ્ધિ સાથે પત્રલેખન કરતાં થયા છે.

સંશોધનનાં ફલિતાર્થો:

- પત્રલેખનની સમસ્યા માટે આ સંશોધન હાથ ધરી શકાય.
- શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવાં આવશ્યક છે.

સારાંશ-36

- થીમ / વિષય :- ગણિત શિક્ષણ
- વિભાગ :- પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક :- ધોરણ પના વિદ્યાર્થીઓ ગણિત વિષયના અભ્યાસક્રમમાં અવયવ અવયવને અવયવીમાં મુશ્કેલી અનુભવે છે.
- ભાષા :- ગુજરાતી
- સંશોધકનું નામ :- કકૈયા જતિનકુમાર સી.
- વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩

૧. પ્રાસ્તાવિક :-

◆ શિક્ષણમાં ગુણવત્તા લાવવા સમય સમયે આવશ્યક છે. જે અન્વયે ગણિત શિક્ષણમાં ધોરણ 5 ના પાઠ્યપુસ્તક માટે સરળ શૈક્ષણિક કાર્યક્રમની સંરચના કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે. ચાર્ટનો ઉપયોગ કરે છે

૨. સંશોધનનો હેતુ / સંશોધનના પ્રશ્નો / ઉત્કલ્પના :-

◆ ગીર સોમનાથ જિલ્લાના ધોરણ 5 ના ગણિતમાં આવતા અવયવ અને અવયવીમાં સરળીકરણ કરવા માટે વિવિધ ઉપકરણોનો વિનિયોગ કરી સુધારા લક્ષી કાર્યક્રમ તૈયાર કરવો.

◆ ધોરણ પના ગણિત વિષયની આકૃતિઓને ઘટનાને કારણો સાથે જોડે છે. આ અંગેના કાર્યક્રમની અસરકારકતા તપાસવી.

૩. પદ્ધતિ :-

૩.૧ અભ્યાસની રૂપરેખા :-

◆ પ્રાયોગિક પદ્ધતિ

૩.૨ નમુનો :-

◆ સહેતુક નમુનો ઉમરાળી પ્રા શાળાના ધોરણ પના વિદ્યાર્થીઓ, જેની કુલ સંખ્યા ૧૭ હતી

૩.૨ ઉપકરણ:-

◆ પ્રમાણિત ઉત્તર કસોટી અને પૂર્વ કસોટી

૩.૪ માહિતી એકત્રીકરણની રીત :-

◆ દ્રશ્ય સાધનોના માધ્યમ દ્વારા પ્રાયોગિક જૂથને અધ્યાયન નિયંત્રિત જૂથને પરંપરાગત રીતે અધ્યાયન ઉત્તર કસોટીમાં શૈક્ષણિક સિદ્ધિ નું માપન.

૩.૫ માહિતીનું પૃથ્થકરણ :-

◆ કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલા પ્રાપ્તકોનું અંક શાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથ્થકરણ

૪. પરિણામો / તારોણો:-

- ◆ પ્રાયોગિક જૂથ પર પ્રયોગનું અમલીકરણ કરતા તેઓમાં વધારો જોતા પ્રયોગની અસરકારકતા જોવા મળી.
- ◆ પ્રાયોગિક જૂથને નિયંત્રિત જૂથ કરતા સરેરાશ વધુ ગુણ પ્રાપ્ત થયા જે નોંધનીય છે.

૫. સંશોધન ફલિતાર્થો :-

- અન્ય પ્રકરણો માટે પણ આ પ્રયોગો હાથ ધરવા જરૂરી.
- શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવા આવશ્યક છે.

સારાંશ-37

- થીમ / વિષય :- ગણિત
- વિભાગ :- પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક :- શ્રી ઘંટિયા પ્રાથમિક શાળા ધોરણ—ઉનાં વિદ્યાર્થીઓ ગૃહકાર્ય યોગ્ય રીતે કરતા નથી.
- ભાષા :- ગુજરાતી
- સશોધકનું નામ :- પ્રવિણભાઈ રામ
- વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩

❖ પ્રસ્તાવના

પ્રવર્તમાન સમયમાં શિક્ષક વર્ગખંડમાં શિક્ષણ કાર્ય કરતાં કે વર્ગ બહારની વિદ્યાર્થીઓની પ્રવૃત્તિઓનું અવલોકન કરતાં અનેક સમસ્યાઓનો ઉકેલ લાવવો અનિવાર્ય થઈ રહ્યું છે. વિદ્યાર્થીઓ સારૂ ભણે તથા વનલક્ષી શિક્ષણ મેળવે તે જરૂરી બની ગયું છે. આ માટે પ્રવર્તમાન સમયમાં અનેક આધુનિક સંશોધનો અને પ્રયોગો હાથ ધરાઈ રહ્યા છે. પ્રવર્તમાન સમયમાં શિક્ષણ સુધારણા માટે ટીચિંગ સિસ્ટમ એપ્રોચ, અભિક્રમિકઅધ્યયનક્રિયાત્મક સંશોધન કરવામાં આવે છે

❖ સમસ્યા શ્રેત્ર

મને મળેલી સમસ્યા અન્ય શાળાઓમાં ,અન્ય વર્ગમાં પણ હોય શકે. પરંતું ક્રિયાત્મક સંશોધનમાં વૈજ્ઞાનિકતા જળવાઈ રહે તે હેતુથી સમસ્યાક્ષેત્રને મર્યાદિત બનાવાય છે.સમસ્યા ક્ષેત્રનાં આધારે નીચે મુજબની મર્યાદા બાંધી શકાય.

શાળા:— શ્રી ઘંટિયા પ્રાથમિક શાળા

ધોરણ :— ૩

વિષય:— ગણિત

સમસ્યા:— ધોરણ— ઉનાં વિદ્યાર્થીઓ ગૃહકાર્ય યોગ્યરીતે કરતા નથી.

❖ પાયાની જરૂરી માહિતી

મને વર્ગ મુલાકાત દરમિયાન શાળામાં ગણિત શિક્ષણ કાર્ય કરવાની તક મળી.જેમા અંતે ગૃહકાર્ય આપવાનું હતું. તે સ્વાધ્યાય તપાસતી વખતે મને જાણવા મળ્યું કે વિદ્યાર્થીઓ ગણિત વિષયનું સ્વાધ્યાયયોગ્ય રીતે કરતા નથી.

❖ ઉત્કલ્પનાઓ

૧. જો શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓનું ગૃહકાર્ય નિયમિત તપાસે તો વિદ્યાર્થીઓ ગૃહકાર્ય યોગ્ય રીતે કરતા થશે. ૨. જો શિક્ષક ગૃહકાર્ય આપવામાં વિદ્યાર્થીઓની રસ અને રૂચિધ્યાનમાં રાખી ગૃહકાર્ય આપે તો વિદ્યાર્થીઓ ગૃહકાર્ય યોગ્ય રીતે કરતા થશે.૩. જો શિક્ષક ગૃહકાર્યના મહત્વવિશે સમજાવશે તો વિદ્યાર્થીઓ ગૃહકાર્ય યોગ્ય રીતે કરતા થશે. ૪. જો શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓને યોગ્ય રીતે માર્ગદર્શન તો વિદ્યાર્થીઓ ગૃહકાર્ય યોગ્ય રીતે કરતા થશે.

❖ પ્રયોગકાર્યની રૂપરેખા

ગૃહકાર્ય નું મહત્વ સમજાવ્યું,પ્રાથમિક ગણિત શીખવવામાં આવ્યું, નિયમિત ગૃહકાર્ય લાવનારને પ્રોત્સાહક ઈનામ જેનાથી વિદ્યાર્થીઓ ગૃહકાર્યનું મહત્વ સમજયા, વિદ્યાર્થીઓ પારંભિક ગણિતનું મહત્વ સમજયા અને શીખ્યા

❖ મૂલ્યાંકન

ક્રિયાત્મક સંશોધન કાર્યમાં અમુક વિદ્યાર્થીઓને બાદ કરતા બધાજ વિદ્યાર્થીઓ યોગ્ય રીતે ગૃહકાર્ય કરતાં થયા હતા.અને તેઓએ મને આ કાર્યમાં પુરેપુરો સાથ સહકાર આપ્યો હતો.

❖ તારણ અને પરિણામ

વિદ્યાર્થીઓના અવલોકન પરથી એ જાણવા મળ્યું હતું કે વર્ગના લગભગ ૨૬.૬૬ % વિદ્યાર્થીઓ ગૃહકાર્ય યોગ્ય રીતે કરતા ન હતા. જ્યારે આશરે ૭૩.૩૩ % વિદ્યાર્થીઓ નિયમિતયોગ્ય રીતે ગૃહકાર્ય લાવતા હતા. જ્યારે ૨૬.૬૬ % વિદ્યાર્થીઓ ગૃહકાર્ય સંપૂર્ણ પણે લાવતા જ નહોતા.

❖ અનુકાર્ય

દ્વિયાત્મક સંશોધનના સમાપન બાદ એ સચોટ પણે કહી શકાય છે. કે ધો –૩ ના વિદ્યાર્થીઓ નવીન અને દરેક પ્રકારના ગૃહકાર્ય સચોટ પણે કરી શકાશે. અને વર્ગમાં અપાતા ગૃહકાર્ય તે નિયમિત અને યોગ્ય રીતે કરશે. તેઓ ગૃહકાર્ય અંગેની મૂંઝવણો, અનુભવ્યા વગર, તેઓ આગળ વધશે આશા વ્યક્ત કરુ છું.

❖ ઉપસંહાર

પ્રસ્તુત સંશોધન કાર્ય શ્રી ઘંટિયા પ્રા. શાળા માં અભ્યાસ કરતા વિદ્યાર્થીઓ ગૃહકાર્ય યોગ્ય રીતે કરતા ન હોવાથી આ સંશોધન કાર્ય હાથ ધરાયેલ હતું. વિસ્તૃત રીતે અવલોકન, પૃથ્થકરણ અને અર્થઘટન કરવાથી તેમાં ચોકકસ પરિણામ મળ્યા. અને વિદ્યાર્થીઓ ગૃહકાર્ય યોગ્ય રીતે કરતા થયા.

સારાંશ-38

શીમ / વિષય :- ગણિત

વિભાગ :- પ્રાથમિક

સંશોધનનું શીર્ષક :-પ્રાથમિક શાળા પ્રાચી ના ધોરણ-પના ૨૮ બાળકોને ગણિત વિષયમાં અવયવ-અવયવી એકમ સમજવામાં મુશ્કેલી પડે છે.

ભાષા :- ગણીત

સંશોધકનું નામ :- મહેતા ગૌરવભાઈ કે.

વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩

❖ પ્રસ્તાવના

ગણિત વિષય રસપ્રદ બને, વર્ગખંડ પ્રવૃત્તિમય, ક્રિયાશીલ, આનંદમય અને ચેતનવંતો બને તેની સાથે ધોરણ ૫ ના વિદ્યાર્થીઓ અવયવ -અવયવી એકમની કઠીન ક્ષમતાની સમસ્યાનો વૈજ્ઞાનિક ઢબે ઉકેલ મળે તે સ્પષ્ટ હેતુ અર્થે આ ક્રિયાત્મક સંશોધન રાજુ કરેલ છે.

❖ હેતુઓ

- બાળકોને ગણિત વિષયનો હાઉ ઓછો લાગે.
- ગણિતના પાયાના ખ્યાલો સ્પષ્ટ રીતે શીખે.
- ગણિતમાં ગુણાકારનું મહત્વ સમજે.
- અવિભાજ્ય સંખ્યાઓ ઓળખે તથા વિભાજ્યતાની ચાવીઓનો વધુમા વધુ ઉપયોગ કરતા થાય.
- બાળકો અવયવ-અવયવી એકમને લગતા કઠીન મુદ્દા સરળતાથી શીખે.

❖ વ્યાપ વિશ્વ

ગીર સોમનાથ જીલ્લાના સુત્રાપાડા તાલુકાના પ્રાચી ગામની પ્રાથમિક શાળાના ધોરણ -૫ ના ૨૮બાળકો પુરતું મર્યાદિત છે.

❖ નમૂનો

વ્યાપ વિશ્વ એ જ નમૂનો છે.

❖ ઉપકરણ

ઘડિયા ચાર્ટ્સ, ઘડિયા ચક્ર, વિભાજ્યતાની ચાવીઓનો ચાર્ટ, પ્રિ-ટેસ્ટ અને પોસ્ટ ટેસ્ટ

❖ પદ્ધતિ

ચર્ચા પદ્ધતિ, નિદર્શન પદ્ધતિ, પ્રશ્નોત્તરી પદ્ધતિ, પ્રિ-ટેસ્ટ અને પોસ્ટ ટેસ્ટની કસોટીમાં મેળવેલ પરિણામોની તુલના.

❖ માહિતીનું વિશ્લેષણ / અર્થગ્રહણ

ધોરણ-૫ ના બાળકોની મૂલ્યાંકન કસોટી લેતા ૭૫ % બાળકોને આ એકમમાં બહુ ઓછા ગુણ મળ્યા હતા તેથી મે આ એકમનું ક્રિયાત્મક સંશોધન કર્યું . વિવિધ પદ્ધતિઓ અને પ્રવૃત્તિઓ કરાવ્યા બાદ અંતે પોસ્ટ ટેસ્ટ લેતા મને તેમાં ખુબ જ સફળતા મળી છે.

❖ તારણો

ટેસ્ટ લેતા જાણવા મળ્યું કે ૧૪ .૨૮ % બાળકોને ૮ કરતા પણ ઓછા ગુણ પ્રાપ્ત થયા હતા . ૬૭.૮૭% વિદ્યાર્થીઓને ગણિત વિષય ભણવો ગમતો ન હતો , ૬૭.૮૭% વિદ્યાર્થીઓને આ વિષય ખુબ અઘરો લાગતો હતો અને ૧૮.૮૫% વિદ્યાર્થીઓને થોડો અઘરો લાગતો હતો. ૧૩.૨૮% વિદ્યાર્થીઓનો અભ્યાસ કાચો હોવાને લીધે ગણિત ભણવામાં રસ પડતો ન હતો.

❖ અનુકાર્ય / ભલામણો

- બાળકો નિયમિત શાળામાં આવતા થાય તે ધ્યાન રાખવું.
- ભયમુક્ત અને મિત્રતાપૂર્ણ વર્ગનું વાતાવરણ બનાવવું.
- વિવિધ શૈક્ષણિક પદ્ધતિઓ તથા અભ્યાસની અને અભ્યાસ બહારની (વિષયને સંલગ્ન) પ્રવૃત્તિઓ પર વધુ ભાર આપવો.
- વિવિધ ગાણિતિક કોયડા કે ઉખાણા ઉકેલોનો વધુ ઉપયોગ કરાવવો જેથી બાળકોને ગણિત વિષયનો હાઉ ઓછો થાય.
- ગણિતમાં દરેક એકમ આગળના વર્ષો માટે પાયાનું કામ કરે છે તેથી કોઈ એકમમાં બાળકો નબળા ના રહી જાય તેનું ધ્યાન રાખવું.
- શિક્ષકે પૂર્વતૈયારી સાથે જ વર્ગમાં જવું.
- જૂથ કાર્ય પર વધુ ભાર મુકવો.
- સમયાંતરે પુનરાવર્તન કરાવવું તથા નબળા બાળકો પર વધુ ધ્યાન આપવું.

સારાંશ-39

- વિષય :ભાષાશિક્ષણ
- વિભાગ: ઉચ્ચ પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક : વિદ્યાર્થીઓમાં ભાષાની લેખિત અને મૌખિક અભિવ્યક્તિમાં પ્રાદેશિક ભાષાની અસર.
- સંશોધકનું નામ :યુડાસમા બાબુભાઈ બી.
CRC ઘાંટવડ કુમાર પ્રા.શાળા,તાલુકો-કોડીનાર,જિલ્લો-ગીર સોમનાથ
- માર્ગદર્શકનું નામ :મકવાણા સ્નેહાબેન પી. સી.આર.સી. કો. ઓ. દેવળી કુમાર
- વર્ષ:૨૦૨૨-૨૩

સારાંશ

*પ્રસ્તાવના :

મનુષ્ય પરમાત્માનોજ એક અંશ છે .મનુષ્ય પરમાત્માનું સુંદર સર્જન છે . મનુષ્ય એક વિચારશીલ સામાજિક પ્રાણી છે. તે સમય સાથે તાલ મિલાવી સમસ્યાઓનું સમાધાન મેળવી પોતાના વિજયનો ધ્વજ લહેરાવવા માટે હંમેશા પ્રયત્નશીલ રહે છે. તેથી અધ્યયન અને સંશોધન કરતો રહે છે.

પ્રાથમિક શિક્ષણ ક્ષેત્રે ગુજરાતે છેલ્લા ઘણા સમયમાં ગતિશીલ પ્રયત્નો કર્યા છે . આ માટે જી.સી.ઇ.આર.ટી. ગાંધીનગર દ્વારા અનેક કાર્યક્રમો હાથ ધરવામાં આવે છે . આ માટે શિક્ષકો ,આચાર્યો, બી.આર.સી., બી.આર.પી., સી.આર.સીઓનું મહત્વનું યોગદાન રહ્યું છે.

શિક્ષકો પોતાના વર્ગખંડના શિક્ષણકાર્યમાં અને શાળાની વિવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં કેટલીક સમસ્યા અનુભવે છે. આ સમસ્યાઓનો વૈજ્ઞાનિક ઢબે અભ્યાસ કરી ઉકેલ મેળવવાનો માર્ગ એ ક્રિયાત્મક સંશોધન વડે પ્રાપ્ત થાય છે . આ માટે આવું જ એક ક્રિયાત્મક સંશોધન મારી શાળા મુલાકાત દરમિયાન ધ્યાન પર આવ્યું અને હાથ ધરી તેના કારણો તપાસવાનો નાનકડો પ્રયાસ અહી કરેલ છે.

* સમસ્યા :

શ્રી અરીઠીયા પ્રાથમિક શાળાના ધોરણ છ ના વિદ્યાર્થીઓમાં ભાષાની લેખિત અને મૌખિક અભિવ્યક્તિમાં પ્રાદેશિક ભાષાની અસર સવિશેષ જોવા મળે છે.

*સંશોધનનાં હેતુઓ :

શ્રી અરીઠીયા પ્રાથમિક શાળાના ધોરણ છ ના વિદ્યાર્થીઓમાં ભાષાની લેખિત અને મૌખિક અભિવ્યક્તિમાં પ્રાદેશિક ભાષાની અસર સવિશેષ જોવા મળે છે.

***ઉત્કલ્પનાઓ :**

સમસ્યાનાં નિરાકરણ માટે કરેલ કાર્ય બાદ વિવિધ પ્રકારની ઉત્કલ્પનાઓ બાંધવામાં આવી જે નીચે મુજબ રજૂ કરી શકાય છે.

- ❖ જો વિદ્યાર્થીઓને પ્રાર્થનાસભામાં મુખવાચન કરવામાં આવે તો સુધાર લાવી શકાય.
- ❖ જો વર્ગ શિક્ષણ દરમિયાન રોજ એક ફકરાનું વાંચન અને લેખન કરાવવામાં આવે તો સુધાર લાવી શકાય.
- ❖ જો વર્ગમાં શિક્ષક દ્વારા લેખન અને વાચનમાં શિષ્ટ ભાષાનો પૂરો ઉપયોગ થાય તો સુધાર લાવી શકાય.
- ❖ જો શિક્ષણમાં આ સુધાર કાર્ય માટે થોડો સમય ફાળવવામાં આવે તો આ ખામી નિવારી શકાય.
- ❖ વર્ગખંડમાં કે શાળામાં વાતાવરણનું યોગ્ય નિર્માણ કરવામાં આવે તો પ્રાદેશિકતામાં ઘટાડો કરી શકાય
- ❖ જો સમયાંતરે શિષ્ટ ભાષા ની વાંચન તેમજ લેખન અભિવ્યક્તિની સ્પર્ધા રાખવામાં આવે તો પ્રાદેશિકતામાં ઘટાડો કરી શકાય .
- ❖ જો વાલી મિટિંગ કરી વાલીઓને જાગૃત કરીએ તો પ્રાદેશિકતા નિવારી શકાય .
- ❖ જો લેખન અને વાંચન નો યોગ્ય મહાવરો કરવવામાં આવે તો પ્રાદેશિકતા નિવારી શકાય .

***પદ્ધતિ :**

- અભ્યાસની રૂપરેખા :

લેખન અને વાંચન

- નમૂનો :

શ્રી અરીઠીયા પ્રાથમિક શાળામાં અભ્યાસ કરતા ધોરણ છ ના બાળકો.

- ઉપકરણ :

- ✓ શાળા મુલાકાત દરમિયાન પ્રાદેશિકતા વાંચન અને લેખનમાં હતી તે નિવારણ માટે વૈજ્ઞાનિક ઢબે આ મુજબના પ્રયત્ન કર્યા.
- ✓ શરૂઆતમાં જે પ્રાદેશિક ભાષા વાંચન - લેખનમાં હતી એ યોગ્ય સમજ પૂરી પાડતા તેમાં ઘટાડો થયો.
- ✓ શિષ્ટ ભાષા લખવા અને બોલવા અંગેનો ખ્યાલ પૂરો પાડ્યા અને આ ખ્યાલ દ્રઢ બનાવવા ઘણા પ્રયત્ન કર્યા આ રીતે શિષ્ટ ભાષા બોલતા વિદ્યાર્થીઓમાં વધારો થયો.
- ✓ અવલોકન અને પ્રશ્ન કસોટી વડે મૂલ્યાંકન કર્યું.

સારાંશ-40

- વિષય : ગણિત શિક્ષણ
- વિભાગ: ઉચ્ચ પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક : “વિદ્યાર્થીઓ અંકગણિત પ્રત્યે અણગમો ધરાવે છે.”
- સંશોધકનું નામ : ઝાલા નિતાબેન કરશનભાઈ
શ્રી રામનગર પ્રા.શાળા, ઉના, તાલુકો-કોડીનાર, જિલ્લો-ગીર સોમનાથ
- માર્ગદર્શકનું નામ :ડૉ. એસ.આર. ગજેરા, જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન, જૂનાગઢ
- વર્ષ:૨૦૨૨-૨૩

*પ્રસ્તાવના :

આજે વિશ્વ હરણફાળ રીતે આગળ વધી રહ્યું છે . બાળકોમાં ગણિત-વિજ્ઞાનના પાયાના હેતુઓ સિદ્ધ થયેલા હશે તો જ બાળક આ ઝડપને પહોંચી વળશે અને વિશ્વ સાથે કદમ મિલાવી શકશે . વર્તમાન વિશ્વમાં ગણિતના સઘન ઉપયોગને લીધે દરેક કાર્ય પરિણામલક્ષી બન્યું છે ત્યારે બાળકોની તાર્કિક શક્તિ ખીલવવા માટે ગણિત-વિજ્ઞાન જેવા વિષયો શાળામાં ભણાવવામાં આવે છે , છતાં ગણિત જેવા વિષયોમાં વધુ કયાશ રહેવાની માન્યતા લગભગ સર્વસામાન્ય છે.

* સમસ્યા :

- ઉના તાલુકાના ઉના શહેરમાં શ્રી રામનગર પ્રાથમિક શાળા આવેલી છે. જેમાં ધોરણ ૧ થી ૮ સુધીના વિદ્યાર્થીઓ અભ્યાસ કરે છે. તેમાં ધોરણ ૮ ના ૮૦% વિદ્યાર્થીઓ અંક ગણિત પ્રત્યે અણગમો ધરાવે છે. આ વિદ્યાર્થીઓ પ્રસ્તુત સમસ્યાનું ક્ષેત્ર બને છે.

*સંશોધનનાં હેતુઓ :

- વિદ્યાર્થીઓને અંક ગણિતમાં પડતી કઠિનાઈ દૂર કરવી.
- વિદ્યાર્થીઓ અંક ગણિતમાં સફળ બને.

*ઉત્કલ્પનાઓ :

- ❖ જો શિક્ષકો નબળા વિદ્યાર્થીઓનો અલગ વર્ગ બનાવે અને તેમને પ્રાથમિક શિક્ષણના પાયાનું શિક્ષણ ટૂંકમાં આપે તો વિદ્યાર્થીઓની અંકગણિત પ્રત્યેની અરૂચી ઘટે અને જ્ઞાન વધારી શકાય.
- ❖ વિદ્યાર્થીઓ વધુ પડતા અંકગણિતને લગતા પુસ્તકોનો ઉપયોગ કરતા થાય તો આ સમસ્યનો હલ થઈ શકે છે.
- ❖ જો ગણિત વિષયમાં રસ-રૂચિ વધારવા માટે અંક ગણિતનું જ્ઞાન ગમ્મત સાથે આપવામાં આવે તો સુધારો લાવી શકાય.
- ❖ જો વિદ્યાર્થીઓની તર્કશક્તિ અને બુદ્ધીક્ષમતા વિકસે તેવા વિવિધ રસ ઉત્પન્ન કરે તેવા કોયડાઓ શીખવવામાં આવે તો અંકગણિત સંબંધિત જ્ઞાનમાં વધારો કરી શકાય.

❖ જો વિદ્યાર્થીઓને પ્રશ્નોત્તરી કરી તેની પાસે ગણતરી કરાવવામાં આવે તો પ્રશ્નોનું નિવારણ કરી શકાય છે.

*પદ્ધતિ :

- અભ્યાસની રૂપરેખા :
– પ્રાયોગિક પદ્ધતિ.

નમૂનો :

- પ્રયોગકાર્ય પહેલાં અંદાજે ૮૦% વિદ્યાર્થીઓને અંકગણિત પ્રત્યે અણગમો ધરાવતા હતા. અને તેની સમજ ન હતી.
- પ્રયોગકાર્યના અંતે ૭૫% બાળકો અંક ગણિત પ્રત્યેની સામાન્ય સમજ મેળવી શક્યા અને તેમાં સફળ થયા
- બાકી રહેલા ૫% બાળકો ને ૭૦% અંક ગણિત સમજતા થયા. એટલે કે તેમના જ્ઞાનમાં પણ વધારો થયો છે.
 - ઉપકરણ :
– સરળ થી કઠીન તથા નિદર્શન અને રોલ પ્લે
 - માહિતી એકત્રીકરણની રીત :
– પૂર્વ કસોટીને આધારે નિદાન. ઉપચાર સ્વરૂપે વિદ્યાર્થીઓને માન્ય લેખનરીતિ અંગે સમજ, ઈતર વાંચન અને પ્રશ્નોત્તરી દ્વારા અર્થગ્રહણ અને શબ્દ સમૃદ્ધિ માટેની તક, નિબંધલેખન, વાર્તા લેખન, પત્ર લેખન, અહેવાલ લેખન જેવાં માર્ગ સૂચિત લેખન કાર્ય દ્વારા સ્વતંત્ર લેખનનો મહાવરો. ઉત્તર કસોટીમાં શૈક્ષણિક સિદ્ધિનું માપન.
 - માહિતીનું પૃથક્કરણ :
– કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલાં પ્રાપ્તાંકોનું આંકશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથક્કરણ.

*પરિણામો/તારણો :

- નવી શિક્ષણ પદ્ધતિથી કાર્ય કરવામાં આવતા ૭૦% વિદ્યાર્થીઓમાં અંકગણિત સંબંધિત જ્ઞાનમાં વધારો થયો.
- અંકગણિત વિષયની પ્રાથમિક માહિતી ઉંડાણપૂર્વક આપવામાં આવતા ૭૫% વિદ્યાર્થીઓને તેમાં પડતી મુશ્કેલી દૂર થઈ.
- વિદ્યાર્થીઓને ઘડીયા યાદ કરાવી સરવાળા, બાદબાકી અને ભાગાકારના ઉદાહરણો તૈયાર કરાવતા ૮૦% વિદ્યાર્થીઓમાં ભૂલો થતી અટકી.
- ગણિત ગમ્મત દ્વારા અંકગણિતનું જ્ઞાન આપતા ૯૦% અંકગણિતના જ્ઞાનમાં સુધારો જોવા મળ્યો.
- કસોટી લઈ તેમાં થતી ભૂલોથી પરિચિત થતા ૮૫ % ઉપરાંત સુધારો જોવા મળ્યો.

*સંશોધનનાં ફલિતાર્થો :

- અન્ય સમસ્યાઓ માટે પણ આવાં પ્રયોગો હાથ ધરવાં જરૂરી.
- શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવાં આવશ્યક છે.

સારાંશ-41

શીમ / વિષય:- અંગ્રેજી

વિભાગ :- ઉચ્ચપ્રાથમિક

સંશોધનનુંશીર્ષક :- ધોરણ આઠના વિદ્યાર્થીઓ અંગ્રેજી વિષયમાં રસ લેતા નથી.

ભાષા :- ગુજરાતી

સંશોધકનુંનામ :- ટપૂભાઇ એમ ડોડીયા

વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩

૧. પ્રાસ્તાવિક :-

- શિક્ષકસજ્જતા તાલીમમાં આવનાર શિક્ષકમિત્રો તરફથી આ વિષયમાં મુશ્કેલી પડશે તેવી રજૂઆતો આવતી હતી. તેથી પ્રાસલી પે સેન્ટર શાળા ધોરણ 8 ના બાળકો અંગ્રેજી વિષય નું સામાન્ય જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી વ્યવહારિક જીવન માટે જરૂરી અંગ્રેજી જ્ઞાન મેળવી આગળ આવી શકે તે અપેક્ષાએ વિદ્યાર્થીઓને અંગ્રેજીમાં રસ લેતા કરવા આ પ્રયોગ હાથ ધર્યો.

૨. સંશોધન નો હેતુ / સંશોધનના પ્રશ્નો / ઉત્કલ્પના :-

જે રીતે ચોક્કસ ધ્યેય વિના સાચો માર્ગ ન મળે અને કાર્ય સિદ્ધ ન થાય એમ ચોક્કસ હેતુ વિના સંશોધનકાર્ય ન બને. હેતુ નક્કી કરવાથી કાર્ય ગતિશીલ બને ઉપરાંત સમય શક્તિને નાણાનો વ્યય થતો અટકે ,આથી પ્રયોજકે તેના ક્રિયાત્મક સંશોધન હેતુઓ નીચે મુજબ નક્કી કર્યા હતા.

- I. બાળકોને અંગ્રેજી વિષય ની ક્યાશ દૂર કરવી
- II. બાળકો અંગ્રેજી વિષય પરત્વે રસ કેળવે
- III. બાળકોની વૈચારિક શક્તિ ખીલે
- IV. અંગ્રેજી ભાષાનો વ્યવહારિક ઉપયોગ સમજે
- V. અંગ્રેજી વિષયની અગત્યતા સમજતો થાય
- VI. વિદ્યાર્થીઓના આત્મવિશ્વાસમાં વધારો થાય
- VII. શિક્ષણકાર્યને વેગ મળે

૩. પદ્ધતિ :-

૩.૧અભ્યાસની રૂપરેખા :-

આ ક્રિયાત્મક સંશોધન માટેની યોજના નીચે મુજબ હતી.

પ્રથમતબક્કો:- વિદ્યાર્થીઓને જૂથમાં વિભાજિત કરી એકબીજા વિદ્યાર્થીઓને અંગ્રેજી મૂળાક્ષરો વિશે પૂછવામાં આવ્યું. અને ત્યારબાદ મૂળાક્ષરોની સમા જઆપવામાં આવી.

બીજો તબક્કો :- વિદ્યાર્થીઓના ગૃહકાર્ય બુકનો અભ્યાસ કરી કરી બાળકોને આપવામાં આવતા ગૃહકાર્ય ની નબળી બાબતની ચર્ચા કરવામાં આવી.

ત્રીજો તબક્કો :- અંગ્રેજીમાં એક્શન સોંગ હાવભાવ સાથે ગવડાવવામાં આવ્યા. અંગ્રેજી કાર્ટૂન ફિલ્મ, સમાચારપત્ર, ન્યૂઝચેનલ, અંગ્રેજી પિક્ચર સ્ટોરી બુક, વગેરેનો મહાવરો પૂરો પાડવામાં આવ્યો..

૩.૨ નમુનો :-

સહેતુક નમુનો પ્રાસલી પ્રા શાળાના ધોરણ ૪ ના વિદ્યાર્થીઓ,

૩.૨ ઉપકરણ:-

પ્રમાણિત ઉત્તર કસોટી અને પૂર્વકસોટી

૩.૪ માહિતી એકત્રીકરણની રીત :-

દ્રશ્ય સાધનોના માધ્યમ દ્વારા પ્રાયોગિક જૂથને અધ્યાયન નિયંત્રિત જૂથને પરંપરાગત રીતે અધ્યાયન ઉત્તર કસોટી માં શૈક્ષણિક સિદ્ધિનું માપન.

૩.૫ માહિતીનું પૃથ્થકરણ:-

કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલા પ્રાપ્તાંકોનું અંકશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથ્થકરણ

૪. પરિણામો / તારણો :-

પ્રાપ્ત માહિતી ની રજૂઆત પરથી નીચે મુજબના તારણો પ્રાપ્ત થયા

- પ્રત્યેક તબક્કાઓને અંતે અંગ્રેજી વિષયમાં રસ લેનારની સંખ્યામાં ક્રમશઃ વધારો જોવા મળેલ હતો.
- અંગ્રેજી માં પાયા ની કયાસ દૂર થતા અંગ્રેજી વિષયમાં રસ લેનાર ની સંખ્યામાં ક્રમશઃ વધારો થતો જોવા મળેલ હતો.
- વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ કરવાથી વિદ્યાર્થીઓમાં કાર્યશક્તિ ખીલી ઉઠે છે જેથી અંગ્રેજીમાં તેને રસ પડે છે.
- વિદ્યાર્થીઓને અંગ્રેજીમાં વારંવાર દ્રશ્ય -શ્રાવ્ય મહાવરો પૂરો પડવાથી અંગ્રેજી સરળતાથી શીખે છે.
- હોશિયાર વિદ્યાર્થી પાસે નબળા વિદ્યાર્થી ઝડપથી શીખે છે જેથી અંગ્રેજી જેવા વિષયમાં જૂથકાર્ય કરાવવું જોઈએ.
- અંગ્રેજી વિષયનું શિક્ષણકાર્ય હંમેશા પ્રથમ તાસમાં કરવાથી વિદ્યાર્થીઓની સક્રિયતા વધે છે

૫. સંશોધન ફલિતાર્થો :-

અન્ય ધોરણ અને વિષયો માટે પણ આ પ્રયોગો હાથ ધરવા જરૂરી.

શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવા આવશ્યક છે.

સારાંશ-42

- થીમ / વિષય :- ગણિત
- વિભાગ :- ઉચ્ચ પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક :- ધો 6 ના વિદ્યાર્થીઓ લ.સા.અ. અને ગુ.સા.અ.માં સમસ્યા અનુભવે
- ભાષા :- ગુજરાતી
- સંશોધકનું નામ :- મોરાસિયા જયેશભાઈ જે. આ.શિ. શાહડેસર પ્રા.શાળા તા.ઉના , જિ -ગીર સોમનાથ
- વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩

૧.પ્રાસ્તાવિક :-

શિક્ષક પોતાના વર્ગખંડનાં શિક્ષણ કાર્યમાં અને શાળા પ્રવૃત્તિઓમાં કેટલીકસમસ્યાઓ અનુભવે છે. આ સમસ્યાઓનો વૈજ્ઞાનિક ઢબે અભ્યાસકરી ઉકેલ મેળવવાનો માર્ગપ્રસ્તુત સંશોધનમાં વિદ્યાર્થીઓની ગાણિતિક મુદો લ.સા.અ. અને ગુ.સા.અ. આવડે અનેગણિત પ્રત્યે રસ દાખવે તેવા પ્રયત્ન હાથ ધરેલ છે

૨. સંશોધનનો હેતુ / સંશોધનના પ્રશ્નો / ઉત્કલ્પના :-

- વિદ્યાર્થીઓને સૌ પ્રથમ ગણિતિક નમૂના દ્વારા પાચો શીખાવવા માં આવે તો
- વિદ્યાર્થીઓને રમત ગમત દ્વારા ભા. ગુ. સ. બા.શીખવાવામાં આવે તો.
- વિદ્યાર્થીઓના સમૂહમાં ઘડિયાગાન કરાવવામાં આવે તો.
- વિદ્યાર્થીઓને ઘડિયા અને ભા. ગુ. સા. બા. ની મદદ થી લ. સા. અ. અને ગુ.સા. અ. ના ઉદારણ ઉકેલવામાં આવે તો.

૩. પદ્ધતિ :-

૩.૧ અભ્યાસની રૂપરેખા :-

- પ્રાયોગિક પદ્ધતિ

૩.૨ નમુનો :-

સહેતુક નમુનો શહડેસર પ્રા.શાળાના ધોરણ 6 ના વિદ્યાર્થીઓ, જેની કુલ સંખ્યા 20 હતી°

૩.૨ ઉપકરણ:-

- સમસ્યાને હલ કરવા નીચે મુજબ પંદર દિવસના કાર્યનું સુધારકાર્ય આયોજન કર્યું હતું.
- પ્રમાણિત ઉત્તર કસોટી અને પૂર્વ કસોટી.

૩.૪માહિતી એકત્રીકરણની રીત :-

- પંદર દિવસના કાર્યનું સુધારકાર્ય આયોજન કરીને શૈક્ષણિક સિદ્ધિ નું માપન.

૩.૫ માહિતીનું પૃથ્થકરણ :

- કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલા પ્રાપ્તાંકોનું અંક રમત-ગમત અને ઘડિયાગાન દ્વારાપૃથ્થકરણ.

૪. પરિણામો / તારોણો:-

- વિદ્યાર્થીઓ નિયમિત ઘડિયા ગાન કરતાં થયા.
- વિદ્યાર્થીઓ જુથ કાર્ય દ્વારા ભા.ગુ.સ.બા. શીખતા થયા.
- વિદ્યાર્થીઓ વૈદિક ગણિત દ્વારા સરળતાથી ગુણાકાર અને ભાંગાકાર શીખતા થયાં.
- વિદ્યાર્થીઓ ગુણાકાર અને ભાંગાકારની મદદથી સરળતાથી લ.સા.અ.અનેગુ.સા.અ. શીખતા થયા.

૫. સંશોધન ફલિતાર્થો :-

- માર્ગદર્શન અને પ્રોત્સાહન આપવાથી કોઈ શાળા કે વર્ગના વિદ્યાર્થીને જ નહીં પરંતુ કોઈ પણવ્યક્તિને ગાણિતિક મુદ્દા શીખવી શકાય.

સારાંશ-43

- વિષય : કલસ્ટરની અમુક શાળાના વિદ્યાર્થીઓ વ્યસન કરે છે.
- વિભાગ: ઉચ્ચ પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક : કલસ્ટરની અમુક શાળાના વિદ્યાર્થીઓ વ્યસન કરે છે
- સંશોધકનું નામ : જોટવા દેવશીભાઈ
- માર્ગદર્શકનું નામ : રામ સામતભાઈ સી.આર.સી.
- પેરક: વી.એમ.પંચાણીયા પ્રાચાર્ય,જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન, ગીરસોમનાથ
- વર્ષ:૨૦૨૨-૨૩

સારાંશ

*પ્રસ્તાવના :

ચાંડૂવાવ કલસ્ટરની અમુક શાળાના અમુક વિદ્યાર્થીઓ વ્યસન કરે છે જે અવગુણ સુધારવા અને તેને સારી બાબત તરફ પ્રેરવા અને વ્યસનથી થતાં નુકશાનના ખ્યાલ આપવા આથી પ્રસ્તુત ક્રિયાત્મક સંશોધન હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું.

*સમસ્યા :

ચાંડૂવાવ કલસ્ટરની અમુક શાળાના અમુક વિદ્યાર્થીઓ વ્યસન કરે છે

*સંશોધનનાં હેતુઓ :

– ચાંડૂવાવ કલસ્ટરની કેટલી શાળાના બાળકો વ્યસન કરે છે તેની જાણકારીમેળવવી.

– ધોરણ ૩થી ૮નાં વિદ્યાર્થીઓને વ્યસન અંગે આપેલ માહિતી અને થતાં નુકશાન અસરકારકતા તપાસવી.

*ઉત્કલ્પનાઓ :

–વિદ્યાર્થીઓને વ્યસનથી થતાં નુકશાન અંગે જાણકારી આપવામાં આવે તો તે વ્યસનથી દૂર રહે છે.

–વિદ્યાર્થીઓને કુશંગત છોડાવવા પ્રયત્ન કરવામાં આવે તો તે તેના થી દૂર રહે છે .

–વિદ્યાર્થીઓને સ્માર્ટનેશની પરીભાષા સમજાવાય તો તેઓનું વ્યસન છોડાવી શકાય.

–વિદ્યાર્થીઓને તાણ દૂર કરવાના બીજા રસ્તા સમજાવવામાં આવે તો વ્યસનથી દૂર થઈ શકે.

*પદ્ધતિ :

- અભ્યાસની રૂપરેખા :

– મુલાકાત પદ્ધતિ.

- નમૂનો :

– ચાંડૂવાવ કલસ્ટરની અમુક શાળાના અમુક વિદ્યાર્થીઓ.

- ઉપકરણ : કેન્સર પીડિતના ફોટોગ્રાફ અને પોસ્ટર.
- માહિતી એકત્રીકરણની રીત :

– પૂર્વ કસોટીને આધારે નિદાન. ઉપચાર સ્વરૂપે વિદ્યાર્થીઓને માન્ય લેખનરીતિ અંગે સમજ,ઈતર વાંચન અને પ્રશ્નોત્તરી દ્વારા અર્થગ્રહણ અને શબ્દ સમૃદ્ધિ માટેની તક, નિબંધલેખન, વાર્તા લેખન, પત્ર લેખન, અહેવાલ લેખનજેવાં માર્ગ સૂચિત લેખન કાર્ય દ્વારા સ્વતંત્ર લેખનનો મહાવરો. ઉત્તર કસોટીમાં શૈક્ષણિક સિદ્ધિનું માપન.

- માહિતીનું પૃથક્કરણ :

– કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલાં પ્રાપ્તાંકોનું આંકશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથક્કરણ.

*પરિણામો/તારણો :

– બધા વિદ્યાર્થીઓને રોજરોજ વ્યસનની અસર સમજાવી તેના પરિણામે મોટાભાગના વિદ્યાર્થીઓન આ વ્યસનો ઓછા કરવા સહમત થયા.

–ધીરે ધીરે વિદ્યાર્થીઓ પહેલા બે દિવસ પછી ચાર દિવસ પાન તમાકુનો ત્યાગ કર્યો અને પછી બધા જ વિદ્યાર્થીઓએ વ્યસન ન કરવામાં સાથ આપ્યો .

–જ્યારે કેન્સરગ્રસ્ત વ્યક્તિઓના ફોટા અને મુલાકાત કરાવવામાં આવી ત્યારે વિદ્યાર્થીઓને પર તેની ઘેરી અસર પડી અને ક્યારેય વ્યસન ન કરવાનો સંકલ્પ લીધો.

*સંશોધનનાં ફલિતાર્થો :

–પ્રસ્તુત સંશોધન ચાંડૂવાવ કલસ્ટરની અમુક શાળાના અમુક વિદ્યાર્થીઓ વ્યસન કરે છે તે અંગે કરવામાં આવેલ હતું. વિદ્યાર્થીઓ સાથે વધુ સમય વિતાવવાથી તેમના વિશેની વિસ્તૃત માહિતી મળી જેના પરિણામે તેઓ શા માટે વ્યસન કરે છે? તેના ચોકકસ કારણો શકાયા.

_આ સંશોધન વર્ગશિક્ષકને તેમજ શાળાને આવી સમસ્યાઓ સુધારવામાં મદદરૂપ બનશે.

સારાંશ-44

- થીમ / વિષય :- ભાષા શિક્ષણ
- વિભાગ :- પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક :-“ધોરણ 7 ની વિદ્યાર્થીનીઓની અંગ્રેજી લેખનમાં તથા બોલવામાં પડતી મુશ્કેલીઓ.’
- ભાષા :- ગુજરાતી
- સંશોધકનું નામ :- પરબતભાઈ ચાંડેરા
- વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩

૧.પ્રાસ્તાવિક :-

અંગ્રેજી ભાષાને જ્યારે ઇન્ટરનેશનલ લેન્ગવેજ તરીકે બિરુદ મળે જ છે ત્યારે અંગ્રેજી શિક્ષણ મહત્વનું બની જાય છે . આજના આધુનિક સમયમાં અંગ્રેજી ભાષાના જ્ઞાન વગર કોઈપણ કાર્ય શક્ય બનતું નથી. ચાહે તે મોબાઈલ, કોમ્પ્યુટર ના કાર્યો, ટેક્નિકલ લાઈનના કાર્યો તથા આઈટી સેક્ટર તથા બેન્કિંગ સેક્ટર માટે અંગ્રેજી ની આવશ્યકતા રહે છે. એટલા માટે જ રોજિંદા વ્યવહાર માટે અંગ્રેજી બોલતા તથા લખતા આવડે તે જરૂરી બન્યું છે . તેથી આંકોલવાડી કન્યા શાળા ધોરણ 7 ની વિદ્યાર્થીનીઓને બોલવામાં ક્યાં તકલીફ પડે છે? લખવામાં ક્યાં તકલીફ પડે છે? તેમની ભૂલો કઈ કઈ જગ્યાએ થાય છે? તે જાણવા માટે નો પ્રસ્તુત એક નમ્ર પ્રયાસ છે.

૨. સંશોધનનો હેતુ / સંશોધનના પ્રશ્નો / ઉત્કલ્પના :-

સસંશોધન માટે ક્રિયાત્મક કલ્પનાઓની રચના કરી તે નીચે મુજબ છે.

- ધોરણ 7 ની વિદ્યાર્થીનીઓની અંગ્રેજી લેખનમાં તથા બોલવામાં પડતી મુશ્કેલીઓનો અભ્યાસ કરવો.
- ઉપર્યુક્ત સમસ્યાઓમાં આ બાબતો ધ્યાનમાં આવે છે કે , જેમાં શિક્ષક કે શાળાને લગતી સમસ્યાઓમાં શિક્ષક પોતે પોતાની જવાબદારીથી ભૂમિકા અદા કરે તો ભૂલો સુધારી શકે છે અને વાંચનને લગતી સમસ્યા માંથી બહાર આવી શકશે . વિદ્યાર્થીનીઓની અંગ્રેજી લેખન માટેની ખૂટતી કડી જાણી તે માટે યોગ્ય પ્રયત્નો હાથ ધરવા.

૩. પદ્ધતિ :-

૩.૧ અભ્યાસની રૂપરેખા :-

- ◆ પ્રાયોગિક પદ્ધતિ

૩.૨ નમુનો :-

- ◆શ્રી આંકોલવાડી કન્યા શાળા, તાલુકો-તાલાલા, જીલ્લો- ગિર સોમનાથ.

૩.૨ ઉપકરણ:-

- ◆ પ્રમાણિત ઉત્તર કસોટી અને પૂર્વ કસોટી

૩.૪ માહિતી એકત્રીકરણની રીત :-

પ્રસ્તુત ક્રિયાત્મક સંશોધન પાયાની જરૂરી માહિતીનું એકત્રીકરણ મેં નીચે મુજબ કરવામાં આવ્યું હતું.

1. વ્યક્તિગત મુલાકાત લઈને.
2. વિદ્યાર્થીની કસોટી લઈને.

૩.૫ માહિતીનું પૃથ્થકરણ :-

- ◆ કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલા પ્રાપ્તિઓનું અંક શાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથ્થકરણ

૪. પરિણામો / તારોણો:-

- ◆ ક્રિયાત્મક સંશોધન કાર્યનું જુદી જુદી રીતે મૂલ્યાંકન નીચેની બાબતોના આધારે કરવામાં આવ્યું
- ◆ શિક્ષકવાંચન સ્પર્ધાનું આયોજન હાથ ધરી મૂલ્યાંકન કરી શક્યા.
- ◆ શિક્ષકે વિદ્યાર્થીઓને શ્રુતલેખન કરાવી તેનું મૂલ્યાંકન કર્યું.
- ◆ શિક્ષકે કા.પા. પર લખેલા લેખનકાર્ય કરી વાંચન કરાવ્યું અને તેનું મૂલ્યાંકન કરી શક્યા.
- ◆ .

૫. સંશોધન ફલિતાર્થો :-

- ✓ વિદ્યાર્થીઓને શુદ્ધ વાંચનનું મહત્વ સમજાવી વાંચન કાર્યમાં રસ રૂચીદાખવતા કરી શકાય છે.
- ✓ વાંચન સ્પર્ધા યોજીને વિદ્યાર્થીઓને પ્રોત્સાહિત કરી વાંચનમાં સુધારો લાવી શકાય.

સારાંશ-45

- થીમ / વિષય :- ભાષા શિક્ષણ
- વિભાગ :- ઉચ્ચ પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક :- ‘ઘોરણ – ૭ ની વિદ્યાર્થીનીઓ યોગ્ય રીતે ગૃહકાર્ય કરતી નથી.’
- ભાષા :- ગુજરાતી
- સંશોધકનું નામ :- મયુરભાઈ વસોયા
- વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩

૧. પ્રાસ્તાવિક :-

ગુજરાત રાજ્યમાં સર્વ શિક્ષા અભિયાન મિશન પ્રોજેક્ટ દિન -પ્રતિદિન સફળતાના સોપાનો સર કરી રહ્યા છે . આધુનિક સમાજ શિક્ષણને નૂતન પ્રવૃત્તિઓ અને પ્રવાહોવાનું શિક્ષણ માંગે છે . તેથી આજના આધુનિક પ્રવાહોથી વાકેફ થઈ તેની સાથે તાલ મેળવવો હવે આવશ્યક જ , નહીં પરંતુ ખૂબ જ અનિવાર્ય અંગભની રહ્યું છે.

પ્રવર્તમાન સમયમાં શિક્ષક વર્ગખંડમાં શિક્ષણ કાર્ય કરતાં કે વર્ગ બહારની વિદ્યાર્થીઓની પ્રવૃત્તિ ઓનું અવલોકન કરતાં અનેક સમસ્યાઓનો ઉકેલ લાવવો અનિવાર્ય થઈ રહ્યું છે . વિદ્યાર્થીઓ સારૂ ભણે તથા જીવનલક્ષી શિક્ષણ મેળવે તે જરૂરી બની ગયું છે . આ માટે પ્રવર્તમાન સમયમાં અનેક આધુનિક સંશોધનો અને પ્રયોગો હાથ ધરાઈ રહ્યા છે . પ્રવર્તમાન સમયમાં શિક્ષણ સુધારણા માટે ટીચિંગ સિસ્ટમ એપ્રોચ , અભિક્રમિક અધ્યયન ક્રિયાત્મક સંશોધન કરવામાં આવે છે . મનુષ્ય જીવનની પ્રગતિમાં સંશોધનના મૂળ રહેલા છે . આદિમાનવ જીવન અંગે આજના માનવના જીવનની કલ્પના કરીએ તો અર્વાચિન માનવનું સર્જન એ સંશોધનને આભારી છે . આવા સમયે અમારી શાળાની ઘોરણ ૭ ની વિદ્યાર્થીનીની ગૃહકાર્ય બાબતે નિષ્ક્રિયતા જોતા આ સંશોધન કરવાની ઇચ્છા થઈ આવી.

૨. સંશોધનનો હેતુ / સંશોધનના પ્રશ્નો / ઉત્કલ્પના :-

- ♦ જો શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓનું ગૃહકાર્ય નિયમિત તપાસે તો વિદ્યાર્થીઓ ગૃહકાર્ય યોગ્ય રીતે કરતા થશે.
- ♦ જો શિક્ષક ગૃહકાર્ય આપવામાં વિદ્યાર્થીઓની રસ અને રૂચિ ધ્યાનમાં રાખી ગૃહકાર્ય આપે તો વિદ્યાર્થીઓ ગૃહકાર્ય યોગ્ય રીતે કરતા થશે.
- ♦ જો શિક્ષક ગૃહકાર્યના મહત્વ વિશે સમજાવશે તો વિદ્યાર્થીઓ ગૃહકાર્ય યોગ્ય રીતે કરતા થશે.
- ♦ જો શિક્ષક વિદ્યાર્થીઓને યોગ્ય રીતે માર્ગદર્શન તો વિદ્યાર્થીઓ ગૃહકાર્ય યોગ્ય રીતે કરતા થશે.

૩. પદ્ધતિ :-

૩.૧ અભ્યાસની રૂપરેખા :-

- ◆ પ્રાયોગિક પદ્ધતિ

૩.૨ નમુનો :-

- ◆ ‘ઘોરણ – ૭ ની વિદ્યાર્થીનીઓ યોગ્ય રીતે ગૃહકાર્ય કરતી નથી.’

૩.૨ ઉપકરણ:-

- ◆ પ્રમાણિત ઉત્તર કસોટી અને પૂર્વ કસોટી

૩.૪ માહિતી એકત્રીકરણની રીત :-

૩.૫ માહિતીનું પૃથ્થકરણ :-

- ◆ સંશોધન કાર્ય દરમિયાન મારે વિવિધ પાઠનો અભ્યાસ કરાવાનો હતો. જેમાં લેશનને અંતે તેના વિષયના સ્વાધ્યાય આપવાનું હતું. તે સ્વાધ્યાય તપાસતી વખતે મને જાણવા મળ્યું કે વિદ્યાર્થીઓ સ્વાધ્યાય યોગ્ય રીતે કરતા નથી.

૪. પરિણામો / તારોણો:-

- ◆ વિદ્યાર્થીઓના અવલોકન પરથી એ જાણવા મળ્યું હતું કે વર્ગના લગભગ ૮ ૦% વિદ્યાર્થીઓ ગૃહકાર્ય યોગ્ય રીતે કરતા ન હતા.
- ◆ જ્યારે આશરે ૯૦% વિદ્યાર્થીઓ નિયમિત યોગ્ય રીતે ગૃહકાર્ય લાવતા હતા. જ્યારે ૨૦ % વિદ્યાર્થી ઓ ગૃહકાર્ય સંપૂર્ણ પણે લાવતા જ નહોતા.

૫. સંશોધન ફલિતાર્થો :-

● પ્રસ્તુત સંશોધન કાર્ય શ્રી શ્રી આંકોલવાડી કન્યા શાળા માં અભ્યાસ કરતાં વિદ્યાર્થીઓ ગૃહકાર્ય યોગ્ય રીતે કરતા ન હોવાથી આ સંશોધન કાર્ય હાથ ધરાયેલ હતું . વિસ્તૃત રીતે અવલોકન, પૃથ્થકરણ અને અર્થઘટન કરવાથી તેમાં ચોક્કસપરીણામ મળ્યા . અને વિદ્યાર્થીઓ ગૃહકાર્ય યોગ્ય રીતે કરતાં થયાં.

● આ સમસ્યા ઘોરણ -૭ માં જ નહીં હોય પણ અન્ય વર્ગોમાં પણ હશે . તો આ અન્ય સમસ્યાઓના નિવારણ માટે સંશોધન કરવામાં યોગ્ય કરવામાં પ્રાપ્ત થશે . ક્રિયાત્મક સંશોધનએ શિક્ષકની ગુણવત્તા વધારવા માટે એક અમૃતકુંભ સમાન છે.

સારાંશ-46

- થીમ / વિષય :- ભાષા શિક્ષણ
 - વિભાગ :- ઉચ્ચ પ્રાથમિક
 - સંશોધનનું શીર્ષક :- શ્રી જરગલી પ્રાથમિક શાળાના ધોરણ ૬ થી ૮ ના વિદ્યાર્થીઓ ગણિત વિષયની અધ્યયન નિષ્પત્તિમાં કયાશ ધરાવે છે.
 - ભાષા :- ગુજરાતી
 - સંશોધકનું નામ :- પારસભાઈ હિરપરા, મુખ્ય શિક્ષક શ્રી જરગલી પ્રાથમિક શાળા
 - વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩
- ❖ પ્રસ્તાવના : “ ક્રિયાત્મિક સંશોધન એ કેળવણી ક્ષેત્રની નાની સિંચાઈ યોજના છે.” - ગુણવંત શાહ
- ❖ હેતુઓ :
- બાળકોને ગણિત વિષયનો હાઉઓછો લાગે.
 - ગણિતના પાયાના ખ્યાલો સ્પષ્ટ રીતે શીખે.
 - ગણિતમાં ગુણાકારનું મહત્વ સમજે.
 - અવિભાજ્ય સંખ્યાઓ ઓળખે તથા વિભાજ્યતાની ચાવીઓનો વધુમા વધુ ઉપયોગ કરતા થાય.
 - બાળકો અવયવ-અવયવી એકમને લગતા કઠીન મુદ્દા સરળતાથી શીખે .
- ❖ વ્યાપકવિશ્વ :- પ્રસ્તુત અભ્યાસ માટે સંશોધકે વ્યાપકવિશ્વ તરીકે શ્રી જરગલી પ્રાથમિક શાળા પસંદ કરી હતી.
- ❖ નમૂનો : - અહીં વ્યાપકવિશ્વ એ જ નમૂનો હતો.
- ❖ ઉપકરણ :- પ્રસ્તુત અભ્યાસ માટે સંશોધકે ધોરણ-૬ થી ૮ એકમ કસોટી તથા સત્રાંત કસોટીઓના પરિણામોનો આધારે ગણિત વિષયની અધ્યયન નિષ્પત્તિઓની કયાશ વિશે જાણવાનો પ્રયત્નો કર્યા હતા. સંશોધનની શરૂઆતમાં અને સંશોધનના અંતે કસોટીઓનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. આ માટે એકમ કસોટીના પ્રશ્નપત્રોનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો.
- ❖ પદ્ધતિ :- યર્ચા પદ્ધતિ , પ્રશ્નોત્તરી પદ્ધતિ, નિદર્શન પદ્ધતિ પ્રિ અને પોસ્ટ ટેસ્ટમાં મેળવેલ પરિણામોની તુલના
- ❖ માહિતીનું વિશ્લેષણ :- પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં પ્રશ્નપત્ર દ્વારા માહિતીનું વિશ્લેષણ કરવામાં આવ્યું હતું.

❖ તારણો : -

- ૬૫.૬૨% વિદ્યાર્થીઓને ગણિત વિષય ભણવો ગમતો ન હતો. અન્ય વિષયોની સરખામણીમાં ૧૧.૫૦% વિદ્યાર્થીઓને ગણિત વિષય સાવ સહેલો લાગતો હતો જ્યારે ૨૨.૦૦ % વિદ્યાર્થીઓને થોડો અધરો લાગતો હતો જ્યારે ૬૬.૫૦% વિદ્યાર્થીઓને આ વિષય ખુબ અધરો લાગતો હતો. ૧૦.૦૦% વિદ્યાર્થીઓ એમ માનતા હતાં કે શિક્ષકો સારું ભણાવતા નથી. ૪૫.૫૦% વિદ્યાર્થીઓને ઘરે કોઈ ભણાવતું નથી. ૧૫.૬૬% વિદ્યાર્થીઓ શાળામાં અનિયમિત આવતા હતાં.
- સતત ત્રણ દિવસથી વધુ ગેરહાજર રહેનાર બાળકોના વાલીને મળી શિક્ષણનું મહત્વ સમજાવ્યું અને બાળકોને શાળામાં નિયમિત મોકલવા જણાવ્યું. હાલમાં ૭.૨૦% બાળકો જ ગેરહાજર રહે છે. દરરોજ પ્રાર્થનામાં કોયડા ઉકેલ કરાવવાથી બાળકોને ગણિત વિષયમાં ખુબ રસ પાડવા લાગ્યો. હાલમાં ૭૦.૦૦% બાળકોને ગણિત વિષય ઓછો અધરો લાગે છે. મ.ભો. વખતે બાળકો પાસે ઘડિયાગાન કરાવતા હાલમાં ૭૭.૮૦% બાળકોને ઘડિયા કંઠસ્થ થયા છે. બાળકોનું સમયાંતરે વ્યક્તિગત મૂલ્યાંકન કરી નબળા બાળકો ઉપર વિશેષ ધ્યાન આપવાથી હાલમાં ૮૦.૩૦% બાળકોને એકમમાં સમજ પડે છે.

❖ અનુકાર્ય :

- ⇒ બાળકો નિયમિત શાળામાં આવતા થાય તે ધ્યાન રાખવું.
- ⇒ ભયમુક્ત અને મિત્રતાપૂર્ણ વર્ગનું વાતાવરણ બનાવવું.
- ⇒ વિવિધ શૈક્ષણિક પદ્ધતિઓ તથા અભ્યાસની અને અભ્યાસ બહારની)વિષયને સંલગ્ન (પ્રવૃત્તિઓ પરવધુ ભાર આપવો.
- ⇒ વિવિધ ગાણિતિક કોયડા કે ઉખાણા ઉકેલોનો વધુ ઉપયોગ કરાવવો જેથી બાળકોને ગણિત વિષયનો હાઉ ઓછો થાય.
- ⇒ ગણિતમાં દરેક એકમ આગળના વર્ષો માટે પાયાનું કામ કરે છે તેથી કોઈ એકમમાં બાળકો નબળા ના રહી જાય તેનું ધ્યાન રાખવું.
- ⇒ શિક્ષકે પૂર્વતૈયારી સાથે જ વર્ગમાં જવું.
- ⇒ જૂથ કાર્ય પર વધુ ભાર મુકવો.
- ⇒ સમયાંતરે પુનરાવર્તન કરાવવું તથા નબળા બાળકો પર વધુ ધ્યાન આપવું.

સારાંશ-47

- થીમ / વિષય:- અંગ્રેજીશિક્ષણ
- વિભાગ :- ઉચ્ચપ્રાથમિક
- સંશોધનનુંશીર્ષક :- ધોરણ-૬નાં વિદ્યાર્થીનું અંગ્રેજી વાંચન નબળું છે.
- ભાષા :- ગુજરાતી
- સંશોધકનુંનામ :- ચોથાણી ભાવેશ પી.
- વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩

૧. પ્રાસ્તાવિક :-

- શિક્ષણમાં ગુણવત્તા લાવવા સમય સમયે આવશ્યક છે. જે અન્વયે અંગ્રેજી શિક્ષણમાં ધોરણ ૬થી ૮ ના પાઠ્યપુસ્તક માટે સરળ શૈક્ષણિક કાર્યક્રમની સંરચના કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે. ચાર્ટનો ઉપયોગ કરે છે

૨. સંશોધનનોહેતુ / સંશોધનનાપ્રશ્નો / ઉત્કલ્પના :-

- ગીરસોમનાથ જિલ્લાના ધોરણ-૬ નાં વિદ્યાર્થીનું અંગ્રેજી વાંચન નબળું છે. માટે વિવિધ ઉપકરણોનો વિનિયોગ કરી સુધારાલક્ષી કાર્યક્રમ તૈયાર કરવો.

૩. પદ્ધતિ :-

૩.૧અભ્યાસની રૂપરેખા :-

વાંચનપદ્ધતિ

૩.૨ નમુનો :-

સહેતુક નમુનો પાંડેરી પ્રાથમિક શાળાનાં ધોરણ-૬ નાં વિદ્યાર્થીઓ, જેની કુમાર-14, કન્યા-05, કુલ-19 હતી

૩.૨ઉપકરણ:-

પ્રમાણિત વાંચન કસોટી અને પૂર્વકસોટી

૩.૪ માહિતી એકત્રીકરણની રીત :-

દ્રશ્ય સાધનોના માધ્યમ દ્વારા વાંચન જૂથને અધ્યાયન નિયંત્રિત જૂથને પરંપરાગત રીતે અધ્યાયન વાંચન કસોટી દ્વારા શૈક્ષણિક સિદ્ધિનું માપન.

૩.૫ માહિતીનું પૃથ્થકરણ:-

કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલા પ્રાપ્તાંકોનું અંકશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથ્થકરણ

૪. પરિણામો / તારોણો :-

- વાંચન જૂથ પર વાંચનનું અમલીકરણ કરતા તેઓમાં વધારો જોતા વાંચનની અસરકારકતા જોવા મળી.
- વાંચન જૂથને નિયંત્રિત જૂથ કરતા સરેરાશ વધુ ગુણ પ્રાપ્ત થયા જે નોંધનીય છે.

પ. સંશોધન ફલિતાર્થો :-

- અન્ય ભાષામાં માટે પણ આ વાંચન હાથ ધરવા જરૂરી.
- શિક્ષણમાં સઘનતા

સારાંશ-48

- થીમ / વિષય :- ગણિત
- વિભાગ :- નિમ્નપ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક :-ગુણાકાર અને ભાગાકારની પ્રક્રિયા સમજવામાં મુશ્કેલી
- ભાષા :- ગુજરાતી
- સંશોધકનું નામ :- બારડ પ્રદીપકુમાર જગમલભાઈ
- વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩

૧.પ્રાસ્તાવિક :-

◆શિક્ષણમાં ગુણવત્તા લાવવા સમય સમયે આવશ્યક છે. જે અન્વયે વિજ્ઞાન શિક્ષણમાં ધોરણ ૩થી ૬ના પાઠ્યપુસ્તક માટે સરળ શૈક્ષણિક કાર્યક્રમની સંરચના કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે.ચાર્ટનો ઉપયોગ કરે છે

૨. સંશોધનનો હેતુ / સંશોધનના પ્રશ્નો / ઉત્કલ્પના :-

◆ગીરસોમનાથ જિલ્લાના ધોરણ ૩થી ૬ના પાઠ્યપુસ્તકમાં ગણિત ભાગાકાર અને ગુણાકાર સરળીકરણ કરવા માટે વિવિધ ઉપકરણોનો વિનિયોગ કરી સુધારા લક્ષી કાર્યક્રમ તૈયાર કરવો.

◆ધોરણ ૩થી ૬ના ગણિત વિષય ગુણાકાર અને ભાગાકાર નું પુનરાવર્તન. આ અંગેના કાર્યક્રમની અસરકારકતા તપાસવી.

૩. પદ્ધતિ :-

૩.૧ અભ્યાસની રૂપરેખા :-

◆પ્રાયોગિક પદ્ધતિ

૩.૨ નમુનો :-

◆સહેતુક નમુનો ભૂતડાદાદાપ્રા શાળાના ધોરણ ૩ થી ૬ જેની કુલ સંખ્યા ૪૦હતી

૩.૨ ઉપકરણ:-

◆પ્રમાણિત ઉત્તર કસોટી અને પૂર્વ કસોટી

૩.૪માહિતી એકત્રીકરણની રીત :-

◆દ્રશ્ય સાધનોના માધ્યમ દ્વારા પ્રાયોગિક જૂથને અધ્યાયન નિયંત્રિત જૂથને પરંપરાગત રીતે અધ્યાયન ઉત્તર કસોટીમાં શૈક્ષણિક સિદ્ધિ નું માપન.

૩.૫ માહિતીનું પૃથ્થકરણ :-

◆ કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલા પ્રાપ્તકોનું અંક શાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથ્થકરણ

૪. પરિણામો / તારોણો:-

◆પ્રાયોગિક જૂથ પર પ્રયોગનું અમલીકરણ કરતા તેઓમાં વધારો જોતા પ્રયોગની અસરકારકતા જોવા મળી.

◆પ્રાયોગિકજૂથનેનિયંત્રિતજૂથકરતાસરેરાશવધુગુણપ્રાપ્તથવાજેનોંધનીયછે.

પ. સંશોધન ફલિતાર્થો :-

◆અન્ય પ્રકરણો માટે પણ આ પ્રયોગો હાથ ધરવા જરૂરી.

◆શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવા આવશ્યક છે.

સારાંશ-49

- વિષય :ગણિત શિક્ષણ
- વિભાગ: ઉચ્ચ પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક : ધોરણ 5 ના બાળકો ને અવયવ અને અવયવી સમજવામાં મુશ્કેલી પડે છે
- સંશોધકનું નામ :કાછેલા કનકસિંહ એમ.
શ્રી હરમડીયા કન્યા પ્રા.શાળા,તાલુકો-ગીર ગઢડા,જિલ્લો-ગીર સોમનાથ
- માર્ગદર્શકનું નામ :શ્રી વી. એમ. પંપાણિયા , પ્રાચાર્યજિલ્લાશિક્ષણઅનેતાલીમભવન, ગીર સોમનાથ
- વર્ષ: ૨૦૨૨-૨૩

સારાંશ

- પ્રસ્તાવના :

આજે વિશ્વ હરણફાળ રીતે આગળ વધી રહ્યું છે . બાળકોમાં ગણિત-વિજ્ઞાનના પાયાના હેતુઓ સિદ્ધ થયેલા હશે તો જ બાળક આ ઝડપને પહોંચી વળશે અને વિશ્વ સાથે કદમ મિલાવી શકશે . વર્તમાન વિશ્વમાં વિજ્ઞાનના સઘન ઉપયોગને લીધે દરેક કાર્ય પરિણામલક્ષી બન્યું છે ત્યારે બાળકોની તાર્કિક શક્તિ ખીલવવા માટે ગણિત -વિજ્ઞાન જેવા વિષયો શાળામાં ભણાવવામાં આવે છે . વાલી અને સમાજમાં પણ એવી માન્યતા છે કે પોતાના બાળકો ઉચ્ચ ક્ષેત્રે ડોક્ટર , એન્જિનિયરીંગ, ટેકનિશિયન, સી.એ. વગેરે સારી તકો મેળવવા અને સફળતા પ્રાપ્ત કરવા ગણિત -વિજ્ઞાન જેવા વિષયો માટે પ્રાથમિક કક્ષાએથી જ વધુ સઘન શિક્ષણ તરફ લક્ષ આપે છે . વિદ્યાર્થીઓ પણ આ વિષયો પ્રત્યે વધુ ગંભીરતાથી વર્તે છે, છતાં ગણિત જેવા વિષયોમાં વધુ કયાશ રહેવાની માન્યતા લગભગ સર્વસામાન્ય છે.

આ સંસારમાં જો કોઈ સૌથી મોટું દાન હોય તો તે છે “વિદ્યાદાન અને જ્યારે પ્રભુએ આપણને આ કાર્ય કરવા માટે પસંદ કર્યા હોય ત્યારે આપણે તેને નિષ્ઠા પૂર્વક કરવું જ રહ્યું . આથી શાળામાં બધા જ બાળકો સરસ મજાનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરે પરંતુ ઘણીવાર અમુક પરિસ્થિતિમાં કોઈ કારણે બાળકો શાળાએ આવી જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી શકતા નથી . આથી મને આક્રિયાત્મક સંશોધનકરવાની પ્રેરણા થઈ.આથી ગીર ગઢડા તાલુકાની છેવાડા વિસ્તારની હરમડીયા ગામની સરકારી પ્રાથમિક શાળા ભણતા વિદ્યાર્થીઓ વિજ્ઞાન વિષયમાં વિદ્યુતપ્રવાહ અને તેની અસરો એકમમાં નબળા જોવા મળતા બાળકો માટે ક્રિયાત્મક સંશોધન કરવાની પ્રેરણા મળી.

- સમસ્યા :

કોડીનાર તાલુકાની છેવાડા વિસ્તારની હરમડીયા ગામની સરકારી કન્યા પ્રાથમિક શાળા આવેલી છે. જેમાં ધોરણ ૧ થી ૮ સુધીના વિદ્યાર્થીઓ અભ્યાસ કરે છે . તેમાં ધોરણ-૫ ના ગણિત વિષયના “અવયવ-અવયવી” મુશ્કેલી અનુભવે છે. આ વિદ્યાર્થીઓ પ્રસ્તુત સમસ્યાનું ક્ષેત્ર બને છે.

- સંશોધનનાં હેતુઓ :

– ધોરણ-૫ ના ગણિત વિષયના “અવયવ-અવયવી” એકમ સમજવામાં સરળતા.

• ઉત્કલ્પનાઓ :

- ગામડાના ૮૦% બાળકોને ઘરે જઈ કોઈ માર્ગદર્શન આપનાર કે મહાવરો કરાવનાર હોતું નથી. તેથી બાળકો ઘરે જઈ ફક્ત લેખન કામ જ કરે છે કંઠસ્થ કરતા નથી. જો શિક્ષક ધ્યાન રાખી સમયાંતરે ઘડિયા કે પલાખા નો મહાવરો કરાવતા રહેતો બાળકો તે ભૂલી જાય નહિ.
- બાળકોમાં જન્મજાત જ કાઈક નવું જાણવાની જીજ્ઞાસાવૃત્તિ હોય છે પણ સમયાંતરે અધરા વિષયોમાં તે બહુ ધ્યાન આપતો નથી. જો શિક્ષક પ્રાર્થનામાં કે તાસની શરૂઆતમાં કોઈ ગાણિતિક કોયડા કે ગાણિતિક ઉખાણા પૂછે અને બાળકોની સાથે તેની ચર્ચા કરે તો બાળકોને ગણિત વિષયમાં રસ પેદા થાય.

• પદ્ધતિ :

• અભ્યાસની રૂપરેખા :

– પ્રાયોગિક પદ્ધતિ.

• ઉપકરણ :

– એકમ કસોટીઓ તથા સત્રાંત કસોટીને પૂર્વ કસોટી તરીકે લીધેલ છે. સંશોધકે તૈયાર કરેલ ઉત્તર કસોટી.

• માહિતી એકત્રીકરણની રીત :

– પૂર્વ કસોટીને આધારે નિદાન. ઉપચાર સ્વરૂપે વિદ્યાર્થીઓને માન્ય લેખનરીતિ અંગે સમજ, ઈતર વાંચન અને પ્રશ્નોત્તરી દ્વારા અર્થગ્રહણ અને શબ્દ સમૃદ્ધિ માટેની તક, નિબંધ લેખન, વાર્તા લેખન, પત્ર લેખન, અહેવાલ લેખન જેવાં માર્ગ સૂચિત લેખન કાર્ય દ્વારા સ્વતંત્ર લેખનનો મહાવરો. ઉત્તર કસોટીમાં શૈક્ષણિક સિદ્ધિનું માપન.

• માહિતીનું પૃથક્કરણ :

– કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલાં પ્રાપ્તકોનું આંકશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથક્કરણ.

• પરિણામો/તારણો :

– ધોરણ 5 નાં ૮૦% વિદ્યાર્થીઓ જોડણી સંબંધિત ભૂલો કરતાં હતાં. પ્રયોગકાર્યને અંતે તેમાં ૬૦%નો ઘટાડો થયો.

– આયોજનબદ્ધ શૈક્ષણિક વર્ગકાર્ય દ્વારા અધ્યયન અનુભવો પૂરાં પાડવામાં આવ્યાં હોવાથી ઉત્તર કસોટીમાં ૭૦% વિદ્યાર્થીઓએ ૬૦%થી વધુ ગુણ મેળવ્યાં હતાં.

– વૈવિધ્યપૂર્ણ શૈક્ષણિક અભિગમોથી વિદ્યાર્થીઓમાં સ્વતંત્ર લેખન પ્રત્યે રસ જાગૃત કરી શકાય.

– શ્રવણ, વાંચન, કથન અને લેખનનાં વારંવાર મહાવરાથી વિદ્યાર્થીઓનાં અર્થગ્રહણ અને અભિવ્યક્તિમાં અસરકારક સુધારો લાવી શકાય.

–વિદ્યાર્થીઓનાં મનોભાવોને સમજવાં માટે લેખિતનોંધ ઉપયોગી સાબિત થાય છે.

• સંશોધનનાં ફલિતાર્થો :

–અન્ય સમસ્યાઓ માટે પણ આવાં પ્રયોગો હાથ ધરવાં જરૂરી.

– શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવાં આવશ્યક છે.

સારાંશ-50

- થીમ / વિષય :- ગણિતશિક્ષણ
- વિભાગ :- ઉચ્ચ પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક :- ધોરણ ૬ થી ૮ ના વિદ્યાર્થીઓ અપૂર્ણાંકસંખ્યામાં ભૂલ પડે છે.
- ભાષા :- ગણિત
- સંશોધકનું નામ :- મોલરીયા બંસીવાલા ગુલબરાય
- વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩
- પ્રાસ્તાવિક :-
 - ◆ શિક્ષણમાં ગુણવત્તા લાવવા સમય સમયે આવશ્યક છે. જે અન્વયે ગણિત વિષયના શિક્ષણમાં ફક્ત વર્ગખંડમાં શિક્ષણકાર્ય તેમજ વર્ગખંડની બહારની પ્રવૃત્તિ દ્વારા શિક્ષણકાર્ય કરવી શકાય છે.
- સમસ્યાક્ષેત્ર:-
 - ◆ નીચે જણાવેલ સમસ્યા વિદ્યાર્થીઓના શિક્ષણ સંબંધિત સમસ્યા છે.
- સમસ્યા :-

ધોરણ ૬ થી ૮ ના વિદ્યાર્થીઓને અપૂર્ણાંક સંખ્યામાં ભૂલ પડે છે.

પાયાની માહિતી અને સમસ્યાનું પૃથક્કરણ :

અમે સૌપ્રથમ ધોરણ ૬ થી ૮ ના બધા વિદ્યાર્થીઓની મહિતી મેળવી. તેમજ વિદ્યાર્થીઓની રોજીંદા જીવન વિષે વિદ્યાર્થીઓ સાથે ચર્ચા કરી. શિક્ષકો તેમજ અમારા આચાર્ય સાથે ચર્ચા કરી વિદ્યાર્થીઓના જુના રેકોર્ડ તપાસ્યા. વાલીઓ સાથે મુલાકાત કરી તેમજ ચર્ચા કરવી. ક્રિયાત્મક ઉત્કલ્પનાની રચના જો શાળાના શિક્ષકો તરફથી વિદ્યાર્થીઓને યોગ્ય માર્ગદર્શન આપવામાં આવે તો વિદ્યાર્થીઓના શિક્ષણમાં યોગ્ય ફેરફાર જોવા મળે. જો વિદ્યાર્થીઓને ગણિતનું જીવનમાં મહત્વ વિશે સમજાવવામાં આવે તો વિદ્યાર્થીઓમાં વધુ ફેરફાર જોવા મળે.

- પ્રયોગકાર્યની રૂપરેખા

ક્રમ	પ્રવૃત્તિ	પ્રવિધી	શૈક્ષણિક સાધનો	મુલ્યાંકન	સુધારકાર્ય
૧	કસોટી	કા.પા.કાર્ય કથન, ચર્ચા	ચોક, ડસ્ટર, પૃથ્વપુસ્તક	અવલોકન નીરીક્ષણ	વિદ્યાર્થીઓને કસોટીથી ભુલો સમજાવવી

૨	શૈક્ષણીક પ્રવૃત્તી	ચર્ચા,કા.પા.કાર્ય	કાગળ,ચોક,અને વર્ગખંડનિ અન્ય વસ્તુઓ	અવલોકન નીરીક્ષણ	વિદ્યાર્થીઓ અપુર્ણાકમા રસ લે છે.
૩	વિદ્યાર્થીઓને સહભ્યાસ પ્રવૃત્તી દ્વારા અભ્યાસ કાર્ય કરાવવું	કા.પા.કાર્ય,ચર્ચા,જે તે વિષય પ્રમાણે	જે તે વિષય પ્રમાણે	અવલોકન	અપુર્ણાકની વધુ સમજ વિદ્યાર્થીઓ મેળવે.

- તારણઅનેપરિણામ

વિદ્યાર્થીઓ ગણિતના ગમ્મતભર્યા કોયડા દ્વારા વિષયની ઊડાનપુર્વક સમજણ આપી અપુર્ણાક સંબંધિત જ્ઞાનમા વધારો કરી શકાયો.વિદ્યાર્થીઓને અપુર્ણાકના પચાના જરૂરી જ્ઞાનની પૂર્તી કરી ઊડાણપુર્વક જ્ઞાન આપ્યું જેથી તેઓ અપુર્ણાક સમજતા થયા.

- સંશોધન ફલિતાર્થો :-

- ◆અન્ય પ્રકરણો માટે પણ આ પ્રયોગો હાથ ધરવા જરૂરી.
- ◆શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવા આવશ્યક છે.

સારાંશ-51

- વિષય :કળા
- વિભાગ: ઉચ્ચ પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક : ધોરણ 5 થી 8 ના વિદ્યાર્થીઓ પ્રાથમિક ચિત્રકામ પરીક્ષામાં ભાગ લેતા નથી. ધોરણ 5 થી 8 ના વિદ્યાર્થીઓ કલાઉત્સવમાં ભાગ લેતા નથી.
- સંશોધકનું નામ :વિજયકુમાર મુળજીભાઈ ચંદવાણીયા
- વર્ષ:૨૦૨૨-૨૩

*પ્રસ્તાવના :

ક્રિયાત્મક સંશોધનએ વ્યવહારુ સંશોધન છે. જેના દ્વારા સ્થાનિક કક્ષાએ ઉદ્ભવતી સમસ્યાઓ હલ કરી શકાય. પૂર્વગ્રહ કે પક્ષપાત વગર વિજ્ઞાનિક અને અનાત્મલક્ષી દ્રષ્ટિથી પ્રશ્નો, સમસ્યાઓ કે કોયડાઓનાં ઉકેલ માટે જે સંશોધન હાથ ધરાય તેને ક્રિયાત્મક સંશોધન કહી શકાય. માનવ જેમ જેમ પ્રાચીનકાળ રૂપી વમળમાંથી બહાર આવતો ગયો. તેમ તેમ વૈજ્ઞાનિક જ્ઞાન તરફ ઢળતો ગયો .આ વૈજ્ઞાનિક જ્ઞાન એ જ સંશોધન નું મૂળ છે . એરિસ્ટોટલ અને ગ્રીક તત્ત્વવેતાઓના યુગમાં નવી દિશાઓ ખુલી અને સંશોધનની વૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિ ના મંડાણ થયા. એ અંગે વિવિધ મતમતાંતરો મળે છે.

ટૂંકમાંકહીએ તો સંશોધન અને વ્યવસ્થિત, વિદ્વતાપૂર્ણ અને અમલીકરણીવૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિ છે. સંશોધન એ પ્રયોગશાળા પૂરતું મર્યાદિત રહ્યું નથી .શિક્ષણક્ષેત્રની વધારે પુષ્ટ અને પ્રગતિશીલ બનાવવામાં પણ સંશોધન અગત્યનો ભાગ ભજવી રહ્યું છે.

*સમસ્યા :

ધોરણ 5 થી 8 ના વિદ્યાર્થીઓ પ્રાથમિક ચિત્રકામ પરીક્ષામાં ભાગ લેતા નથી.

ધોરણ 5 થી 8 ના વિદ્યાર્થીઓકલાઉત્સવમાં ભાગ લેતા નથી.

*સંશોધનનાં હેતુઓ :

ધોરણ 5 થી 8 ના વિદ્યાર્થીઓ પ્રાથમિક ચિત્રકામ પરીક્ષામાં ભાગ લેતા થાય

ધોરણ 5 થી 8 ના વિદ્યાર્થીઓ કલાઉત્સવમાં ભાગ લેતા થાય

*ઉત્કલ્પનાઓ :

- જો વધારાના સમયમાં કલા શિક્ષક તરીકે કાર્ય કરવામાં આવે તો વિદ્યાર્થીઓ તેનાથી પરિચિત થાય.
- જો કલાના વિષયને અન્ય વિષયનાં તાની જેમ ફરજિયાત કરવામાં આવે તો વિદ્યાર્થીઓ તે સારી રીતે શીખી શકે.
- જો દરેક સ્પર્ધામાં પ્રોત્સાહિત ઇનામ સ્વરૂપે ચિત્રકલાની સામગ્રી આપવામાં આવે તો તે વિદ્યાર્થીઓને આર્થિક રીતે પરવડે.

- જો શાળામાં કલા સંસાધન ખંડની રચના કરવામાં આવે તો કલાને લગતી શૈક્ષણિક સામગ્રી અને સાધનો વિદ્યાર્થીઓને સરળતાથી ઉપલબ્ધ થાય.
- જો પ્રવાસ પર્યટન કે ઇન્ટરનેટનાં માધ્યમથી વિદ્યાર્થીઓને કલા વિશે માહિતગાર કરવામાં આવે તો તે કલાના મહત્વથી અજાણ ન રહે.
- જો કલાકારની જન્મ જયંતી કે પુણ્યતિથિ ઉજવવામાં આવે તો વિદ્યાર્થીઓ કલા પ્રત્યે અભિમુખ થાય.
- જો શાળાની પ્રાર્થના સભામાં દરરોજ કોઈ એક કલાકનો પરિચય આપવામાં આવે તો વિદ્યાર્થીઓ કલાકારો વિષે માહિતી મેળવી શકે.
- જો શાળામાં દૈનિક વર્તમાનપત્રોમાં કલાકારોના લેખોના કટિંગ શાળાના બુલેટીનબોર્ડ પર મુકવામાં આવે તો વિદ્યાર્થીઓ કલાકારો વિશેની માહિતીથી પરિચિત થાય.

***પદ્ધતિ :**

- અભ્યાસની રૂપરેખા :
 - પ્રાયોગિક પદ્ધતિ.
- નમૂનો :
 - સીડોકર ગામની પ્રાથમિક શાળાનાં ધોરણ ૬ થી ૮ નાં વિદ્યાર્થીઓ.
- માહિતી એકત્રીકરણની રીત :
 - વર્ષ દરમિયાન થતી સ્પર્ધાઓમાં પ્રોત્સાહિત ઇનામ સ્વરૂપે ચિત્રકલા ની સાધન સામગ્રી આપવી. શાળામાં કલાસંસાધન ખંડની સ્થાપના કરવી. વગેરે ઉપરાંત વિવિધ સ્પર્ધાઓ યોજવી
- માહિતીનું પૃથક્કરણ :
 - કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલાં પ્રાપ્ત્તાંકોનું આંકશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથક્કરણ.

***પરિણામો/તારણો :**

આ પ્રયોગ કાર્ય પહેલા શ્રી સીડોકર કુમાર પ્રા.શાળાના ધોરણ ૫ થી ૮ ના વિદ્યાર્થીઓ કલાઉત્સવ, પ્રાથમિક ચિત્રકામ પરીક્ષા કે અન્ય ચિત્રકલાને લગતી સ્પર્ધાઓમાં ભાગ લેવા માટે ઉત્સાહ બતાવતા ન હતા. પરંતુ આ પ્રયોગ કાર્યથી વિદ્યાર્થીઓ કલા પ્રત્યે અભિમુખ થયા વિદ્યાર્થીઓમાં કલાદ્રષ્ટિ કેળવાય તેમજ વિદ્યાર્થીઓ કલાકારો અને તેની કલાકૃતિ વિશે જાણતાથયાં. વિદ્યાર્થીઓમાં પ્રાથમિક ચિત્રકામ પરીક્ષા અને કલાઉત્સવમાં ભાગ લેવા માટેનો ઉત્સાહ જોવા મળ્યો.

***સંશોધનનાં ફલિતાર્થો :**

- અન્ય સમસ્યાઓ માટે પણ આવાં પ્રયોગો હાથ ધરવાં જરૂરી.
- શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવાં આવશ્યક છે.

સારાંશ-52

- વિષય: કુટેવ
- વિભાગ :ઉચ્ચપ્રાથમિક
- સંશોધનનુંશીર્ષક :જશાપુર પ્રાથમિક શાળાના ધો. 8 ના બાળકો વ્યસન કરે છે તેના પર અભ્યાસ.
- સંશોધકનુનામ:- પ્રિયાબેન એલ.વાડોદરિયા મુ.શિ.શ્રી. જશાપુરપ્રા.શાળા
- વર્ષ :૨૦૨૨-૨૩

સારંશ

❖ પ્રસ્તાવના :

શિક્ષક પોતાને નડતી સમસ્યાઓને વૈજ્ઞાનિક ઢબે ઉકેલવા પ્રયાસ કરે. પૂર્વગ્રહ કે પક્ષપાત વિના વૈજ્ઞાનિક અને પરલક્ષી દ્રષ્ટિથી સંશોધન હાથ ધરે અને પોતાના વર્ગ કાર્યમાં સુધારો લાવવા તેના પરિણામો કામે લગાડે તેને ક્રિયાત્મક સંશોધન કહે છે.આવું જ એક સંશોધન મે મારી શાળામાં અભ્યાસ કરતાં બાળકો પર કર્યું છે.

❖ સમસ્યા :

જશાપુર પ્રાથમિક શાળાના ધો 8 ના 6 બાળકો વ્યસન કરે છે.

❖ સંશોધનના હેતુઓ :

- ધો. 8 માં અભ્યાસ કરતાં 6 બાળકો કે જેઓ વ્યસન કરે છે. તેની માહિતી મેળવવી.
- ધો 8 ના 6 બાળકો કે જેઓ વ્યસન કરે છે. તેમનું અવલોકન કરવું.

❖ ઉત્કલ્પનાઓ :-

- બાળકોનું રિશેષ દરમિયાન નિરીક્ષણ કરી શકાય.
- બાળકોને પ્રાર્થનાસભામાં વ્યસન થી થતાં નુકશાન વિશે માહિતી આપી શકાય.
- વ્યસનથી થતાં નુકશાન અંગે ડિબેટ કરી શકાય.
- વ્યસનથી મુક્ત થવાના ઉપાયો કરી શકાય.

❖ પદ્ધતિ :

I. અભ્યાસની રૂપરેખા :

-પ્રાયોગિક પદ્ધતિ

II. નમૂનો :

- જશાપુર પ્રાથમિક શાળાના ધો 8 ના 6 બાળકો

III. ઉપકરણ :

- શાળાના આચાર્ય દ્વારા સતત અવલોકનના આધારે

IV. માહિતી એકત્રીકરતાની રીત:

- વિધાર્થીઓના મિત્રો સાથે ચર્ચા,નિરીક્ષણ,વર્ગશિક્ષક તેમજ વિષય શિક્ષકો સાથે ચર્ચા.

V. માહિતિનું પૃથ્થકરણ :

- વ્યસનથી થતાં નુકશાન,વ્યસન થી થતાં રોગોના પ્રસંગો તેમજ વ્યસન મુક્તિના ઉપાયો

❖ પરિણામો/ તારણો :

- ધો. 8 ના 6 બાળકો વ્યસન કરતાં હતા જેમાં 100% નો ઘટાડો થયો

- અન્ય વિધાર્થીઓને પણ આ બાબતની માહિતી મળી જેનો ઉપયોગ તેઓ સમાજ ઉપયોગી બનવા માટે કરશે.

❖ સંશોધનના ફલિતાર્થો :

- અન્ય સમસ્યાઓ માટે પણ આવા પ્રયોગો હાથ ધરવા જરૂરી

- બાળકોના જીવનમાં સારા મૂલ્યો વિકસાવવા માટે આવા પ્રયોગો આવશ્યક છે.

સારાંશ-53

- થીમ / વિષય :-
- વિભાગ :- પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક :- ધોરણ ૩ થી ૫ ના અમુક વિદ્યાર્થીઓ ગૃહકાર્ય યોગ્ય રીતે પૂર્ણ કરતા નથી
- ભાષા :- ગુજરાતી
- સંશોધકનું નામ :- હિરેનભાઈ ડી મહેતા
- વર્ષ : ૨૦૨૨-૨૩

૧. પ્રાસ્તાવિક :-

દરેક દેશના નાગરિકોમાં સંસ્કાર, સિસ્થ, સભ્યતા, અને પ્રામણિકતા જેવા ગુણોથી દેશ આગળ વધે છે. આ ગુણોનું ઘડતર શિક્ષણથી થાય છે. આ ગુણોના ઘડતર માં સમસ્યાઓ ઉત્પન્ન ના થાય તે માટે શિક્ષકે જાગૃત રહેવું જોઈએ.

૨. સંશોધનનો હેતુ / સંશોધનના પ્રશ્નો / ઉત્કલ્પના :-

કોરોના કાળને કારણે શાળા લાંબો સમય બંધ હતી તેથી અમુક વિદ્યાર્થીઓને ગૃહકાર્ય કરવાની રુચી ઓછી થાય છે. મિત્રનું ગૃહકાર્ય સચોટ છે એમ માનીને ઉતારો કરત હોય છે.

૩. પદ્ધતિ :-

૩.૧ અભ્યાસની રૂપરેખા :-

પ્રાયોગિક પદ્ધતિ

૩.૨ નમુનો :-

ક્રિયાત્મક સંશોધન કાર્યમાં ધોરણ ૩ થી ૫ વિદ્યાર્થીઓમાં ગૃહકાર્ય યોગ્ય રીતે પૂર્ણ કરતા થયા.બધા વિદ્યાર્થીઓએ તથા શિક્ષકોએ આ કાર્યમાં મને પુરેપુરો સાથ સહકાર આપ્યો છે.

૩.૨ ઉપકરણ:-

પ્રમાણિત ઉત્તર કસોટી અને પૂર્વ કસોટી

૩.૪ માહિતી એકત્રીકરણની રીત :-

ક્રિયાત્મક સંશોધન કાર્યમાં ધોરણ ૩ થી ૫ વિદ્યાર્થીઓમાં ગૃહકાર્ય યોગ્ય રીતે પૂર્ણ કરતા થયા.બધા વિદ્યાર્થીઓએ તથા શિક્ષકોએ આ કાર્યમાં મને પુરેપુરો સાથ સહકાર આપ્યો છે.

૩.૫ માહિતીનું પૃથ્થકરણ :-

કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલા પ્રાપ્તકોનું અંકશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથ્થકરણ

૪. પરિણામો / તારણો:-

વિદ્યાર્થીઓના અવલોકન પરથી એ જાણવા મળ્યું કે ધોરણ ૩ થી ૫ ના લગભગ ૧૪% વિદ્યાર્થીઓ ગૃહકાર્ય યોગ્ય રીતે પૂર્ણ કરતા ન હતા. જ્યારે આશરે ૮૨% વિદ્યાર્થીઓ નિયમિત યોગ્ય રીતે ગૃહકાર્ય પૂર્ણ કરતા હતા. જ્યારે ૪% વિદ્યાર્થીઓ ગૃહકાર્ય લાવતા જ ન હતા. સંશોધનના અંતે ૮૫% વિદ્યાર્થીઓ ગૃહકાર્ય યોગ્ય રીતે પૂર્ણ કરવાનો પ્રયત્ન કરતા થયા છે. જે ૪% વિદ્યાર્થીઓ ગૃહકાર્ય ન કરતા તેઓ ગૃહકાર્ય કરવાનો પ્રયત્ન કરે છે.

૫. સંશોધન ફલિતાર્થી :-

ક્રિયાત્મક સંશોધનના સમાપન બાદ એ સચોટ પણે કહી શકાય છે. કે ધોરણ ૬ થી ૮ ના વિદ્યાર્થીઓ નવીન અને દરેક પ્રકારના ગૃહકાર્ય યોગ્ય રીતે પૂર્ણ કરવાનો પ્રયત્ન કરશે. તેઓ ગૃહકાર્ય અંગેની મુંઝવણો અનુભવ્યા વગર તેઓ આગળ વધશે તેવી આશા વ્યક્ત કરુ છું.

સારાંશ-54

- થીમ / વિષય :- ગણિત
- વિભાગ :- ઉચ્ચ પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક :- ઝાંખરવાડા ધોરણ ના બાલકો અપૂર્ણાક, દશાંશ અપૂર્ણાકના સરવળા, બાદબાકી ,ગુણાકારભાગાકારમા મુસ્કેલી પડે છે.
- ભાષા :- ગુજરાતી
- સંશોધકનું નામ :- ડાભી કમલેશ પી. ઝાંખરવાડા પ્રાથમિક શાળા તા.ઉના , જિ -ગીર સોમનાથ
- વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩
 - પ્રાસ્તાવિક :-
 - શિક્ષક પોતાના વર્ગખંડનાં શિક્ષણ કાર્યમાં અને શાળા પ્રવૃત્તિઓમાં કેટલીક સમસ્યાઓઅનુભવે છે. આ સમસ્યાઓનો વૈજ્ઞાનિક ઢબે અભ્યાસકરી ઉકેલ મેળવવાનો માર્ગ પ્રસ્તુત સંશોધનમાંઅપૂર્ણાક, દશાંશ અપૂર્ણાકના સરવળા, બાદબાકી ,ગુણાકાર ભાગાકારમા માટે પ્રયત્ન હાથ ધરેલ છે.
 - સંશોધનનો હેતુ / સંશોધનના પ્રશ્નો / ઉત્કલ્પના :-
 - વિદ્યાર્થીઓને આવચવ પાડતા ન આવડતા હોય
 - વિદ્યાર્થીઓને ઘડિયા ન આવડતા હોય
 - શિક્ષણને વિવિધ પધ્ધતિ,પ્રયુક્તિ,પ્રવૃત્તિ દ્વારા જિવંત બનાવવામાં આવે તો.
 - વિદ્યાર્થીઓ ધરે મહાવરો ન કરતા હોય
 - વિદ્યાર્થીઓને અવિભાજ્ય આવચવ યાવી ન આવડતી હોય
 - પદ્ધતિ :-
 - અભ્યાસની રૂપરેખા :-

પ્રાયોગિક પદ્ધતિ

- નમુનો :-

સહેતુક નમુનો ઝાંખરવાડા પ્રાથમિક શાળાના ધોરણ ૭ વિદ્યાર્થીઓ, જેની કુલ સંખ્યા ૨૧ હતી
- ઉપકરણ:-

સમસ્યાને હલ કરવા નીચે મુજબ પંદર દિવસના કાર્યનું સુધારકાર્ય આયોજન કર્યું હતું.

પ્રમાણિત ઉત્તર કસોટી અને પૂર્વ કસોટી
- માહિતી એકત્રીકરણની રીત :-

પંદર દિવસના કાર્યનું સુધારકાર્ય આયોજન કરીને શૈક્ષણિક સિદ્ધિ નું માપન.

 - માહિતીનું પૃથ્થકરણ :-

કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલા પ્રાપ્તાંકોનું અંક શાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથ્થકરણ

- પરિણામો / તારોણો:-

બાળકોને અપૂર્ણાંક, દશાંશ અપૂર્ણાંકના સરવળા, બાદબાકી ,ગુણાકાર ભાગાકાર સરળતાથી આવડી ગયુ છે

- સંશોધન ફલિતાર્થો :-

ભયમુક્ત અને મિત્રતાપુર્ણ માર્ગદર્શન અને પ્રોત્સાહન આપવાથી વર્ગના વિદ્યાર્થીને જ નહીં પરંતુ કોઈ પણ વ્યક્તિને ગણિત તરફ આકર્ષી શકાય કરી

સારાંશ-55

- થીમ / વિષય :- વિદ્યાર્થીઓમાં ભાષાની લેખિત અને મૌખિક અભિવ્યક્તિમાં પ્રાદેશિક ભાષાની અસર
- વિભાગ :- ધોરણ ૬
- સંશોધનનું શીર્ષક :- ધોરણ ૬ ના વિદ્યાર્થીઓમાં ભાષાની લેખિત અને મૌખિક અભિવ્યક્તિમાં પ્રાદેશિક
- ભાષાની અસર.
- ભાષા :- ગુજરાતી
- સંશોધકનું નામ :- સોલંકી પ્રવીણ ડી.
- વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩

• પ્રાસ્તાવિક :-

શિક્ષણમાં ગુણવત્તા લાવવા સમય સમયે આવશ્યક છે. જે વિદ્યાર્થીઓમાં ભાષાની લેખિત અને મૌખિક અભિવ્યક્તિમાં પ્રાદેશિક ભાષાની અસર ભાગ ભજવે છે તેના વિશે સંશોધન કરેલ.

• સંશોધનનો હેતુ / સંશોધનના પ્રશ્નો / ઉત્કલ્પના :-

ગીર સોમનાથ જિલ્લાના ધોરણ ૬ ના વિદ્યાર્થીઓમાં ભાષાની લેખિત અને મૌખિક અભિવ્યક્તિમાં સ્થાનિક કે પ્રાદેશિક ભાષા ની અસર જોવા મળે છે. વિદ્યાર્થીઓમાં વાંચન અંગે યોગ્ય માર્ગદર્શન ના મળ્યું હોય.

• પદ્ધતિ :-

અભ્યાસની રૂપરેખા :- બાળવાર્તા, ચિત્રસ્પર્ધા, નાટકો, વગેરે તેમજ નિબંધ લેખન, પ્રસંગવર્ણન, તેહવારણી ઉજવણી અહેવાલ વગેરે સમયાંતરે કરાવવા. પ્રાયોગિક પદ્ધતિ-યોગ્ય સમાજ આપી, આદર્શ વીડિઓ, યોગ્ય સમજ સાથે વાંચન લેખન મહાવરો, પ્રાદેશિકતા અંગે ની સમજ આપવ.

- નમુનો :- સહેતુક નમુનો સૈયદ રાજપરા ના ધોરણ ૬ વિદ્યાર્થીઓમાં સ્થાનિક કે પ્રાદેશિક ભાષા ની અસરો,
- ઉપકરણ :- પ્રમાણિત ઉત્તર કસોટી અને પૂર્વ કસોટી
- માહિતી એકત્રીકરણની રીત :-

દ્રશ્ય સાધનોના માધ્યમ દ્વારા પ્રાયોગિક જૂથને અધ્યાયન નિયંત્રિત જૂથને પરંપરાગત રીતે અધ્યાયન ઉત્તર કસોટીમાં શૈક્ષણિક સિદ્ધિ નું માપન.

- માહિતીનું પૃથ્થકરણ :-

- કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલા પ્રાપ્તાંકોનું અંક શાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથ્થકરણ

- પરિણામો / તારોણો:-
 - પ્રાયોગિક જૂથ પર પ્રયોગનું અમલીકરણ કરતા તેઓમાં વધારો જોતા પ્રયોગની અસરકારકતા
 - જોવા મળી.
 - પ્રાયોગિકજૂથ ને નિયંત્રિત જૂથ કરતાસરેરાશ વધુ ગુણ પ્રાપ્ત થયા જે નોંધનીય છે.

- સંશોધન ફલિતાર્થો :-
 - અન્ય પ્રકરણો માટે પણ આ પ્રયોગો હાથ ધરવા જરૂરી.
 - શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવા આવશ્યક

સીમર કુમાર પ્રાથમિક શાળાના ધોરણ -૩ના વિદ્યાર્થીઓજોડાક્ષરોના વાચન અને લેખનમાં ભૂલો કરે છે.

- પ્રસ્તાવના

પ્રાથમિક શાળાઓ વધારે સાધન સંપન્ન થતી જાય છે. એસ.એસ.એ એમ. અને ડાયટના પ્રયત્નોથી પ્રાથમિકશાળાઓમાં નામાંકન , સ્થાયીકરણ , અને ગુણવત્તાના સોપાનો માં ધીમે ધીમે પ્રગતિ થતી જોવા મળે છે.શિક્ષક આજે વધારે સાધન સમૃદ્ધ થયો છે. તથા તેની સતત તાલીમો તેમને તેમના કાર્યમાં ઉપયોગીબની રહી છે. છતાં પણ આજે શિક્ષક પાસે નાની મોટી સમસ્યાઓ હલ કરવાની પધ્ધતી ક્રિયાત્મકસંશોધન છે. ક્રિયાત્મક સંશોધનને સાચી રીતે જો શિક્ષક સમજે તો તે પોતાની રોજબરોજનીસમસ્યાઓનો વૈજ્ઞાનિક ઉકેલ મેળવી શકે છે. સંશોધને સાચી રીતે જો શિક્ષક સમજે તો પોતનીરોજબરોજની સમસ્યાઓનો વૈજ્ઞાનિક ઉકેલ મેળવી શકે છે. શિક્ષકો માટેનું વર્ગ કાર્યની શાળા કાર્યનીમુશ્કેલીઓમાંથી ઉદભવનું સંશોધન છે. શિક્ષકને આત્મ અવલોકન, વર્ગ શિક્ષણ કાર્ય અસરકારકબનાવવામાં અને શાળા કાર્યક્રમમાં સુધારો લવવામાં ઉપયોગી છે. શિક્ષકને સંશોધન બનાવી વર્ગવ્યવહાર સુધારણા તથા સ્થાનિક સમસ્યાઓનો ત્વરિત ઉકેલ માટે શિક્ષકો દ્વારા સરળ પ્રયોગાત્મકસંશોધન છે.

- સંશોધનના હેતુઓ

- શાળામાં અભ્યાસ કરતા વિદ્યાર્થી ઓ પ્રારંભિક તબક્કાથી જોડાક્ષરોથી માહિતગાર થાય.
- વિદ્યાર્થી ઓમાં જોડાક્ષર લેખનમાં થતી ભૂલો અટકે.
- વિદ્યાર્થી ઓને જોડાક્ષર વાચનમાં પડતી તકલીફ દૂર થાય.
- વિદ્યાર્થી ઓ શરૂઆતથી જ જોડાક્ષરના લેખનનો મહારો મળે.

- પ્રારંભિક પૃથ્થકરણ

- લેખન તથા વાચનમાં ભૂલો કરતા વિદ્યાર્થી ઓની યાદી બનાવી
- લેખનમાં ભૂલો કરતા વિદ્યાર્થી ઓને વારંવાર જોડાક્ષર લખવા આપ્યા.
- વાંચનમાં ભૂલો કરતા વિદ્યાર્થી ઓને જોડાક્ષરનું વારંવાર ઉચ્ચારણ કરાવ્યું
- ગુહ કાર્યમાં રોજ જોડાક્ષરોનું લેખનકાર્ય સોંપવામાં આવ્યું
- જે વિદ્યાર્થી ઓ સતત જોડાક્ષરના વાચન અને લેખનમાં ભૂલો કરતા તેમને વર્ગમાં અલગ બેસાડી
- મહાવરો કરાવ્યો.
- નોંધપત્રકમાં નોંધ કરી વાલીઓને જાણ કરવામાં આવી.

- મૂલ્યાંકન

સંશોધન દ્વારા કરવામાં આવેલા સમગ્ર સંશોધન કાર્ય દરમિયાન વિદ્યાર્થી ઓને જુદી જુદી પધ્ધતિઓ અને પ્રયુક્તિઓ વડે જોડાક્ષરોના વાચન અને લેખનનો મહાવરો પૂરો પાડવામાં આવ્યો હતો. જેમાં સંશોધની શરૂઆતમાં અને સંશોધનના અંતે કસોટીઓનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું

સંશોધનની શરૂઆતમાં લેવામાં આવેલ કસોટીમાં વિદ્યાર્થીઓને લેખન અને વાચનનું કેટલું જ્ઞાન છે. તે હેતુથી લેખિત અને મૌખિક સ્વરૂપનું પ્રશ્નપત્ર લેવાયું હતું જેમાં કુલ ૧૯ બાજકોએ ભાગ લીધો હતો. સંશોધન દ્વારા લેવાયેલ પૂર્વ કસોટીમાં સતર પૈકી લેખન કાર્યમાં ૧૦ વિદ્યાર્થીઓ ૫૫ % વિદ્યાર્થીઓ નબળા જણાયા હતા. જ્યારે વાચનમાં ૫૫ % વિદ્યાર્થીઓ નબળા જણાયા હતા. આમ જોડાક્ષરોના લેખન અને વાચનમાં કુલ ૫૩ % વિદ્યાર્થીઓ નબળા જણાયા હતા.

સંશોધનના અંતે સંશોધન દ્વારા લેવાયેલ ઉત્તર કસોટીમાં ઓગણીસ પૈકી ૧૦ વિદ્યાર્થીઓની લેખનમાં સિધ્ધ આંક નેવું ટકા જેટલો જણાયો હતો. જ્યારે જોડાક્ષરના વાચનમાં ૧૦ વિદ્યાર્થીઓની સિધ્ધિ પંચાણું ટકા જેટલી જોવા મળી હતી.

આમ સમગ્ર સંશોધન કાર્ય દરમિયાન થયેલ તબક્કાવાર મૂલ્યાંકનના આધારે વિદ્યાર્થીઓની પ્રગતિનો સ્પષ્ટ ખ્યાલ મળી રહે છે.

માહિતી નું પૃથ્થકરણ (પ્રી -ટેસ્ટ અને પોસ્ટ ટેસ્ટ)

સંશોધન દ્વારા સંશોધન દરમિયાન લેવાયેલ પ્રી-ટેસ્ટ અને પોસ્ટ ટેસ્ટના પરિણામોને સારણી સ્વરૂપે નીચે દર્શાવેલ છે. જે દ્વારા જાણી શકાય છે. તે વિદ્યાર્થીઓમાં સંશોધનના અંતે પરિણામમાં સુધારો થયેલ છે.

તારણો

સંશોધકે કરેલા સંશોધનના આધારે નીચે મુજબના તારણો તારવ્યા છે. વિદ્યાર્થીઓને જોડાક્ષરોની પૂરતી માહિતી ન હોવાથી તેઓ જોડાક્ષરોના વાચન અને લેખનમાં વારંવાર ભૂલો કરતા જોવા મળ્યા. વિદ્યાર્થીઓને જોડાક્ષરોના ઉચ્ચારણની સાચી સમજ મળતા વાચનકાર્યમાં સરળતા જોવા મળી. વિદ્યાર્થીઓને જુદી જુદી પદ્ધતિઓના ઉપયોગથી આપેલું જોડાક્ષરનું જ્ઞાન સહેલાઈથી યાદ રહે છે. વિદ્યાર્થીઓને જ્યાં લેખનમાં ભૂલો કરી હતી ત્યાં સંશોધન દ્વારા અપાતું વ્યક્તિગત માર્ગદર્શન વિદ્યાર્થીઓને વધુ ઉપયોગી નીવડ્યું હતું. વિદ્યાર્થીઓને જોડાક્ષરોને લગતી રમતો જેવી કે જોડાક્ષરની અંતાક્ષરી રમાડવાથી તેઓના વાંચનમાં ઝડપ આવતી જોવા મળી હતી. વારંવાર જોડાક્ષર વાંચનનો મહાવરો મળવાથી લેખનમાં થતી વારંવાર ભૂલો ઓછી થતી જોવા મળી હતી.

મોટા ભાગના વિદ્યાર્થીઓ સ્થાનિક પર્યાવરણમાં બોલાતી લોક બોલીના શબ્દોનું ઉચ્ચારણ કરતા હતા. તેઓને વધુ શ્રાવ્ય અનુભવો પુરા પાડવામાં આવતા ઉચ્ચારણ દોષ ઓછો થતો જોવા મળ્યો હતો. જોડાક્ષરોના વાચન અને લેખનમાં નબળા વિદ્યાર્થીઓને પ્રોત્સાહિત કરતાં તેમના આત્મવિશ્વાસમાં વધારો થતો જોવા મળ્યો હતો.

જોડાક્ષરોમાં નબળા વિદ્યાર્થીઓને હોશિયાર વિદ્યાર્થીઓની સાથે બેસાડતા સહપાઠી શિક્ષણ દ્વારા

વધુ સારી રીતે શીખતા જોવા મળ્યા હતા. વારંવાર જોડાક્ષરમાં એક જ પ્રકારની ભૂલો થતી હોય તેમને વ્યક્તિગત માર્ગદર્શન આપના ભૂલ ઓછી થતી જોવા મળી..

સારાંશ-57

- થીમ / વિષય :-મૂળભૂત સાક્ષરતા અને સંખ્યાગ્યાન
- વિભાગ પ્રાથમિકવિભાગ
- સંશોધનનું શીર્ષક :-અન્ય વિદ્યાર્થીના પ્રમાણમાં આદિવાસી સમાજના(સીદી કોમ્યુનિટી) વિદ્યાર્થીઓમાં શૈક્ષણિક વિકાસનો ક્રમ ધીમો હોવો.
- ભાષા :- ગુજરાતી
- સંશોધકનું નામ :- અનિલકુમાર વી. ગોહિલ
- ઓફિસ એડ્રેસ:- માધુપુર પે. સેન્ટર શાળા, તાલુકો:તાલાલા જિલ્લો: ગીરસોમનાથ
- E-mail:- gohilanilkumar25@gmail.com
- વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩

૧.પ્રાસ્તાવિક :-

◆જીવન જરૂરી બુનિયાદી સુવિધાઓ/ જરૂરિયાતો /વસ્તુઓ અને કૌટુંબિક સાક્ષરતાનો અભાવ જે તેસમાજના(સીદી સમાજના ઉપલક્ષમાં) બાળકો/વિદ્યાર્થીઓની શૈક્ષણિક ક્ષમતા -સિધ્ધકરવા ને પ્રભાવિત કરે છે જેને દૂર કરી વર્ગખંડ- શાળાની મુખ્યધારામાં આ બાળકોનો સમાવેશ કરવો.

૨. સંશોધનનો હેતુ / સંશોધનના પ્રશ્નો / ઉત્કલ્પના :-

◆સીદી કોમ્યુનિટી આદિવાસી વિસ્તાર મા આવેલી શાળામાં માધુપુર પે. સેન્ટર શાળા ના ધોરણ ૩ થી પના વિદ્યાર્થીઓપૈકી આદિવાસી સમાજના વિદ્યાર્થીઓઅને અન્ય સમાજના વિદ્યાર્થીઓ વચ્ચેની શૈક્ષણિક ક્ષમતાના વિકાસનો તફાવત ની ઓળખ કરી સામાજિક અને કૌટુંબિક ભાગીદારીથી વિવિધ શૈક્ષણિક યુક્તિ પ્રયુક્તિ અને પ્રવૃત્તિના માધ્યમથી સમૂચી સમસ્યાનું નિરાકરણ કરવું.

૩. પદ્ધતિ :-

૩.૧ અભ્યાસની રૂપરેખા :-

- ◆સહ શૈક્ષણિક પદ્ધતિ

૩.૨ ઉપકરણ:-

●1S 1Gની ફોર્મ્યૂલા ●સમયદાન● સહશૈક્ષણિક પ્રવૃત્તિઓ સાથે જોડાણ●વાલી મિટિંગ આઈસીટીનો ઉપયોગ વગેરે

૩.૪માહિતી એકત્રીકરણની રીત :-

- એકમ કસોટીના ગુણાંકન ઓછા હોવા
- પુસ્તકાલય રજિસ્ટરમાં ઓછી ભાગીદારી

●નવોદય વિદ્યાલય પરીક્ષા અને અન્ય શિષ્યવૃત્તિ પરીક્ષામાં સફળતા ●પત્રક A મા ધીમી પ્રગતિ

●વર્ગખંડ પ્રશ્નોત્તરીમાં નો રિસ્પોન્સ

●પ્રાર્થનાસભાની પ્રવૃત્તિમાં નહીં ભાગીદારી

૩.૫ માહિતીનું પૃથ્થકરણ :-

◆ કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલા પ્રાપ્તાંકોનું અંક શાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથ્થકરણપુટ

૪. પરિણામો / તારોણો:-

- નિશાલ માં નિયમિત આવતા થયા
- પ્રાર્થના સભામાં ભાગીદારી વધી
- અંક અને ઘડિયા બોલતા થયા.
- લીડરશિપ અને શિસ્તમાં વધારો થયો
- શરમાવપણુ ઘટીયુ
- વાલી નો શિક્ષક પરિવાર પર વિશ્વાસ વધ્યો
- ગહણશક્તિ મા વધારો થયો.
- એકમ કસોટી ના ગુણાંકન મા વધારો થયો.

૫. સંશોધન ફલિતાર્થો :-

- સમસ્યાનો ઉકેલ ધીમો પણ અસરકારક રહ્યો.
- વિદ્યાર્થીઓ મિલનસાર બન્યા
- ગહણશક્તિમા વધારો થયો.

સારાંશ-58

- વિષય: સામાજિકવિજ્ઞાન શિક્ષણ
- વિભાગ : ઉચ્ચ પ્રાથમિક
- સંશોધનનુંશીર્ષક : "શ્રી ધોકડવા પે.સે. શાળાના વિદ્યાર્થીઓ રિશેષ દરમિયાન વર્ગમાં બેસી રહે છે."
- સંશોધકનુંનામ : વાજા હિતેષકુમાર જે(આ,શી, શિક્ષક ધોકડવા પે.સે.શાળા)
- વર્ષ : ૨૦૨૨-૨૩

સારાંશ

- પ્રસ્તાવના:

શિક્ષક પોતાના વર્ગખંડ નાં રક્ષણકાર્યમાં અને શાળા પ્રવૃત્તિઓમાં કેટલીક સમસ્યાઓ અનુભવે છે. આ સમસ્યાઓનો વૈજ્ઞાનિક ઢબે અભ્યાસ કરી ઉકેલ મેળવવાનો માર્ગ એ ક્રિયાત્મક સંશોધન વડે પ્રાપ્ત થાય છે.સંશોધનરાખ્યું કે નવું વિચારવાનું મન કરે છે. **Action Reserch** શબ્દનો સૌપ્રથમ ખ્યાલ ડી. સ્ટીફનકોરે એઇ. સ.1957 માં આપ્યો.બ્રિટનના લોરેન્સ સ્ટેન્ડહાઉસે "Teacher as a researcher" નો નવો ખ્યાલ પૂરો પાડ્યો.. છેલ્લા બે દાયકાથી સમગ્ર વિશ્વમાં ક્રિયાત્મક સંશોધનનો નવો વિચાર પસાર થઇ રહ્યો છે. સંશોધન માત્ર યુનિવર્સિટીઓ દ્વારા કે પ્રોફેસરો દ્વારા જ થાય એ માન્યતામાં પરિવર્તન લાવવાનો સમય પાકી ગયો છે. કોઇ પણ શિક્ષક નાનકડું સંશોધન કરી પોતાની સમસ્યાનો ઉકેલ મેળવી શકે છે. પ્રસ્તુત સંશોધનમાં વિદ્યાર્થીઓ રિશેષ દરમિયાન વર્ગમાં ન બેસી રહે તેવા પ્રયત્ન હાથ ધરેલ છે.

- ઉત્કલ્પનાઓ :

- રિશેષ શા માટે આપવામાં આવે છે.એની પુરતી માહિતી શિક્ષકો વિદ્યાર્થીઓને આપે અને લાગણીપૂર્વક સમજાવે તો આ સમસ્યા હલ થઇ શકે તેમ છે.
- જો વેક્શન વિદ્યાર્થીઓની વચને ધ્યાનમાં રાખીને આપવામાં આવે તો આ સમસ્યા હલ થઇ શકે છે.
- વિદ્યાર્થીઓને મેદાનમાં જવાની આગસ ન થાય એ માટે મેદાનમાં રમત-ગમતનાં સાધનો રાખવામાં આવે તો આ સમસ્યા હલ થઇ શકે.
- વર્ગમાં મોનિટર નિમવામાં આવે અને વર્ગની સાર-સંભાળ રાખવામાં આવે તો આ સમસ્યા હલ થઇ શકે છે.
- જો શાળાનું મેદાન આકર્ષક અને આનંદદાયક બનાવવામાં આવે તો વિદ્યાર્થીઓને શાળાનું મેદાન ગમે અને તો જ આ સમસ્યા હલ થઇ શકે છે.

૧. અભ્યાસની રૂપરેખા :

-પ્રાયોગિક પદ્ધતિ.

૨. નમૂનો :

- પ્રયોગકાર્ય પહેલાં અંદાજે ૫ બાળકો એટલે કે ૭૧.૪૨% વિદ્યાર્થીઓને રિસેસના સદુપયોગની સમજ ન હતી. આ ઉપરાંત ૭ બાળકો એટલે કે ૧૦૦% બાળકોને રીસેસ અને તેના ઉપયોગની સમજ ન હતી.
- પ્રયોગકાર્યના અંતે ૩ બાળકો રિસેસની સામાન્ય સમજ મેળવી શક્યા એટલે કે ૬૦% વિદ્યાર્થીઓતેમાં સફળ થયા તથા રિસેસના સદુપયોગની સમજ મેળવવામાં ૪ વિદ્યાર્થીઓ એટલે કે ૫૭.૧૪% વિદ્યાર્થીઓ સફળ થયા.
- બાકી રહેલા બાળકો અવારનવાર ગેરહાજર રહેવાના કારણે બધા બાળકોની હરોળમાં આવી શક્યા નથી પરંતુ તેમનાજ્ઞાનમાં પણ વધારો થયો છે.

૩.ઉપકરણ :

- એકમ કસોટીઓ તથા સત્રાંતકસોટીને પૂર્વકસોટી તરીકે લીધેલ છે. સંશોધકે તૈયાર કરેલ ઉત્તર કસોટી.

૪.માહિતી એકત્રીકરણની રીત :

- પૂર્વકસોટીને આધારે નિદાન. ઉપચાર સ્વરૂપે વિદ્યાર્થીઓને માન્ય લેખન રીતિ અંગે સમજ,ઈતર વાંચન અને પ્રશ્નોત્તરી દ્વારાઅર્થગ્રહણ અને શબ્દસમૃદ્ધિ માટેની તક, નિબંધલેખન,વાર્તાલેખન,પત્રલેખન,અહેવાલલેખન જેવાં માર્ગ સૂચિત લેખન કાર્ય દ્વારા સ્વતંત્ર લેખનનો મહાવરો. ઉત્તર કસોટીમાં શૈક્ષણિક સિદ્ધિનું માપન.

૫.માહિતીનું પૃથક્કરણ :

- કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલાં પ્રાપ્તાંકોનું આંકશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથક્કરણ.

● પરિણામો/તારણો :

- વિદ્યાર્થીને રિસેસના સમય વિશેની માહિતી આપવાથી ઘણા અંશે તેમનામાં પરિવર્તન આવી શક્યું. જ્યારે પહેલા દિવસે મેં વિદ્યાર્થી સમક્ષ મારી સમસ્યાનો પ્રસ્તા વકર્યો ત્યારે વિદ્યાર્થીનો સહકાર મને સારો મળ્યો.
- બીજા દિવસે જ્યારે હું વર્ગ માંગ્યો ત્યારે 70% વિદ્યાર્થીઓએ પુછ્યું કે, સાહેબ અમને રિસેસના સમયનાં સદુપયોગ કરવાથી અમારામાં ઘણું બધું પરિવર્તન આવી ગયું. જ્યારે આ વાત સાંભળી મને વધારે આનંદ આવ્યો.
- સંશોધનનાં ફલિતાર્થો :
 - અન્ય સમસ્યાઓ માટે પણ આવાં પ્રયોગો હાથ ધરવાં જરૂરી.
 - શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવાં આવશ્યક છે.

સારાંશ-59

- થીમ / વિષય :- અંગ્રેજી
- વિભાગ: ઉચ્ચ પ્રાથમિક વિભાગ
- સંશોધનનું શીર્ષક :- ધોરણ-૮ ના વિદ્યાર્થીઓને અંગ્રેજી વિષયમાં અર્થગ્રહણ અને અભિવ્યક્તિમાં પડતી મુશ્કેલીઓનો અભ્યાસ અને ઉપચાર.
- ભાષા :- ગુજરાતી
- સંશોધકનું નામ :- ચાવડા માનસિંગભાઈ એલ.બી. આર. પી. પ્રજ્ઞા કોડીનાર
- વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩

૧.પ્રાસ્તાવિક :-

શિક્ષક પોતાના વર્ગખંડમાં શિક્ષણ કાર્યમાં અને શાળાની વિવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં કેટલીક સમસ્યાઓ અનુભવે છે. આ સમસ્યાઓનો વૈજ્ઞાનિક ઢબે અભ્યાસ કરી ઉકેલ મેળવવાનો માર્ગ એ ક્રિયાત્મક સંશોધન વડે પ્રાપ્ત થાય છે. કોઈપણ સજાગ શિક્ષક નાનકડું સંશોધન કરી પોતાની સમસ્યાઓનો ઉકેલ મેળવી શકે છે. પ્રસ્તુત સંશોધનમાં ધોરણ -૮ ના બાળકોને અંગ્રેજી વિષયમાં અર્થગ્રહણ અને અભિવ્યક્તિમાં પડતી મુશ્કેલીઓનો અભ્યાસ અને ઉપચાર કરવામાં આવેલ છે . ભારત જેવા દેશમાં ખાસ કરીને ગુજરાતમાં અંગ્રેજી બોલતી વ્યક્તિની ગણતરી હોશિયાર વ્યક્તિમાં થાય છે પરંતુ આ નક્કર સત્ય નથી . આવું એટલા માટે બને છે કારણ કે આજનો યુગ વિજ્ઞાન , મેનેજમેન્ટ, ઇન્ફોર્મેશન તેમજ ટેકનોલોજી નો છે . અને આ તમામ ક્ષેત્રોમાં અંગ્રેજી ભાષાનું મહત્વ ખૂબ જ વધારે છે . આજના સમયમાં અંગ્રેજી લખવું ,વાંચવું ,બોલવું અને સમજવું એ માણસની પ્રગતિની નિશાની બની ગઈ છે . મહત્વની વાત તો એ છે કે બેરોજગારી અને વધતી જતી વસ્તીના આ સમયમાં અંગ્રેજી બોલી શકતો માણસ પ્રગતિની દોડમાં સૌથી આગળ નીકળી જાય છે . આવનારા ભવિષ્યમાં કોઈપણ માણસ ભણે કે ન ભણે પરંતુ અંગ્રેજી આવડવું ફરજિયાત છે . શાળા મુલાકાત દરમિયાન બરડા પ્રાથમિક શાળાના ધોરણ -૮ માં અંગ્રેજી વિષયના વર્ગની મુલાકાત લઈ વર્ગખંડ અવલોકન કરવામાં આવે જેમાં બાળકોને અંગ્રેજીમાં અર્થગ્રહણ અને અભિવ્યક્તિમાં ક્યાં તકલીફ પડે છે તે જાણવા માટે ઉપરોક્ત સંશોધન કાર્ય હાથ ધરવામાં આવેલ તેમજ બાળકોને કેવી રીતે અંગ્રેજી વિષયમાં રસ લેતા કરવા તે અંગેનો પણ સંશોધન કર્તા તરીકે મારો નમ્ર પ્રયાસ છે.

૨. સંશોધનનો હેતુ / સંશોધનના પ્રશ્નો / ઉત્કલ્પના :-

- (૧) ધોરણ-૮ ના વિદ્યાર્થીઓને અંગ્રેજી બોલવામાં અને અર્થગ્રહણમાં પડતી મુશ્કેલીઓનો અભ્યાસ કરવો.
- (૨) અંગ્રેજી ભાષા પ્રત્યે રસ જાગૃત થશે તો વિદ્યાર્થીઓનો આત્મવિશ્વાસ વધશે અને અજ્ઞાત ભય દૂર થશે.
- (૩) વિદ્યાર્થીઓની અંગ્રેજી અભિવ્યક્તિ અને અર્થગ્રહણ માટેની ખૂટતી કરી જાણી તે માટે યોગ્ય પ્રયત્નો હાથ ધરવા.
- (૪) વિદ્યાર્થીઓમાં અંગ્રેજી ભાષા પ્રત્યે ઋષિ પ્રગટ થશે તો આ ભાષામાં અભિવ્યક્તિ ખીલશે.
- (૫) વિદ્યાર્થીઓના અભિવ્યક્તિના વિકાસ માટે યોગ્ય પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન કરવું.
- (૬) વિદ્યાર્થીઓને અંગ્રેજી વિષયમાં અર્થગ્રહણ માટે પૂરતી તકો વર્ગખંડમાં પૂરી પાડવામાં આવશે તો સમજ શક્તિ ખીલશે.

(૭) વિદ્યાર્થીઓને અર્થગ્રહણ માટે નિબંધ લેખન, સ્ટોરી લખાવી સમજ આપવી.

(૮) અંગ્રેજી વિષયમાં અભિવ્યક્તિ માટે રાયમ્સ , એક્શન સોંગ , પ્રેયર, સ્ટોરી ટેલિંગ તેમજ ગેમ અને જૂથ પ્રવૃત્તિ કરાવવાથી અંગ્રેજી વિષયમાં અભિવ્યક્તિ વિદ્યાર્થીઓની ખીલશે.

૩. પદ્ધતિ :-

૩.૧ અભ્યાસની રૂપરેખા :-

◆સહ શૈક્ષણિક પદ્ધતિ

૩.૨ ઉપકરણ:-

૩.૪માહિતી એકત્રીકરણની રીત :-

૩.૫ માહિતીનું પૃથ્થકરણ :-

◆ કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલા પ્રાપ્તકોનું અંક શાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથ્થકરણપુટ

૪. પરિણામો / તારોણો:-

પૂર્વ કસોટી લેતા જણાવ્યું કે વિદ્યાર્થીઓ મૌખિક ઉત્તર ટૂંકમાં આપી શકતા હતા . પરંતુ અર્થગ્રહણમાં થોડી મુશ્કેલી જણાય તેમજ બાળકોનું અંગ્રેજી શબ્દો ભંડોળ પણ નબળું જણાયું. જેના લીધે જવાબ આપવામાં વિદ્યાર્થીઓને તકલીફ પડતી હતી. અર્થગ્રહણ યોગ્ય ના થવાથી સ્પેલિંગ લખવામાં પણ ભૂલ જણાય હતી. કુલ ૨૦ વિદ્યાર્થીઓમાંથી માત્ર -૫ જ વિદ્યાર્થીઓ દરેક પ્રકારની ટેસ્ટ જેવી કે મૌખિક અને લેખિતમાં ઉત્તમ દેખાવ કરી શક્યા જ્યારે - ૮ બાળકો લેખન અને મૌખિક બંનેમાં નબળા જણાયા . તફાવત પરિણામ પરથી જાણી શકાય છે કે પ્રિ- ટેસ્ટ વખતે ઉત્તમ દેખાવ કરનાર વિદ્યાર્થીઓ માત્ર ૨૫.૦૦% હતા જે પોસ્ટ- ટેસ્ટ વખતે વધીને ૪૫.૦૦ ટકા થયા . તથા નબળા વિદ્યાર્થીઓની ટકાવારી પ્રિ -ટેસ્ટ વખતે ૪૦.૦૦ હતી તે પોસ્ટ ટેસ્ટ વખતે માત્ર ૧૫ .૦૦% રહેવા પામી આમ રોજબરોજના અનુકાર્ય અને મહાવરાથી વિદ્યાર્થીઓની અંગ્રેજી ભાષામાં અભિવ્યક્તિ અને અર્થગ્રહણમાં નોંધપાત્ર સુધારો જોવા મળેલ અને વિદ્યાર્થીઓમાં આત્મવિશ્વાસ જોવા મળેલ હતો.

૫. સંશોધન ફલિતાર્થો :-

વિદ્યાર્થીઓનું અંગ્રેજી વિષયમાં અભિવ્યક્તિ અને અર્થગ્રહણ માટે સંશોધક કર્તા તરીકે મારા દ્વારા એક અઠવાડિયા સુધી દરરોજ એક કલાકનું વિશિષ્ટ વર્ગખંડ કાર્ય પ્રયોજ્યું . જેમાં વિદ્યાર્થીઓને વિવિધ પ્રવૃત્તિ કાર્ય કરાવી અભિવ્યક્તિ અને અર્થગ્રહણ કૌશલ્યોમાં સિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરેલ .(૧) સૌપ્રથમ સંશોધક કર્તા તરીકે પોતાના વિશેના નાના વાક્યો લખી ઉદાહરણ પૂરું પાડ્યું તેના પરથી વિદ્યાર્થી પોતે બોલી અને સમજી શકે તેમજ રજૂ કરી.

૧)I am a teacher.

(૨) ત્યારબાદ ઉપરની પ્રવૃત્તિ વર્ગમાં વિદ્યાર્થીઓની બે -બે ની જોડીમાં એકબીજા વિશે બોલવા માટે કહ્યું ઉદાહરણ તરીકે. (1)Divyanshi's sister name is Tanvi.

(૩) વિદ્યાર્થીઓને બોડી પાર્ટ્સ ના નામ અંગ્રેજીમાં બોલવા અને લખવા આપવા.

(૪) એક્શન સોંગ કરાવી તેમાં આવતી જુદીજુદી એક્શન લખવા આપી.

(૫) સામાન્ય અને સરળ વાર્તા અંગ્રેજીમાં કહી જેટલું યાદ રહ્યું હોય તે બોલવા માટે વિદ્યાર્થીઓને કહ્યું.

(૬) વિદ્યાર્થીઓને પોતાનો પરિચય લખી અંગ્રેજીમાં બોલવા માટે પ્રોત્સાહિત કર્યા.

સારાંશ-60

- થીમ / વિષય :- ગુજરાતી
- વિભાગ: પ્રાથમિકવિભાગ
- સંશોધનનું શીર્ષક :- વિદ્યાર્થીઓ ગુજરાતી વિષયના કવિઓ અને લેખકોના પરિચય પ્રત્યે અસભાનતા દાખવે છે.
- ભાષા :- ગુજરાતી
- સંશોધકનું નામ :-ગોહિલ જયાબેન જે.બી.આર.સી. કો. ઓ. કોડીનાર
- વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩

૧.પ્રાસ્તાવિક :-

શિક્ષકને પોતાના વર્ગખંડમાં શિક્ષણ કાર્યમાં અને શાળામાં કેટલીક સમસ્યાઓ અનુભવે છે. આ સમસ્યાઓને વૈજ્ઞાનિક દ્રવ્યે અભ્યાસ કરીને ઉકેલ મેળવવાનો માર્ગ એટલે ક્રિયાત્મક સંશોધન. છેલ્લા બે દાયકાથી સમગ્ર વિશ્વમાં ક્રિયાત્મક સંશોધનનો વિચાર પ્રસાર થઈ રહ્યો છે. ક્રિયાત્મક સંશોધન એટલે શિક્ષકને નડતી સમસ્યાનો ઉકેલ મેળવવો ઉકેલ માટે સજાગ શિક્ષક નાનકડું સંશોધન કરી પોતાની સમસ્યાનો ઉકેલ મેળવી શકે તેનો હેતુ હોય છે.અહીં વિદ્યાર્થીઓમાં રહેલી ગેરસમજ દુર કરી તેમજ પ્રવતમાન સ્થિતિમાં લાવવાની પ્રક્રિયા છે. આમ, ક્રિયાત્મક સંશોધન એ આજના વિકસિત સમાજમાં તેમજ શાળા કે વર્ગખંડમાં સુધારા લાવવા માટેનું નાનકડું ગણાય છે.

૨. સંશોધનનો હેતુ / સંશોધનના પ્રશ્નો / ઉત્કલ્પના :-

સમસ્યાનાં નિરાકરણ માટે કરેલ કાર્ય બાદ વિવિધ પ્રકારની ઉત્કલ્પનાઓ બાંધવામાં આવી જે નીચે મુજબ રજૂ કરી શકાય છે.

- જો વિદ્યાર્થીઓને ગુજરાતી ભાષાના લેખકોના અમુક પુસ્તકો દર્શાવી તેની ચર્ચા દ્વારા તેનું મહત્વ સમજાવવામાં આવે તો આ સમસ્યા હલ થઈ શકે.
- જો વિદ્યાર્થીઓને ગુજરાતી ભાષાના કવિઓના મહત્વ વિષેનો ખ્યાલ આપવામાં આવે તો આ સમસ્યા હલ થઈ શકે.
- વિદ્યાર્થીઓને લેખકના અન્ય કાવ્યસંગ્રહોનું જ્ઞાન આપીને તેનો કંટાળો દુર કરવામાં આવે તો આ સમસ્યા હલ થઈ શકે.

૩. પદ્ધતિ :-

૩.૧ અભ્યાસની રૂપરેખા :-

શ્રી કોડીનાર કન્યા પ્રાથમિક શાળામાં ધોરણ ૮ ના કેટલાક વિદ્યાર્થીઓને ગુજરાતી લેખકો અને કવિના પરિચય પ્રત્યે અસભાનતા દાખવે છે. તેમને રસ લેતા કરવા માટે વિદ્યાર્થીની પરિસ્થિતિ અને

વાતાવણ જોતા નીચે મુજબની પ્રવૃત્તિ હાથ ધરવામાં આવી.વર્ગખંડમાં ભાષાના શિક્ષક સમક્ષ શ્લોક લેખકો અને કવિ પરિચય મહત્વ સમજાવા માટે ૧૦ મિનીટનું આયોજન કરવામાં આવ્યું ભાષા શિક્ષકે આવા વિદ્યાર્થીઓ માટે રસ જળવાય રહે તે માટે સ્પર્ધાનું સુચન કર્યું.કાવ્યનું ગાન કરાવ્યું, વાર્તાઓ સંભારવી, અભ્યાસમાં રસ લેતા થાય તેવા પ્રયત્ન કર્યા.કવિ અને લેખકનું મહત્વ સમજે તેવા પ્રયત્ન કર્યા. કવિઓ દ્વારા રચાયેલા અન્ય કાવ્યોની રજૂઆત કરવામાં આવી.

૩.૨ ઉપકરણ:-

૩.૪માહિતી એકત્રીકરણની રીત :-

૩.૫ માહિતીનું પૃથ્થકરણ :-

સમસ્યાનાં કારણોને આધારે વિદ્યાર્થી મિત્રો સાથે ચર્ચા કરી આ સમસ્યા સંદર્ભે થયેલા પ્રયત્નોણી જાણકારી મેળવી અને તેના આધારે પાયાની જરૂરી માહિતીણી નોંધ કરવામાં આવી જે નીચે પ્રમાણે છે.વિદ્યાર્થીઓને કવિઓ અને લેખકોના પરિચયમાં રસ પડતો નથી. વળી કવિઓ અને લેખકોના પરિચયનું મહત્વ તેમને ઓછું લાગતું હતું.વિદ્યાર્થીઓને કવિઓ અને લેખકોના પરિચય અંગે કેટલાક પ્રશ્નો પૂછવામાં આવ્યા તો તેમાં તેમને કંટાળો આવતો હતો.

૪. પરિણામો / તારોણો:-

- ✓ વિદ્યાર્થીમાં શિક્ષકનો દર ઓછો થયો અને કાવી અને લેખક પરિચય પ્રત્યે રસ ધરાવા લાગ્યા.
- ✓ વિદ્યાર્થીઓ કવિ અને લેખક પરિચયની સ્પ્રધામાં ભાગ લેતા થાય.
- ✓ વિદ્યાર્થીઓને કાવ્યનું ગાન કરાવશું તેથી તે સારી રીતે કંઠસ્થ કરી શકે.
- ✓ વિદ્યાર્થીના શબ્દ ભંડોળમાં વધારો થાય.
- ✓ વિદ્યાર્થીઓ કવિ અને લેખકના પરિચયના મર્મને જાણતા થયા.

૫. સંશોધન ફલિતાર્થો :-

- ✓ નિયામક સંશોધન દરમિયાન અમુક ટકા બાળકો કવિ અને લેખક પરિચય કંઠસ્થ માટે નબળા રહી ગયા. જેના માટે અનેક કાર્યો વિચારી શકાય. વિદ્યાર્થીઓમાં કવિ અને લેખક પરિચય કંઠસ્થ માટે રસ પેદા કરી શકે તેના માટે શિક્ષક ઉત્સાહી બનવો જરૂરી છે.
- ✓ કવિ અને લેખક પરિચય કંઠસ્થ કરવામાં નબળા રહી ગયેલ વિદ્યાર્થીઓને શાળા સમય પૂર્વે બોલાવી તેમનાં વચ્ચે શ્લોકની સ્પર્ધા યોજી શકાય..
- ✓ વિદ્યાર્થીઓની વય મર્યાદાને ધ્યાનમાં રાખીને અમુક પ્રકારના કવિ અને લેખક પરિચય રમત રમાડી શકાય.

સારાંશ-61

- વિષય :ભાષાશિક્ષણ
- વિભાગ :ઉચ્ચ પ્રાથમિક
- સંશોધનનુંશીર્ષક :.શ્રી ધુડજીજવા પ્રાથમિક શાળાના ધોરણ-૭ ના વિદ્યાર્થીઓ શ્લોક કંઠસ્થ કરવામાં મુશ્કેલી અનુભવેછે
- સંશોધકનુંનામ :કુવાડીયા કમલેશ દેવદાનભાઈ
- વર્ષ :૨૦૨૨-૨૩

સારાંશ

□પ્રસ્તાવના :

વિદ્યાર્થીઓ સંસ્કૃત ભાષાના શ્લોક કંઠસ્થ કરવામાં મુશ્કેલી અનુભવે છે અને વિદ્યાર્થીઓ શ્લોક કંઠસ્થ કરવા મુશ્કેલીઓ ન અનુભવે એટલા માટે આ સંશોધન હાથ ધરવામાં આવ્યું છે

□સમસ્યા :

શ્રી ધુડજીજવા પ્રાથમિક શાળાના ધોરણ-૭ ના વિદ્યાર્થીઓ શ્લોક કંઠસ્થ કરવામાં મુશ્કેલી અનુભવે છે.

□સંશોધનનાં હેતુઓ :

□શ્લોક કંઠસ્થ કરવા મુશ્કેલી અનુભવતા બાળકોની જાણકારી મેળવી ત્યારબાદ શ્લોક કંઠસ્થ કરવાની રીત શીખવી અને તપાસણી કરી સંસ્કૃત ભાષાનો વધારે મહાવરો કરે અને શ્લોક રોજિંદા જીવનના બોલતા શીખે તો આ મુશ્કેલી દૂર થાય

□ઉત્કલ્પનાઓ :

-જો વિદ્યાર્થીઓ પ્રાર્થનાસભામાં સંસ્કૃત શ્લોક બોલે અને યોગ્ય મહાવરો કરે તો તેને શ્લોક કંઠસ્થ કરવામાં મુશ્કેલી ન પડે

□પદ્ધતિ :

1.અભ્યાસની રૂપરેખા :

□પ્રાયોગિક પદ્ધતિ વિવિધ શ્લોકના નમુના સમજાવ્યા.

2.નમૂનો :

□શ્રી ધુડજીજવા પ્રાથમિક શાળાના ધોરણ -૭ ના પાંચ વિદ્યાર્થીઓ

3.ઉપકરણ :

□શ્લોક કંઠસ્થ કરવા માટેની લેખન કસોટીઓ

4.માહિતી એકત્રીકરણની રીત :

□ગૃહકાર્ય લેખનમાં શ્લોકો લખવા તેમજ કંઠસ્થ કરવા આપ્યા

5.માહિતીનું પૃથક્કરણ :

□કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલા પ્રાપ્તાંકોનું આંકડાશાસ્ત્રીય પદ્ધતિ દ્વારા પૃથક્કરણ

□પરિણામો/તારણો :

- સમગ્ર કાર્ય પછી જે પરિણામો મળ્યા છે તે નીચે મુજબ છે
- ૭૫% વિદ્યાર્થીઓને શ્લોક કંઠસ્થ કરવામાં મુશ્કેલી અનુભવતા નથી.
- ૧૫% વિદ્યાર્થીઓ મધ્યમ પ્રકારે શ્લોક કંઠસ્થ કરે છે.
- 10% વિદ્યાર્થીને હજુ પણ શ્લોક કંઠસ્થ કરવામાં મુશ્કેલી અનુભવે છે

□સંશોધનનાં ફલિતાર્થો :

- શ્લોક કંઠસ્થ કરવાની મુશ્કેલીથી આ સંશોધન હાથ ધરી શકાય
- શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવાં આવશ્યક છે.

- થીમ / વિષય :-
- વિભાગ :- ઉચ્ચ પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક :- “ધોરણ-૬ નાં વિદ્યાર્થીઓમાં નકશા વાંચનમા અનુભવાતી મુશ્કેલીઓ અને ઉપચારાત્મક શિક્ષણ કાર્ય”
- ભાષા :- ગુજરાતી
- સંશોધકનું નામ :- શ્રી રોહિત ગોહિલ
- વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩

૧. પ્રાસ્તાવિક :-

શિક્ષક પોતાના વર્ગખંડના શિક્ષણ કાર્યમાં અને શાળા પ્રવૃત્તિઓમાં કેટલીક સમસ્યાઓ અનુભવે છે . આ સમસ્યાઓનો વૈજ્ઞાનિક ઢબે અભ્યાસ કરી ઉકેલ મેળવવાનો માર્ગ એ ક્રિયાત્મક સંશોધન વડે પ્રાપ્ત થાય છે. સંશોધન શબ્દ કશુંક નવું વિચારવાનું સૂચન અરે છે . Action Research શબ્દનો સૌપ્રથમ ખ્યાલ ડી .સ્ટીફન કોરેએ ઈ.સ. ૧૯૫૭ માં આપ્યો . બ્રિટનનાં લોરેન્સ સ્ટેન્ડ હાઉસે “Teacher as a researcher” નો નવો ખ્યાલ પૂરો પાડ્યો . છેલ્લા બે દાયકથી સમગ્ર વિશ્વમાં ક્રિયાત્મક સંશોધનનો નવો વિચાર - પ્રસાર થઈ રહ્યો છે . સંશોધન માત્ર યુનિવર્સિટીઓ દ્વારા કે પ્રોફેસરો દ્વારા જ થાય એ માન્યતામાં પરીવર્તન લાવવાનો સમય પાકી ગયો છે . કોઈ પણ સજાગ શિક્ષક નાનકડું સોશોધન કરી પોતાની સમસ્યાનો ઉકેલ મેળવી શકે છે . પ્રસ્તુત સંશોધનમાં વિદ્યાર્થીઓને નકશા વાંચનમા પડતી મુશ્કેલીઓને દૂર કરવાનો પ્રયત્ન કરવામાં આવ્યો છે.

૨. સંશોધનનો હેતુ / સંશોધનના પ્રશ્નો / ઉત્કલ્પના :-

1. જો વિદ્યાર્થીઓને નકશા વિષે યોગ્ય માહિત આપવામાં આવે તો તેઓ નકશા વાંચનમા રસ લેતા થાય.
2. જો શાળામાં વિવિધ પ્રકારના નકશાઓ ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવે તો આ સમસ્યા હલ થઈ શકે છે.
3. જો વિદ્યાર્થીઓને પ્રદેશવાર વ્યવસ્થિત માહિતી આપવામાં આવે તો આ સમસ્યા હલ થાય.
4. જો વિદ્યાર્થીઓને નકશાપૂર્તિનું કામ યોગ્ય રીતે અને માહિતી સભર સોંપવામાં આવે તો આ સમસ્યા હલ થાય.
5. જો વિદ્યાર્થીઓને શિક્ષક દ્વારા નકશાની સંજ્ઞાનું યોગ્ય જ્ઞાન આપવામાં આવે તો આ સમસ્યા હલ થાય.
6. જો વિદ્યાર્થીઓને સ્પષ્ટ અને યોગ્ય કદમાં અક્ષરો દર્શાવેલા નકશાઓ આપવામાં આવે તો આ સમસ્યા હલ થાય.

૩. પદ્ધતિ :-

૩.૧ અભ્યાસની રૂપરેખા :-

◆પ્રાયોગિક પદ્ધતિ

૩.૨ નમુનો :-

૩.૨ ઉપકરણ:-

⇒ સમસ્યાને હલ કરવા નીચે મુજબ પંદર દિવસના કાર્યનું સુધારકાર્ય આયોજન કર્યું હતું.

⇒ પ્રમાણિત ઉત્તર કસોટી અને પૂર્વ કસોટી

૩.૪માહિતી એકત્રીકરણની રીત :-

NCERT આધારિત ધોરણ 6 નાં સામાજિક વિજ્ઞાન વિષયમાં વિદ્યાર્થીઓ ભૂગોળના એકમોમાં નકશા વાંચનમાં મુશ્કેલી અનુભવતા હતા. જેમાં પ્રાથમિક તારણો પરથી નીચેની માહિતી પ્રાપ્ત થઈ.

- નકશામાં સ્થળભૂમિ અને દિશાઓને ઓળખવામાં મુશ્કેલી અનુભવતા વિદ્યાર્થીઓની યાદી બનાવી.
- નકશામાં રૂઢ સંજ્ઞા ને ઓળખવામાં મુશ્કેલી અનુભવતા વિદ્યાર્થીઓની યાદી બનાવવી.
- વિદ્યાર્થીઓની વ્યક્તિગત નકશા વિશેના જ્ઞાનની ચકાસણી કરી.
- શાળાના આચાર્યશ્રી તથા અન્ય શિક્ષકોનો પણ વ્યક્તિગત અભિપ્રાય લીધો હતો.
- અવલોકન દ્વારા માહિતી મેળવી.
- પૂર્વ જ્ઞાનની ચકાસણી દ્વારા માહિતી મેળવી.

૩.૫ માહિતીનું પૃથ્થકરણ :-

- ◆ કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલા પ્રાપ્તકોનું અંક શાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથ્થકરણ

૪. પરિણામો / તારણો:-

- વિદ્યાર્થીઓ નકશા વિશે માહિતી મેળવતા થયા. (70 %)
- શિક્ષકોએ વ્યક્તિગત ધ્યાન આપીને વિદ્યાર્થીઓને રસ લેવા જાગૃત કર્યા. (65 %)
- શિક્ષણમાં નકશા,નકશાપૂર્તિ નો ઉપયોગ થતા નકશા પૂર્તિનું કાર્ય જેમાં સ્થળભૂમિ, રૂઢ સંજ્ઞાઓ અને ભૌગોલિક વિસ્તાર દર્શાવવામાં સરળતા રહી. (70 %)

૫. સંશોધન ફલિતાર્થો :-

- અર્થઘટનની માહિતી પરથી તારણો કાઢ્યા બાદ અનુકાર્ય માટે અવલોકન દ્વારા નીચેના પ્રશ્નોનાં ઉત્તરો શોધવા અને જરૂર જણાય ત્યાં મૌખિક પ્રશ્નો દ્વારા ઉત્તરો જણાવ્યા.
- વિદ્યાર્થી મિત્રો તમને નકશા વિશે બરાબર માહિતી મળી ?
- નકશાનું અવલોકન કઈ રીતે કરવું તે તમે શીખી ગયા ?
- નકશાની સંજ્ઞાઓ વિશે બરાબર સમજ કેળવો છો ?
- નકશાપૂર્તિનું કાર્ય તમને બરાબર સમજ માં આવે છે ?

સારાંશ 63

- વિષય : ભાષા શિક્ષણ
- વિભાગ: ઉચ્ચ પ્રાથમિક
- સંશોધનનું શીર્ષક :ઉચ્ચ પ્રાથમિક શાળાના વિદ્યાર્થીઓની ગુજરાતી વિષયના કવિઓ અને લેખકોના પરિચય પ્રત્યેની અસભાનતા
- સંશોધકનું નામ : મેરામણભાઈ એમ. સોલંકી, આ.શિ., કિંદરવા પ્રા. શાળા , તા. વેરાવળ
- માર્ગદર્શકનું નામ : ડૉ. મોહન આર. વાજ, આ.શિ., પાલડી પ્રા. શાળા, તા. વેરાવળ
- વર્ષ:૨૦૨૨-૨૩

સારાંશ

*પ્રસ્તાવના :

વિદ્યાર્થીઓ ગુજરાતી ભાષાના કવિઓ અને લેખકોથી પરિચિત હોય તો તેઓ સારા પુસ્તકોનું વાંચન કરી અને પોતાનો સર્વાંગી વિકાસ સાધી શકે પણ જો પુસ્તકોના વાંચન પ્રત્યે નીરસ બને તો તેનો વિકાસ અવરોધાય છે. આથી પ્રસ્તુત સંશોધન હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું.

*સમસ્યા :

ઉચ્ચ પ્રાથમિક શાળાના વિદ્યાર્થીઓની ગુજરાતી વિષયના કવિઓ અને લેખકોના પરિચય પ્રત્યેની અસભાનતા

*સંશોધનનાં હેતુઓ :

–ઉચ્ચ પ્રાથમિક શાળાના વિદ્યાર્થીઓની ગુજરાતી વિષયના કવિઓ અને લેખકો પ્રત્યેની અસભાનતા.

–ઉચ્ચ પ્રાથમિક શાળાના વિદ્યાર્થીઓને ગુજરાતી વિષયના કવિઓ અને લેખકોનો પરિચય આપ્યા બાદ તેની અસરકારકતા તપાસવી.

*ઉત્કલ્પનાઓ :

–વિદ્યાર્થીઓને માન્ય ગુજરાતી કવિઓના મહત્વ વિષે ખ્યાલ આપવામાં આવે.

–વિદ્યાર્થીઓને ઈતર વાંચન પ્રત્યે અભિમુખ કરી તેમનાં જ્ઞાનમાં વધારો કરી શકાય.

–વિદ્યાર્થીઓ સામે અન્ય કવિઓ અને લેખકોના વિશેષ સંદર્ભો રજૂ કરવામાં આવે.

–વિદ્યાર્થીઓને વાચકોનું મિત્રમંડળ બનાવી અને દરેક સપ્તાહે/અઠવાડિયે ચર્ચાસભા રાખવામાં આવે.

*પદ્ધતિ :

- અભ્યાસની રૂપરેખા :

– પ્રાયોગિક પદ્ધતિ.

- નમૂનો :

–વેરાવળ તાલુકાના કિંદરવા ગામની પ્રાથમિક શાળાનાં ધોરણ ૬ થી ૮ નાં ૪૩ વિદ્યાર્થીઓ.

- ઉપકરણ :

–સંશોધકે તૈયાર કરેલ પ્રશ્નાવલિ.

- માહિતી એકત્રીકરણની રીત :
–પ્રયોજકને પત્રો સાથે ચર્ચા કરીને અવલોકન દ્વારા સમસ્યા વિષે જાણકારી મેળવી. વિદ્યાર્થીઓને ગુજરાતી વિષયના કાવ્યો અને એકમોનો અભ્યાસ કરાવતી વખતે તેઓ કવિઓ અને લેખકો વિષે કશું જાણતા નથી , વર્ગમાં વિદ્યાર્થીઓ સાથે વાર્તાલાપ દરમ્યાન જાણવા મળ્યું કે તેઓ અભ્યાસક્રમ સિવાયના અન્ય પુસ્તકોનું વાંચન કરતાં નથી.
- માહિતીનું પૃથક્કરણ :
– કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલાં પ્રાપ્તકોનું આંકશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથક્કરણ.

***પરિણામો/તારણો :**

- ધોરણ ૬ થી ૮નાં ૬૭% વિદ્યાર્થીઓએ સંદર્ભ પુસ્તકો માટે પુસ્તકાલયની મુલાકાત લીધી.
- ૧૨% વિદ્યાર્થીઓ સામાયિકમાંથી અન્ય લેખકો અને કવિઓના લેખ અને કાવ્યો વાચતા થયા.
- ૭૮% વિદ્યાર્થીઓ પુસ્તકોમાં આવતા કવિઓ અને લેખકોથી પરિચિત થયા.
- ૪% વિદ્યાર્થીઓ વેબસાઈટ પરથી કવિઓ અને લેખકોના પુસ્તકોની માહિતી મેળવી વાંચતાં થયા.
- ૫૮% વિદ્યાર્થીઓ પુસ્તક વાચન મિત્રમંડળમાં જોડાયા.

***સંશોધનનાં ફલિતાર્થો :**

- અન્ય સમસ્યાઓ માટે પણ આવાં પ્રયોગો હાથ ધરવાં જરૂરી.
- શિક્ષણમાં ગુણવત્તા સુધારણા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવાં આવશ્યક છે.

- વિષય – ગુજરાતી
- વિભાગ: ઉચ્ચ પ્રાથમિક

સંશોધનનું શીર્ષક: 'ગુજરાતી વિષયના કવિઓ અને લેખકોના પરિચય પ્રત્યે વિદ્યાર્થી ઓ અસભાનતા દાખવે છે'

સંશોધકનું નામ: સચિનભાઈ અપારનાથી

માર્ગદર્શકનું નામ: સામતભાઈ એન. રામ

- વર્ષ: ૨૦૨૨-૨૩

*પ્રસ્તાવના :

શૈક્ષણિક સંશોધન શિક્ષણની ઈમારતનો પાયો છે. વર્ગમાં શિક્ષણકાર્ય કરતા કે શાળામાં વિદ્યાર્થીઓની પ્રવૃત્તિઓનું અવલોકન કરતા શિક્ષક કેટલીક મુંઝવણો અનુભવે છે. આ મુંઝવણોનો વૈજ્ઞાનિક રીતે અભ્યાસ કરી તેમનો ઉકેલ લાવવાનો ઉપયોગી માર્ગ ક્રિયાત્મક સંશોધન વડે પ્રાપ્ત થાય છે.

*સમસ્યા :

'ગુજરાતી વિષયના કવિઓ અને લેખકોના પરિચય પ્રત્યે વિદ્યાર્થી ઓ અસભાનતા દાખવે છે'

સમસ્યા ક્ષેત્ર

મને આપેલી સમસ્યા અન્ય શાળાઓમાં અન્ય કોઈપણ વર્ગમાં હોઈ શકે . પરંતુ ક્રિયાત્મક સંશોધનમાં વૈજ્ઞાનિકતા જળવાઈ રહે તે હેતુથી સમસ્યાક્ષેત્રને મર્યાદિત બનાવાય છે . સમસ્યાક્ષેત્રના આધારે નીચે મુજબની મર્યાદા બાંધી શકાય.

શાળાનું નામ :- શ્રી મંડોરણા પ્રા. શાળા

ધોરણ :- ૬ થી ૮

સમસ્યા :- વિદ્યાર્થીઓ કવિઓ અને લેખકોના પરિચય પ્રત્યે અસભાનતા દાખવે છે. તે અંગે હાથ ધરેલ છે.

પ્રસ્તુત સંશોધનની પાયાની જરૂરી માહિતી

મને ધોરણ ૬ થી ૮માં ગુજરાતી ભાષાનું શિક્ષણ કાર્ય કરવાની તક મળી છે. તે દરમિયાન મારે વિવિધ કાવ્યો અને ગદ્યનો અભ્યાસ કરાવવાનો હતો. તે કાર્ય કરતી વખતે મને જાણવા મળ્યું કે વિદ્યાર્થીઓને કવિઓ અને લેખકોના પરિચયમાં રસ પડતો નથી. વળી કવિઓ અને લેખકોના પરિચયનું મહત્વ તેમને ઓછું લાગતું હતું.

પ્રસ્તુત સંશોધનની ઉત્કલ્પનાઓની રચના

જો વિદ્યાર્થીઓ પાસે કાવ્યનું ગાન કરાવવામાં આવે તેમજ વિદ્યાર્થીઓ સમક્ષ વાર્તાઓ સંભળાવી તેમને અભ્યાસમાં રસ લેતાં કરવામાં આવે તો આ સમસ્યા હલ થઈ શકે. જો વિદ્યાર્થીઓને ગુજરાતી ભાષાના કવિઓના મહત્વ વિશેનો ખ્યાલ આપવામાં આવે તો આ સમસ્યા હલ થઈ શકે. જો વિદ્યાર્થીઓ

સમક્ષ ગુજરાતી ભાષાના લેખકોના અમુક પુસ્તકો દર્શાવી તેની ચર્ચા દ્વારા તેનું મહત્વ સમજાવવામાં આવે તો આ સમસ્યા હલ થઈ શકે. વિદ્યાર્થીઓને લેખકોના અન્ય સંદર્ભ પુસ્તકોનું જ્ઞાન આપીને તેનો કંટાળો દુર કરવામાં આવે તો આ સમસ્યા હલ થઈ શકે.

પ્રસ્તુત સંશોધનનું મૂલ્યાંકન

હાથ ધરેલા કાર્ય પરથી સંશોધક નીચેની બાબતો નું મૂલ્યાંકન કરશે.

- વિદ્યાર્થીઓ પાસે કાવ્યનું ગાન કરવવામાં આવ્યું તેમજ વિદ્યાર્થી સમક્ષ વાર્તાઓ કહેવામાં આવી.તેથી વિદ્યાર્થીઓ અભ્યાસમાં રસ લેતાં થયાં
- વિદ્યાર્થીઓ કવિઓના મહત્વથી માહીતગાર થયા.

પ્રસ્તુત સંશોધનના તારણો અને પરિણામ

- વિદ્યાર્થીઓમાંથી કુલ ૮ % જેટલા વિદ્યાર્થીઓ અભ્યાસ પ્રત્યે નિરસ જણાયા.
- કવિઓના મહત્વ વિશેનો ખ્યાલ મેળવવામાં ૮૫ % જેટલા વિદ્યાર્થીઓએ ભાગ લીધો. જ્યારે ૯ % વિદ્યાર્થીઓ તેમાં નિરસ જણાયા.
- વિદ્યાર્થીઓ સમક્ષ કવિઓ દ્વારા રચાયેલા અન્ય કાવ્યોની રજૂઆતને કારણે ૮૪ % જેટલા વિદ્યાર્થીઓ કવિઓના પરિચય પ્રત્યે સભાન બન્યા.

પ્રસ્તુત સંશોધનનું અનુકાર્ય

- ભાષાશિક્ષક કવિઓના મહત્વ વિશેના ખ્યાલ વિદ્યાર્થીઓને આપશે.
- ભાષા શિક્ષક લેખકોના મહત્વ વિશેનો ખ્યાલ વિદ્યાર્થીઓને આપશે.
- ભાષા શિક્ષક લેખકોના અન્ય સંદર્ભ પુસ્તકોનું જ્ઞાન વિદ્યાર્થીઓને આપશે.

ઉપસંહાર

પ્રસ્તુત સંશોધન કાર્યમાં અભ્યાસ કરતાં ધોરણ ૮ના વિદ્યાર્થી ભાઈઓ કવિઓ અને લેખકોના પરિચય પ્રત્યે અસભાનતા દાખવતા હોવાને કારણે હાથ ધરવામાં આવેલ હતું. વિસ્તૃત રીતે અવલોકન, પૃથકકરણ અને અર્થઘટન કરવાથી તેના ચોક્કસ પરિણામ મળ્યાં અને વિદ્યાર્થીઓનો કવિઓનો અને લેખકોના પરિચય પ્રત્યેનો કંટાળો દુર થયો. આ અભ્યાસ વર્ગ શિક્ષકને તેમજ શાળાને તેમનું શિક્ષણકાર્ય સુધારવામાં મદદરૂપ થશે.

આ સંશોધન દ્વારા શાળાને નડતી અન્ય મુશ્કેલીઓના નિવારણ માટે આ સંશોધન યોગ્ય દિશા પ્રાપ્ત થશે.

આ સંશોધન અન્ય કોઈ સુધારાત્મક બાબતમાં કામે લાગશે તો હું મારી મહેનતને સાર્થક ગણીશ.

- ◆ થીમ / વિષય :- હિન્દી
- ◆ વિભાગ :- ઉચ્ચ પ્રાથમિક
- ◆ સંશોધનનું શીર્ષક :- હિન્દી વિષયમાં જોડણીમાં થતી ભૂલો
- ◆ ભાષા :- ગુજરાતી
- ◆ સંશોધકનું નામ :- બારડ નિલેશભાઈ ડી.
- ◆ ઓફિસ એડ્રેસ :- જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન, વેરાવળ
- ◆ વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩

૧. પ્રાસ્તાવિક :-

- ◆ શિક્ષણમાં ગુણવત્તા લાવવા સમય સમયે આવશ્યક છે. જે અન્વયે હિન્દી શિક્ષણમાં ધોરણ ૬ થી ૮ ના પાઠ્યપુસ્તક માટે સરળ શૈક્ષણિક કાર્યક્રમની સંરચના કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે. ચાર્ટનો ઉપયોગ કરે છે

૨. સંશોધનનો હેતુ / સંશોધનના પ્રશ્નો / ઉત્કલ્પના :-

- ◆ વિદ્યાર્થીઓનું જોડણીના નિયમો અંગેનું જ્ઞાન ચકાસવું , હિન્દી વિષયમાં અભિરુચિ ના હોવાના કારણો જાણવા.
- ◆ વિદ્યાર્થીઓ જોડણી કોશનો ઉપયોગ નથી કરતાં તે જાણવું .

૩. પદ્ધતિ :-

૩.૧ અભ્યાસની રૂપરેખા :-

- ◆ પ્રાયોગિક પદ્ધતિ

૩.૨ નમુનો :-

- ◆ સહેતુક નમુનો શ્રી ગોહિલની ખાણ પ્રા શાળાના ધોરણ 8 માં અભ્યાસ કરતાં વિદ્યાર્થીઓ,

૩.૨ ઉપકરણ :-

- ◆ ઉત્તર કસોટી અને પૂર્વ કસોટી

૩.૪ માહિતી એકત્રીકરણની રીત :-

- ◆ પ્રાયોગિક જૂથને આપેલ પ્રશ્નાવલી દ્વારા તેમજ નિબંધ લેખન મારફત જાણવા મળ્યું

૪. પરિણામો / તારોણો :-

- ◆ પ્રાયોગિક જૂથ પર પ્રયોગનું અમલીકરણ કરતા તેઓમાં વધારો જોતા પ્રયોગની અસરકારકતા જોવા મળી.
- ◆ પ્રાયોગિક જૂથને જોડણીમાં થતી ભૂલોમાં સુધાર થતો જોવા મળ્યો જેનોંધનીય છે.

૫. સંશોધન ફલિતાર્થો :-

- ◆ અન્ય પ્રકરણો માટે પણ આ પ્રયોગો હાથ ધરવા જરૂરી.
- ◆ શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવા આવશ્યક છે.

- ◆ થીમ / વિષય :- ગણિત શિક્ષણ
- ◆ વિભાગ :- ઉચ્ચ પ્રાથમિક
- ◆ સંશોધનનું શીર્ષક :- ધોરણ 7 ના વિદ્યાર્થીઓ ગણિત વિષયમાં ઓછો રસ ધરાવે છે.
- ◆ ભાષા :- ગુજરાતી
- ◆ સંશોધકનું નામ :- દામોદ્રા પરેશકુમાર રમેશભાઈ
- ◆ ઓફિસ એડ્રેસ :- શ્રી ફાયરિયા પ્રા. શાળા

E-mail:-pareshkumardamodra@gmail.com

◆ વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩

૧. પ્રાસ્તાવિક :-

◆ શિક્ષણમાં ગુણવત્તા લાવવા સમય સમયે આવશ્યક છે. જે અન્વયે ગણિત શિક્ષણમાં ધોરણ 7 ના પાઠ્યપુસ્તક માટે સરળ શૈક્ષણિક કાર્યક્રમની સંરચના કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે.

૨. સંશોધનનો હેતુ / સંશોધનના પ્રશ્નો / ઉત્કલ્પના :-

◆ ગીર સોમનાથ જિલ્લાના ધોરણ 7 નાં ગણિત નાં પાઠ્યપુસ્તકમાં આવતા દાખલા ઓને સરળીકરણ કરવા માટે વિવિધ ઉપકરણોનો વિનિયોગ કરી સુધારા લક્ષી કાર્યક્રમ તૈયાર કરવો.

૩. પદ્ધતિ :-

૩.૧ અભ્યાસની રૂપરેખા :-

◆ ગમ્મત સાથે જ્ઞાન

૩.૨ નમુનો :-

◆ સહેતુક નમુનો શ્રી ફાયરીયા પ્રા શાળાના ધોરણ 7નાં વિદ્યાર્થીઓ, જેની કુલ સંખ્યા 15 હતી

૩.૨ ઉપકરણ :-

◆ પ્રમાણિત ઉત્તર કસોટી અને પૂર્વ કસોટી

ગાણિતિક સાપસીડી

૩.૪ માહિતી એકત્રીકરણની રીત :-

◆ દ્રશ્ય સાધનોના માધ્યમ દ્વારા પ્રાયોગિક જૂથને અધ્યાયન નિયંત્રિત જૂથને પરંપરાગત રીતે અધ્યાયન ઉત્તર કસોટીમાં શૈક્ષણિક સિદ્ધિ નું માપન.

૩.૫ માહિતીનું પૃથ્થકરણ :-

◆ કસોટીની કલમો દ્વારા મળેલા પ્રાપ્તિઓનું અંક શાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથ્થકરણ

૪. પરિણામો / તારોણો :-

◆ પ્રાયોગિક જૂથ પર પ્રયોગનું અમલીકરણ કરતા તેઓમાં વધારો જોતા પ્રયોગની અસરકારકતા જોવા મળી.

♦પ્રાયોગિકજૂથનેનિયંત્રિતજૂથકરતાસરેરાશવધુણપ્રાપ્તથયાજેનોંધનીયછે.

પ. સંશોધન ફલિતાર્થો :-

♦અન્ય પ્રકરણો માટે પણ આ પ્રયોગો હાથ ધરવા જરૂરી.

♦શિક્ષણમાં સઘનતા લાવવા માટે પ્રયોગો કરવા આવશ્યક છે.

સારાંશ 67

- વિષય :પર્યાવરણીય શિક્ષણ
- વિભાગ: ઉચ્ચ પ્રાથમિક વિભાગ
- સંશોધનનું શીર્ષક :શાળાના વિદ્યાર્થીઓ શાળા બહાર અખાધ્ય ખોરાક આરોગે છે.
- સંશોધકનું નામ : બારડ રમેશ એન.સી.આર.સી. કદવાર
- માર્ગદર્શકનું નામ : વી.એમ.પંપાણીયા
- વર્ષ:૨૦૨૨-૨૩

સારાંશ

*પ્રસ્તાવના :

શાળાના વિદ્યાર્થીઓ રિપેશ દરમ્યાન ધ્યાને આવેલ કે મોટા ભાગના વિદ્યાર્થીઓ મધ્યાહન ભોજન યોજના કે અન્ય કોઈ રીતે ભોજન ના આરોગતા શાળા બહાર મળતો વાસી ખોરાક આરોગતા જોવા મળ્યા. શાળા બહાર મળતા વાસી ખોરાક અને ચટાકેદાર ચીજ વસ્તુઓ વધારે આરોગતા જોવા મળ્યા છે.

*સમસ્યા :

- શ્રી કદવાર પ્રાથમિક શાળાના વિદ્યાર્થીઓ શાળા બહાર અખાધ્ય ખોરાક આરોગે છે.

*સંશોધનનાં હેતુઓ :

–વિદ્યાર્થીઓને અખાધ્ય પદાર્થથી થતા નુકસાનથી અવગત કરવા

–વિદ્યાર્થીઓ પોતાના સ્વાસ્થ્ય વિશે સભાન બને

*ઉત્કલ્પનાઓ :

–જો વિદ્યાર્થીઓને અખાધ્ય પદાર્થ ન ખાવા સમજાવમાં આવે તો વિદ્યાર્થીઓ તેનાથી દુર થઈ શકે.

–જો વિદ્યાર્થીઓને કુસંગત છોડાવવનો પ્રયત્ન કરવામાં આવે તો વિદ્યાર્થીઓ આ આદત છોડી શકે છે.

–જો વિદ્યાર્થીઓને સ્વાસ્થ્ય વિશે સમજાવમાં આવે તો આદત છોડાવી શકાય.

*પદ્ધતિ :

- અભ્યાસની રૂપરેખા :

– પ્રાયોગિક પદ્ધતિ.

- નમૂનો :

– શ્રી કદવાર પ્રાથમિક શાળાના વિદ્યાર્થીઓ શાળા બહાર અખાધ્ય ખોરાક આરોગે છે

ઉપકરણ :

–સંશોધકે તૈયાર કરેલ પ્રશ્નાવલિ

- માહિતી એકત્રીકરણની રીત :
—શાળાના સ્વાસ્થ્યની સંભાળ કેવી રીતે કરી શકાય તે અંગે સીઆરસી તરીકે શાળા અવલોકન દરમ્યાન વિદ્યાર્થીઓની ખોરાક સંબંધિત જાણકારી મેળવતા જાણવા મળ્યું કે શાળાના મોટાભાગના બાળકો રિશેષ દરમ્યાન શાળામાં અપાતા મધ્યાહન ભોજન માં જમવાના બદલે બહારની દુકાન કે રેકડી પર મળતા વાસી ખોરાક નૂ સેવન કરતા જોવા મળ્યા. બાળકોના ઘરની સ્થિતી તપાસતા જાણવા મળ્યું કે મોટાભાગના બાળકો શાળાએ ટિફિન લાવવાના બદલે પૈસા લઈને આવતા અને રિશેષ દરમ્યાન બહારનો વાસી ખોરાક નાસ્તા તરિકે આરોગતા જોવા મળ્યા.
- માહિતીનું પૃથક્કરણ :
— કસોટીની ક્લમો દ્વારા મળેલાં પ્રાપ્તાંકોનું આંકશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથક્કરણ.

***પરિણામો/તારણો :**

- મોટાભાગના વિદ્યાર્થીઓ શાળામાં અપાતા મધ્યાહન ભોજન યોજનાનો લાભ લેતા થયા.
- મધ્યાહન ભોજનમાં ન જમતા બાળકો પોતાના ઘરેથી ટિફિન લઈને આવતા થયા.
- શાળા દ્વારા રામહાટ કાર્યક્રમ દ્વારા આરોગ્યપ્રદ નાસ્તો પુરો પાડવામાં આવતો હોઈ મહત્તમ બાળકો તેનો લાભ લેતા થયા.
- આરોગ્ય બાબતે સભાન બનતા મોટાભાગના બાળકો વાસી અને બિન આરોગ્યપ્રદ ખોરાકથી દુર રહેતા થયા.
- બાળકો પોતાના આરોગ્ય સંદર્ભે પોષણયુક્ત ખોરાકથી માહિતગાર બન્યા.

***સંશોધનનાં ફલિતાર્થો :**

- અન્ય સમસ્યાઓ માટે પણ આવાં પ્રયોગો હાથ ધરવાં જરૂરી.
- બાળકોના ખોરાક અને આરોગ્ય સંબંધી બાબતો માટે આ પ્રકારના સંશોધન મદદરૂપ સાબિત થાય છે..

સારાંશ 68

- ◆ થીમ / વિષય :- ગુજરાતી
- ◆ વિભાગ :- ઉચ્ચ પ્રાથમિક
- ◆ સંશોધનનું શિર્ષક :- ધોરણ ૬ થી ૮ ના વિદ્યાર્થીઓ ગણિત વિજ્ઞાન મંડળની દિન વિશેષની પ્રવૃત્તિઓમાં મુશ્કેલીઓ અનુભવે છે”
- ◆ ભાષા :- ગુજરાતી
- ◆ સંશોધકનું નામ :- વાઘેલા પ્રકાશભાઈ એમ.
- ◆ ઓફિસ એડ્રેસ :- શ્રી ઘાંટવડ પ્રા.શાળા - કોડિનાર
- ◆ વર્ષ :- ૨૦૨૨-૨૩

૧. પ્રાસ્તાવિક :-

- ◆ ધોરણ ૬ થી ૮ ના વિદ્યાર્થીઓ ગણિત વિજ્ઞાન મંડળની દિન વિશેષની પ્રવૃત્તિઓમાં મુશ્કેલીઓ અનુભવે છે”

૨. સંશોધનનો હેતુ / સંશોધનના પ્રશ્નો / ઉત્કલ્પના :-

વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા શાળામાં ગણિત વિષયના વિવિધ દિન વીશે ની ઉજવણી કરવામાં આવી.

વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા નિબંધલેખન અને ચાર્ટની રચના કરવામાં આવી.

વર્ગકાર્ય દરમિયાન સુંદર કાર્ય કરનાર વિદ્યાર્થીઓને પ્રોત્સાહિત કરવામાં આવ્યા.

ઇન્ટરનેટ દ્વારા ગણિત વિષયને સંબંધિત વિવિધ વિશેષ દિન વિશેની વિસ્તૃત સમજ બાળકોને પુરી પાડવામાં આવી.

૩. પદ્ધતિ :-

૩.૧ અભ્યાસની રૂપરેખા :-

- ◆ પ્રાયોગિક પદ્ધતિ.

૩.૨ નમુનો :-

- ◆ શ્રી ઘાંટવડ કન્યા પ્રા.શાળાના ધોરણ ૬ થી ૮ ના વિદ્યાર્થીઓ

૩.૨ ઉપકરણ :-

- ◆ પ્રમાણિત વાર્તાકથન

૩.૪ માહિતી એકત્રીકરણની રીત :-

- ◆ વાર્તાકથન અને ચાર્ટ દ્વારા પવૃત્તિઓ

૩.૫ માહિતીનું પૃથ્થકરણ :-

♦ વાર્તાઓનું સંકલન કરાવ્યું.

૪. પરિણામો / તારણો:-

આ પ્રકારના પ્રયોગ અને પૃથ્થકરણના અંતે સાર એ જોવા મળ્યો કે જે બાળકો ગણિત વિષયના વિવિધ દિન ની ઉજવણી ની માહિતી યાદ રાખવામાં મુશ્કેલી અનુભવતા હતા તે અંગે વિવિધ પ્રયોગો અને પ્રવૃત્તિ હાથ ધરતા અને વિવિધ દિનની ઉજવણી કરતા અને બાળકોને વિવિધ દિન ઉજવણી સંદર્ભે નિબંધલેખન અને વાર્તા સ્પર્ધા ની ઉજવણી વગેરે પ્રવિધિઓ દ્વારા સમસ્યા હલ કરવાનો પ્રયત્ન કરવામાં આવેલ.

૫. સંશોધન ફલિતાર્થો :-

પ્રયોગકાર્ય દરમ્યાન અને અંતે લિધેલ ગણિત વિજ્ઞાન મંડળની પ્રવૃત્તિઓમાં કસોટીના પરિણામને આધારે નીચે મુજબના તારણો મળ્યા.

ઉચિત પ્રયુક્તિ વડે પૃથ્થકરણ કરતા વિદ્યાર્થીઓની ગણિત વિજ્ઞાનમંડળની પ્રવૃત્તિઓમા સુધારો જોવા મળ્યો.

યોગ્ય પધ્ધતિથી વૈજ્ઞાનિકો તેમજ વિશેષ દિન વીશેની ભુલો નિવારી શકાય છે.

સારાંશ 69

- વિષય : હિંદી
- વિભાગ: ઉચ્ચ પ્રાથમિક વિભાગ
- સંશોધનનું શીર્ષક : ધો. ૫ થી ૭ ના વિદ્યાર્થીઓનું હિંદી વાંચન નબળું છે.
- સંશોધકનું નામ : દરજી વિપુલ પ્રવિણચંદ્ર
- માર્ગદર્શકનું નામ : વી.એમ.પંપાણીયા
- વર્ષ:૨૦૨૨-૨૩

સારાંશ

*પ્રસ્તાવના :

માતૃભાષામાં કોઈ એકાદ એકમ બાળક જાતે પણ તૈયાર કરી શકે છે પણ રાષ્ટ્ર ભાષા હિંદીમાં જો બાળક વાંચનનો પાયાનો હેતુ ના સમજે તો તે એકમ શિખવવામાં બાળકને ખુબ મુશ્કેલી પડે છે અને તૃટી તેનામાં આગળના એકમો અને આગળના ધોરણોમાં પણ જોવા મળે છે.

*સમસ્યા :

ધો. ૫ થી ૭ ના વિદ્યાર્થીઓનું હિંદી વાંચન નબળું છે.

સંશોધનનાં હેતુઓ :

–વિદ્યાર્થીઓને રાષ્ટ્ર ભાષાથી અવગત કરવા.

–વિદ્યાર્થીઓ રાષ્ટ્ર ભાષામાં લખાયેલ સાહિત્ય અને લેખકો કવિઓ થી પરિચિત થાય.

*ઉત્કલ્પનાઓ :

–જો વિદ્યાર્થીઓને હિંદી ભાષા અને વાંચનમાં રસ પેદા થાય તો હિંદી વાંચન કરી શકે.

–જો વિદ્યાર્થીઓને હિંદી વિષયનો પાયાનો ખ્યાલ આપવામાં આવે તો વાંચન કરી શકશે.

–જો વિદ્યાર્થીઓના વાલી શિક્ષણ પ્રત્યે જાગૃત થાય તો હિંદી વાંચન થઈ શકે.

*પદ્ધતિ :

- અભ્યાસની રૂપરેખા :

– પ્રાયોગિક પદ્ધતિ.

- નમૂનો :

– શ્રી કાણેકનેસ પ્રાથમિક શાળાના ધો. ૫ થી ૭ ના વિદ્યાર્થીઓ

ઉપકરણ :

–સંશોધકે તૈયાર કરેલ પ્રશ્નાવલિ

- માહિતી એકત્રીકરણની રીત :
 - શિક્ષક દ્વારા હિંદી સાહિત્ય નો પરિચય કરાવ્યા બાદ દરેક વિદ્યાર્થીઓને હિંદી કાવ્ય અને ગીતો ઓડીયોના રૂપમાં સભળાવવામાં આવ્યા.પ્રાથના સભામાં પણ હિંદી પ્રાર્થનાઓ અને બાલગીતની રજૂઆત કરવામાં આવી. વારંવાર આ રીતે મહાવરો થવાથી વિદ્યાર્થીઓ સામાન્ય વાતચિત હિંદી ભાષામાં કરતા થયા. વિદ્યાર્થીઓ પાસેથી વિવિધ વિષય પ્રત્યે રજૂઆત દ્વારા માહિતિ મેળવવામાં આવી.
- માહિતીનું પૃથક્કરણ :
 - કસોટીની ક્લમો દ્વારા મળેલાં પ્રાપ્તકોનું આંકશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ દ્વારા પૃથક્કરણ.

***પરિણામો/તારણો :**

–મોટાભાગના વિદ્યાર્થીઓ ને હિંદી મુળાક્ષરોનું વાંચન કરતા આવડ્યું.

–હિંદી બારાક્ષરીનું વાંચન આવડ્યું.

–હિંદી શબ્દો, વાક્યો અને પાઠનું વાંચન કરતું આવડ્યું.

***સંશોધનનાં ફલિતાર્થો :**

–અન્ય સમસ્યાઓ માટે પણ આવાં પ્રયોગો હાથ ધરવાં જરૂરી.

– બાળકોના હિંદી ભાષા પ્રત્યે જાગૃત કરવા તથા હિંદી ભાષાના વ્યવહારુ ઉપયોગ કરતા કરવા આ પ્રકારનું કાર્ય જરૂરી છે.